

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 26^ο—ΑΘΗΝΑΙ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ—15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1912 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1025

Η ΘΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜ. ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Ὡς πάντοτε τὴν 15^{ην} Ἰουλίου ἀρχίζει ἡ θερινὴ διακοπὴ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν», ἡ διακοπὴ ἦν ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας εἰσῆγαγε καὶ διότι αἱ ἀναγνώστριαί τῆς σκορπίζονται καὶ διότι ἡ σύνταξις ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἣν διαθέτει πάντοτε πρὸς μελέτην καὶ ἀναζήτησιν τῶν στοιχείων, δι' ὧν τελειοποιεῖται τὸ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς προοδευτικὸν ἔργον τῆς.

ΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΤΡΙΑΙ

Ἔως πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἀκόμη ὁ φεμινισμὸς ἦτο ἔργον τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐζήτησαν νὰ ἀνοίξουν ἓνα νέον δρόμον εὐρύτερον ὀρίζοντος διὰ τὸ φύλον των, ἐκείνων αἱ ὁποῖαι διότι ἔγιναν διανοητικώτεραι καὶ διότι ἐδοκίμασαν τὰς δυνάμεις των εἰς τὴν καθημερινὴν βιοπάλιν ἐπίσθηνσαν ὅτι ὄφειλαν νὰ διεκδικήσουν καὶ δικαιώματα ἀνθρωπινώτερα καὶ ἀνάλογα μὲ τὴν θέσιν των εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ζῶν.

Ἐργάτιδες λοιπὸν διανοητικαὶ καὶ βιοπαλαίστριαι ὑπῆρξαν αἱ πρῶται ἰδρυτρίαὶ τοῦ φεμινισμοῦ,

Ἀμέσως ὅμως ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματά των τὰς ἠκολούθησαν γυναῖκες ἀνεξάρτητοι καὶ ἄνδρες προοδευτικοὶ ἀρχικῶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τὴν μεγάλην αὐτὴν χώραν πάσης προόδου καὶ πάσης δικαιοσύνης.

Ἡ Ἀγγλία ἦλθεν ἀμέσως ἔπειτα μὲ τὸν Σούαρτ Μίλλ ἐπὶ κεφαλῆς καὶ μὲ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν γυναικῶν ποῦ ἐξεγείρονται σύσσωμοι διὰ μίαν ὠραίαν καὶ εὐγενικὴν ἰδέαν.

Ὁ φεμινισμὸς διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας ὑπερέβη πλέον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ὀλόκληρον αἰῶνα καὶ ἐὰν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ψήφου δὲν παρεχορρήθη ἀκόμη εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅμως περὶ τὰς δέκα ἐπικράτειαι ἀπεδέχθησαν τὸν νεωτερισμὸν αὐτόν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Οὐασινγκτῶνος, μὲ ἠθικὰ κέρδη ἐντελῶς ἀνυπολόγιστα.

Αἱ χώραι εἰς τὰς ὁποίας τὸ γυναικεῖον ζήτημα ἐφαίνετο ὅτι θὰ ὠρίμαζε πολὺ δύσκολα ἦσαν αἱ λατινικαὶ καὶ αἱ γερμανοσλαβικαί. Οἱ λατῖνοι ἐν γένει εἶναι κολημένοι εἰς τὰς παραδόσεις μὲ φανατισμὸν μοναδικόν, οἱ γερμανοὶ μὲ νοικοκυρισμὸν καὶ μαγειρισμὸν ἀπεριόριστον καὶ οἱ Σλαῦοι μὲ τὴν ἀπολυταρχίαν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν καὶ τὰ θεμέλια τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς υπάρξεώς των.

Μεθ' ὅλα αὐτὰ Γερμανοί, Σλαῦοι καὶ Λατῖνοι φαίνονται νὰ ἐξυπνοῦν εἰς τὰς νέας ιδέας καὶ νὰ ἀποδέχονται τὰς φεμινιστικὰς ἀρχὰς μὲ εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχαν οὔτε οἱ Ἄγγλοι, οὔτε οἱ Ἀμερικανοί.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Ρωσσίαν καὶ τὰς Σλαυοφώνους χώρας τὰ θεμέλια τοῦ ὑγιούς φεμινισμοῦ ἔθηκεν ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη μὲ τὴν ἰδίαν πλήθους ἀνωτέρων γυμνασίων θηλέων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ μὲν τελεία μόρφωσις τῆς κόρης δὲν ἀπαιτεῖ παρὰ ἑπταετίαν καὶ μόνον, δὲν διαφέρει δ' αὕτη ἀπὸ τῆς ἀνδρικήσ οὔτε κατὰ γραμμὴν.

Διὰ τὴν μεγαλοφυῶ αὐτὴν αὐτοκράτειραν ἡ γυναῖκα ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὄχι εἶδος ξεχωριστὸν εἰς τὴν ἀνθρωπολογικὴν κλίμακα τῆς ζωῆς. Κρίνουσα ἀπὸ τὴν ἰδίαν πνευματικὴν καὶ ψυχικὴν δύναμιν καὶ ὑποστάσα ὡς σύζυγος κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ γάμου τῆς τὰς ταπεινώσεις καὶ τοὺς ἐξευτελισμούς, τὰς ὁποίας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνέχωνται αἱ γυναῖκες τῆς Ρωσικῆς Αὐλῆς, ἀντελήθη πόσον ἀδικημένοι ἦσαν καὶ πόσον ἡ χώρα ἔμενεν εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν βαρβαρότητα ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀνικανότητος τῆς γυναικός.

Χειραφῆταις λοιπὸν τοῦ γυναικείου πνεύματος τελεία, προστατευτικοὶ νόμοι καὶ ἀνθρωπισμὸς καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ἐδημιούργησαν μίαν γυναικίαν σλαυικὴν φάλαγγα τόσοσ δυνατὴν, ὥστε αὐταὶ νὰ ἀποτελοῦν σήμερον τὴν μεγάλην πρωτοπορείαν εἰς τὰ πλέον φιλελεύθερα τοῦ κόσμου ἰδανικά.

Ἡ μεγαλύτερα καὶ ἀρχαιότερα ἀριστοκρατία ἔχει γυναῖκας ἀρχηγούς τῶν μάλλον φιλελευθέρων κινήματων, τὰ νοτιώτερα δὲ σλαυικά κράτη συναγωνίζονται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον μὲ τὴν Ρωσσίαν εἰς τὴν δημιουργίαν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνάμεις μάχιμοι καὶ κεφάλαια πνευματικὰ καὶ ἠθικά διὰ τὴν προόδον τῶν.

Τελευταίως καὶ ἡ Γερμανία ἤρρισε νὰ καταλαυδάνῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν γενικὴν αὐτὴν γυναικίαν ἐξέγερσιν. Μὲ ὅλα τὰ γνωστὰ τρία **Κ** τῆς κούνιας, τῆς κουζίνας καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κύκλον τῶν ὁποίων περικλείει ὁ Γουλιέλμος τὴν γυναικίαν δρᾶσιν, αἱ Γερμανίδες χειραφῆθησαν ἀπὸ τὸ μαγευτικόν, ἀπὸ τὰ ἀλμυρὰ λάχανα καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα φαν-

κοῦχεν καὶ ἐξυπνοῦν εἰς μίαν νέαν καὶ ὀραίαν ζωὴν.

Καὶ ἡ ἀφύπνισις αὐτὴ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τοὺς ἀστυκοὺς κύκλους, ἀλλὰ βαθμυδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς τάξεις. Πριγκήπισσαι καὶ δούκισσαι δὲν δειλιούν πλέον νὰ κηρύσσωνται φεμινίστριαι καὶ νὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν πολιτικὴν κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε θὰ ἐθεωρεῖτο σκανδαλώδης.

Πριγκήπισσα βασιλικῆς οἴκου ὡς ἡ Ἀδελαΐς τοῦ Λουξεμβούργου, ἡ ὁποία ἐκφώνει λόγους περὶ Συντάγματος, ἀψηψοῦσα τὰς προλήψεις, τὰ σχόλια καὶ τοὺς ἐμπαιγμούς, εἶναι φαινόμενον πρωτοφανὲς καὶ διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἀκόμη. Διότι ὑπάρχουν μὲν ἐκεῖ ἀναριθμητοὶ ἀριστοκράτιδες τιτλοῦχοι φεμινίστριαι, ἀλλὰ ὁ ἀγὼν τῶν εἰδικεύεται εἰς τὰ γυναικεία δικαιώματα.

Ἐνῶ ἡ πριγκήπισσα Ἀδελαΐς ἐπῆρε τὸ πρᾶγμα γενικώτερα, ἔλαβε μόνη τῆς τὸ δικαίωμα τῆς ὑψηλῆς πολιτικῆς, ἐπεδόθη εἰς συνταγματικὰς μελέτας καὶ ἀνέπτυξε τὸ δυσκολώτατον αὐτὸ ζήτημα μὲ δύναμιν καὶ εὐκολίαν, ἡ ὁποία ἐπροκάλεσε κατάπληξιν.

Ποία πρόοδος καὶ ποία ἐξέλιξις τῆς γυναικείας πνευματικότητος ἐντὸς μόλις ὀλίγων ἐτῶν. Ἔως πρὸ ὀλίγου καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἐστεμμένα βασιλίσσαι ἐξεφώνουσαν λόγους, τοὺς ὁποίους οἱ ὑπουργοὶ ἔβησαν εἰς τὸ στόμα τῶν, φωνογράφοι αὐτόματοι τῶν πολιτικῶν σκέψεων τῶν ἀνδρῶν.

Σήμερον χωρὶς καμμίαν ὑποχρέωσιν ἀπορρέουσιν ἀπὸ κανὲν πολιτικὸν ἀξίωμα μία πριγκήπισσα ἐκθέτει ἰδίας γνώμας, χειραφῆτουμένη αὐθαιρέτως καὶ ἐννοοῦσα νὰ συνεισφέρῃ τὸ πόρισμα τῶν μελετῶν τῆς ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς τῆς χώρας τῆς.

Καὶ ἡ πριγκήπισσα αὐτὴ δὲν εἶναι κἂν *bas bleu* τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, ἀλλ' οὔτε ἄσχημη καὶ γρηπῆ, ἡ ὁποία θέλει νὰ κάμῃ κάποιον θόρυβον περὶ τὸ ὄνομά τῆς. Εἶναι νέα καὶ ὀραία, δηλ. ὀπλισμένη μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ ὄπλα διὰ νὰ ἐπιβληθῆκαὶ νὰ νικήσῃ.

Ἐὰν τώρα εἰς αὐτὴν προστεθῆ ἡ φάλαγγ τῶν νέων καὶ ὀραίων γυναικῶν ποὺ μελετοῦν πολιτικὰς ἐπιστήμας καὶ ποὺ διαθέτουν εἰσοδήματα μεγάλα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ γυναικείου ζητήματος ἀνὰ τὸν κόσμον ὅλον, τότε εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς εἰσπληκτικῆς γυναικείας ἐπαναστάσεως, ἡ ὁποία θὰ μεταβάλῃ γρηγόρα τὸ ἀδικον καθεστὸς.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

Ἡ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ

Σταχυολογοῦμεν μερικὰ ἀποσπάσματα λόγων ἐκφωνηθέντων εἰς τὸ Πάνθεον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως διακοσιετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ρουσσώ. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπίσημοι παρίσταντο κατὰ τὴν ἐορτήν.

Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Ἐρρίκος Φαζή πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας τῆς Γενεύης, ἡ ὁποία ἐορτάζει τὸν Ρουσσώ ὡς πολίτην.

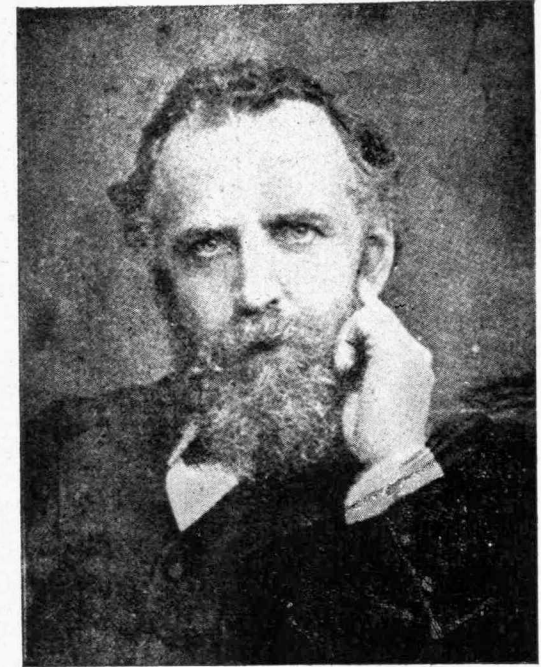
«Γιὰ τὸν Ρουσσώ, εἶπεν ὁ κ. Φαζή, ἡ κυριαρχία τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ἀπλή ἀφρημένη ιδέα, ἓνα ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον παρακολουθεῖ κανεὶς εἶναι πραγματικότης. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς ἀστούς τῆς γενεθλίου του πόλεως μετακινώντας μὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρὸν ὑπὸ τοὺς ἀρχαίους θόλους τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Γενεύης, ὅπως ἐκλέξουν τοὺς διοικητάς των, καὶ ψηφίσουν νόμους. Ἀνεξίτηλοι ἀναμνήσεις. Οὕτω ἀνεπτύχθησαν εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν του τὰ δημοκρατικὰ ἰδανικά. Περιπλέον αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ δηλώνει εἰς τὰς θυμωκσίας του «Ἐπιστολάς ἐκ τοῦ ἔρους» εἶπεν ὅτι «προτείνει εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ Συντάγμα τῆς Γενεύης τὸ ὁποῖον εὐρῆκεν ὠραῖον, μὲ ἀληθεῖς ἀρχάς, καὶ προφυλάσσει ἀπὸ τοὺς κινδύνους» καὶ προσέθεσε: «Τί θὰ ἐσκέπτεσθε ἂν ἀνεγινώσκετε αὐτὴν τὴν ἀνάλυσιν τὴν τόσοσ σύντομον καὶ πιστὴν τοῦ βιβλίου μου; Τὸ μαντεύω, θὰ εἴπετε καθ' ἑαυτούς: ἰδοὺ ἡ ἱστορία τῆς κυβερνήσεως τῆς Γενεύης.»

Οὕτω ἠντήλησεν ἀπὸ τὰς προαιωνίους ἀρχὰς τῆς Γενεύης τὴν ιδέαν τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ.»

Μετὰ τὸν κ. Φαζή, ὠμίλησεν ὁ ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. Γκυζῶ, ὁ ὁποῖος μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε:

«Δὲν ὑπῆρξε ματαία ἡ πρότασις τῶν μεγάλων ἐπιτακτικῶν καὶ γενναιοφρόνων ἀρχῶν τοῦ «Κοινωνικοῦ Συμβολαίου», ὅτι ἡ πόλις ἀνήκει εἰς πάντας, ἔτι ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι δικαία παρὰ ἔταν ἀνήκη εἰς ἕλους, ἔτι δικαίον εἶναι ἡ γενικὴ θέλησις, ὅτι ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων τείνει ἀδικαίως νὰ καταστρέψῃ τὴν ἰσότητά μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅτι ἡ νομοθετικὴ δύναμις πρέπει νὰ τείνῃ πάντοτε εἰς τὴν διατήρησιν τῆς.

«Τόσαι σχολαὶ ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτοῦ, τότε

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΤΗΣ ΣΤΗΛΑ

Πινηγίς εἰς τὸν «Τιτανικόν»

σχίσματα! Ἀλλὰ ποία σχολή, ποία ἀρχή, ποῖον σχίσμα τὸν ἀπεδέχθη ὀλόκληρον;

Διὰ τὴν δυστυχίαν του καὶ διὰ τὴν δόξαν του εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον οὐδεμία φιλοσοφικὴ παιδαγωγικὴ καὶ πολιτικὴ σχολὴ δύναται νὰ τὸν ἀποδεχθῆ ὀλόκληρον χωρὶς νὰ διασαλεύσῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς, οὔτε νὰ τὸν ἀρνηθῆ ὀλόκληρον, χωρὶς νὰ ἀπαρνηθῆ κατὶ ἐκ τῶν παραδόσεών τῆς, καὶ τῶν βάσεών τῆς.

«Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀπολογητῶν του δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ τὸν καταπολεμήσῃ κατὰ, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀντι ἄλων του δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ συμφωνήσῃ εἰς κατὶ καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦν συγχρόνως τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν τραγικότητα τῆς τύχης.

«Ἵπάρχει ἐν τούτοις εὐρύτερον ἔδαφος πρὸς συνεννόησιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς τῆς ἀναμνηστικῆς ἐορτῆς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὴν καθιστᾷ συγκινητικὴν καὶ ὠραίαν, δὲν εἶναι ἡ συμφωνία, εἶναι ἡ διχογνωμία ἀπεναντίας καὶ ἡ ἀντίφασις τῶν αἰσθημάτων τὰ ὁποῖα διεγείρει εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν αὐτὸ καὶ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ζᾶν Ζᾶκ Ρουσσώ.»

Εἰς τὸν ἐπίλογόν του ὁ ὑπουργὸς ἐξεφράσθη ὡς ἐξῆς:

«Ας αφήσωμεν λοιπόν εις τούς δημοσιολόγους, εις τούς ηθικολόγους νὰ ἐξκρίβωσιν τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀξίαν ἐκάστης τῶν πολιτικῶν ἢ φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τοῦ Ρουσσώ, ἃς ἀφήσωμεν εις τούς φιλολογικούς κριτικούς, εις τούς συγγραφεῖς τῶν χρονικῶν τοῦ Ζὴν Ζὴν Ρουσσώ νὰ καθορίσιν τὰς πηγὰς τῶν συγγραμμάτων του νὰ ἀναζητήσιν τοὺς δεσμούς των καὶ τὴν ἐνότητά. Ἄς ἀφήσωμεν εις τούς ἱστορικούς νὰ κρίνουν ἂν ἔπραξε καλὸν ἢ κακὸν καὶ ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ποῦ δὲν θέλωμεν νὰ εἴμεθα οὔτε φιλολογικῶν κριτικοί, οὔτε λόγιοι, οὔτε ἱστορικοί, οὔτε δημοσιολόγοι. Ἄς εἴμεθα Γάλλοι ἀποδιώκοντες ἐκ τῆς μνήμης πᾶν ὅ,τι τὸ πάθος καὶ ἡ παραφροσύνη κατῴρθωσαν νὰ ἀναμίξουν εις τὰ ἔργα τῆς ζωῆς του καὶ σταθμίζοντες τὴν συμπάθειάν μας πρὸς τὴν ἄπειρον δύναμιν του ὅπως ὑποφέρει τὰ δεινὰ ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ ἐπίδοξίς του διεδόθη πᾶσιν τῶν συνόρων, ὅτι τὸ πορτραῖτό του ὑπῆρξεν ὁ μοναδικὸς στολισμὸς τῶν γραφείων τοῦ Κάντ, ὅτι ὁ Σίλλερ τὸν ἀπεκάλεσε ἀνώτερον Σωκράτην», ὅτι ἐπέδρασε τόσον ἐπὶ τοῦ Βύρωνος, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ Γκαίτε, τόσον ἐπὶ τοῦ Λεοπάρδι, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ Τολστόη, ἃς μάθωμεν νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ πολίτης τῆς Γενεύης εἶχεν ὡς διδασκάλους τοὺς μεγάλους ἐκείνους Γάλλους, τὸν Μοντέν, τὸν ἀββᾶν Σαιν-Πιέρ, τὸν Ράυνκλ, τὸν Μαμελῆ, τὸν Μπουφόν, τὸν Κονδιγιὰν καὶ ὅτι ἡ Γαλλία ὑπῆρξε πάντοτε δι' αὐτὸν ἡ ἀνεκτικωτέρα καὶ ἡ γλυκυτέρα τῶν χωρῶν τοῦ ἀσύλου του. Ἄς γνωρίσωμεν νὰ διατηροῦμεν εὐλαβῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ παρὰ τῶ Μοντεσκιέ, τῶ Τυργκά, τῶ Ἀλαμπέρ καὶ τῶ Βολταίρω εις τὴν πλειάδα τῶν προδρόμων τῆς ἐπανάστασεως. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο τοῦ ἀποδίδομεν δημοσίας τιμᾶς. Ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἔκφρασιν τῶν πατέρων μας τῆς συντακτικῆς τὸν τιμῶμεν σήμερον «ἐν ὀνόματι τοῦ ἐλευθέρου γαλλικοῦ ἔθνους» καὶ ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἔκφρασιν τῶν πατέρων μας τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, λέγομεν ὅτι πληρόνομεν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, εις τὸν φιλόσοφον καὶ λάτρην τῆς φύσεως, τὸν φόρον τῶν Γάλλων καὶ τῆς ἀνθρωπότητος».

Τοὺς λόγους τῆς ἐορτῆς διεδέχθη μίαν δημοσιογραφικὴ ἀποθέσις τοῦ ἔργου τοῦ Ρουσσώ. «Ὅλοι αἱ φιλολογικαὶ κορυφαὶ τῆς Γαλλίας ἐδημοσίευσαν ἄρθρα καὶ μελέτας των διὰ τὸν μέγαλον πολίτην τῆς Γενεύης. Ἐδῶ μεταφερόμεν μίαν ὠραίαν μελέτην τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Φεργιέ.

Ο ΡΟΥΣΣΩ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ EMILE FEGUET

Ὁ Ἰωάννης—Ἰάκωβος, Ρουσσώ εἶναι εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἐρευνητῶν, ὅπως εἶναι εἰς τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ σφάλματά του καὶ αὐτὰ ἐπίσης τὰ ἐγκλήματά του, τὰ ὅποια ἄλλως τε δὲν εἶναι ἰδικά του, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐμποδίσουν νὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν ὡς μέγαν ποιητήν. Δὲν σκοπεύω, ἄλλως τε, ἐπειδὴ ἡ ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι ἐποχὴ τῆς ἀποθεώσεώς του, νὰ κάμω τὸν πανηγυρικόν του. Θὰ συνοψίσω ἀπλῶς τὰς καλὰς ἢ κακὰς περὶ αὐτοῦ σκέψεις μου.

Ὡς κοινωνιολόγος, ὁ Ρουσσώ εἶναι διπλοῦς: ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ὁ πραγματικὸς κοινωνιολόγος καὶ ὁ πολιτικός. Ὁ κοινωνιολόγος, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἔχει πλῆρες δίκαιον· δὲν θεωρεῖ τὸν πολιτισμὸν ὡς πρόοδον· νομίζει ὅτι ὁ πολιτισμὸς εἶναι ἀσθένεια. Ἐχει δίκαιον κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον, ὅτι ἡ πυρετώδης μανία, ἡ ὁποία κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐφευρίσκουν πάντοτε νέα μέσα διὰ ν' ἀπολαμβάνουν τὴν ζωὴν, τὰ ὅποια πραγματικῶς μεταβάλλονται εἰς μέσα διὰ νὰ βλασηζῶνται, εἶναι ἀσθένεια πολὺ ἐπικίνδυνος. Τὰ συμπεράσματά του ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν εἶναι ἀναρχικά, εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν ἀπλὴν ζωὴν, εἰς τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν, εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, εἰς τὰς ἀπλὰς διασκεδάσεις καὶ εἰς τὰ ἀγνὰ ἤθη. Φρονεῖ ὅτι ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἐν ἔθνος δύναται νὰ εἶναι ἐλεύθερον καὶ ἰσχυρόν καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ τοῦ δώσῃ τις ἄδικον.

Ὡς πολιτικός, δι' ἀντιφάσεως τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατό τις ν' ἀναλύσῃ, ἀλλὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀνάλυσις θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος, κηρύσσεται αὐτὸς ὁ φιλελεύθερος ὑπὲρ τῆς τελείας παντοδυναμίας τοῦ Κράτους, τῆς φοβερᾶ τυραννικῆς, ὑπὲρ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, ὑπὲρ τοῦ ἀπολύτου Ἰακωβινισμού. Ὡς ἐκ τούτου ἔδωκεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν διεύθυνσιν καταστρεπτικὴν καὶ νομίζω ὅτι ἄνευ αὐτοῦ ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις θὰ διεξήγετο ἄλλῶς: τέλος εἶχε κηρυχθῆ ὑπὲρ τοῦ Δεσποτισμοῦ καὶ πᾶς φιλελεύθερος ἀποστρέφεται τὴν πολιτικὴν του, μεθ' ὧν τὰς βελτιώσεις, τὰς ὁποίας προσεπάθησε νὰ φέρῃ εἰς τὸ μισητὸν σύστημά του διὰ τῆς συγγραφῆς τῆς «Διοικήσεως τῆς Πολωνίας» καὶ τοῦ «Κοινωνικοῦ Συμβολαίου».

Ὡς παιδαγωγός, εἶναι περιέργον πῶς τὸν

κατέκριναν πῶς τὸν περιεφρόνησαν, πῶς τὸν ἐγελοποίησαν καὶ ἐν τούτοις πῶς τὸν ἐμμήθησαν. Ὅλοι οἱ παιδαγωγοί, ἐνῶ διεμαρτυρήθησαν ἐναντίον του, ἐν τούτοις ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ αὐτόν. Καὶ γὰρ ἀκόμη, εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ τὸ τόσον ἐξυπνον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται «Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν Φραγκίσκην Μαμάη», ὁ Κ. Πρεβῶ φτίνει ἐντελῶς ἐμπνευσμένος, ἐντελῶς ποτισμένος ἀπὸ τὸν Ρουσσώ. Ἐκτός ὀλίγων ρωμαντικῶν καὶ μᾶλλον ἐλαφρῶν σκέψεων, ὁ Ρουσσώ μᾶς ἐδίδαξε (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ λησμονῶμεν πάντοτε, ἄλλως τε, διότι ἡ ἐναντία μέθοδος εἶναι εὐκολωτέρα) νὰ μὴ μεταχειρίζομεθα τὸ παιδί, ὡς ὃν παθητικόν, νὰ τὸ ἀφίνωμεν νὰ διδάσκηται μόνον του, περιοριζόμενοι νὰ τὸ βοηθῶμεν, νὰ τὸ παρακολουθῶμεν μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας, ἀντὶ νὰ τὸ σύρωμεν κατόπιν μας, νὰ τὸ διδάσκωμεν πρᾶκτικῶς καὶ μᾶλλον ὀμιλοῦντες εἰς αὐτὸ περὶ τῶν διαφόρων πραγμάτων παρὰ διὰ τῶν βιβλίων, διὰ νὰ μὴ τὸ κάμωμεν πνεῦμα γεμισμένον ἀπὸ βιβλία, τὸ ὁποῖον εἶναι φρικτὸν καὶ πολὺ ἐπικίνδυνον. Αὐτὰ ὅλα εἶναι πολὺ ὀρθὰ καὶ λογικά. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐχάλασε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ ρωμαντικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον εἰσεχώρησε· ἀλλὰ πάντοτε εἶναι ὀρθὰ καὶ λογικά.

Ὅταν ὀμιλῶ διὰ τὴν λογικὴν τοῦ Ρουσσώ δύο κατηγορεῖ ἀνθρώπων μετ' ἐπιγελοῦν: ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν τὸν ἔχουν ἀναγνώσει καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τὸν ἔχουν ἀναγνώσει προκατειλημμένοι, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ περισσότεροι. Ἐν τούτοις ποτὲ δὲν θὰ παύσω νὰ ὀμιλῶ περὶ τῆς λογικῆς τοῦ Ρουσσώ.

Ὡς ἠθικολόγος, μεθ' ὧν τὰ ἐγκλήματά του καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως, εἶναι ἀμίμητος.

Αἱ «Ἐπιστολαὶ Διευθύνσεως» (διότι ὑπῆρξε διεθυντῆς τῆς συνειδήσεως πολλῶν ἀνθρώπων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) εἶναι ἀντάξιοι τῶν μεγαλειτέρων, τῶν βαθυτέρων καὶ τῶν λεπτοτέρων διδασκῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ «Νέα Ἐλοῖζα» ἡ ὁποία ὡς μυθιστόρημα δὲν ἀξίζει τίποτε, ἀλλ' ἡ ὁποία πρέπει ἐν τούτοις ν' ἀναγνωσθῆ ἕνεκα τῶν «ἠθικῶν ὀμιλιῶν» τῆς Ἰουλίτας, τοῦ Σκινπρέ καὶ τοῦ Βολμάρ, συμπληροῦναι θαυμασιῶς τὰς «Ἐπιστολάς Διευθύνσεως». Ἐκεῖ ἐπανευρίσκωμεν τὸ ἐπίμονον ἐγκώμιον τῆς ζωῆς τῆς ἀπλῆς, τῆς ἀγνῆς, τῆς πατριαρχεικῆς, τῆς ὑγιούς. Ἐκεῖ ἐπαναφθίνονται ὅλοι αἱ ἀρεταὶ τῆς οἰκογενεῖας στηριζόμεναι εἰς τὸ ρητὸν αὐτό: Στρέψατε τὰ νῶτα εἰς τὸν πολιτισμὸν τῶν πόλεων καὶ ζήσατε ζωὴν φυσικὴν. Ἐκεῖ, τὸ γαλούχημα τοῦ παιδιοῦ ὑπὸ

τῆς μητρὸς του· ἡ πρώτη ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ ὑπὸ τῆς μητρὸς· ἡ συμμετοχὴ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν δευτέραν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν· ἡ ἀμοιβία, ἡ ἀπύλοτος ἐμπιστοσύνη μεταξὺ τῶν δύο συζύγων· ἡ ἐλεημοσύνη ἢ δικαία καὶ ἴσως ἐνίοτε τυφλή· ἡ ἀγρυπνος οἰκιακὴ οἰκονομία, τόσον μελετημένη, ὥστε καταντᾷ τέχνη καὶ τόσον ἀγαπητή, ὥστε καταντᾷ πάθος· ἡ βαθεῖα ἀντιπάθεια πρὸς τὴν κοσμικὴν ζωὴν, συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν φιλοξενίαν: ὅλα αὐτὰ αἱ ἀρεταὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐθνῶν συνιστῶνται μετὰ θερμῆς καὶ ἰδίως ἐπιδεικνύονται ἐν τῇ ἐξασκήσει των μετὰ τῆς παρηρησίας καὶ τῆς τέχνης, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιθυμήσῃ τις νὰ τὰς μιμηθῆ, ἂν ἔχῃ τὸ θάρρος, πρὸς μέγα ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὰς «Ἐπιστολάς Διευθύνσεως» καὶ τὴν «Νέα Ἐλοῖζαν» ὠφέλησε μεγάλως τὴν ἀνθρωπότητα.

Καὶ ὅταν σκέπτεται τις πρὸς ποῖαν κοινωνίαν ὁ Ρουσσώ ἀπετείνεται καὶ μετὰ ποῖαν καρδίαν τὴν ἀπεθάρρυνε πειράζων αὐτὴν συγχρόνως ὀλίγον, ὅταν σκέπτεται τις αὐτό, δὲν εἰμωρεῖ παρὰ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ρουσσώ ἔπαιξε τὸν ρόλον ἀποστόλου. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ὁ Ρουσσώ ἔδειξε τὸ θάρρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νὰ περιφρονῆ τὸ γελοῖον καὶ ν' ἀψηφῆ τοὺς ἐμπαιγμούς ἐκεῖνον, οἱ ὅποιοι τὸ ἐμπαίζουσιν ἔχουν κάμει ἔργον των.

Δὲν σκέπτομαι νὰ σᾶς συστήσω τὸν Ρουσσώ ὡς θεολόγον. Τὸ μῖσος του πρὸς τὸν καθολικισμὸν ὅμοιον, ἄλλως τε πρὸς τὸ τοῦ Βολταίρου, μεθ' ὧν ὅσα περὶ τούτου ἔχουν εἰπεῖ, εἶναι πολὺ δυσάρεστον, ἰδίως διὰ τὰς συνεπειάς, τὰς ὁποίας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ.

Ἡ «φυσικὴ του θρησκεία» διακρίνεται διὰ τοὺς παραλογισμούς της, τὴν ἀταξίαν, τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὴν ἀσυναρτησίαν της. Ἐν τούτοις προκειμένου περὶ τοῦ ὑπερβολικοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ ἀνοήτου ἐπικουρισμοῦ (τὸν ὁποῖον ὁ Ἐπίκουρος θὰ περιεφρόνει μετ' ἀηθίας), τοὺς ὁποίους ἐπηγγέλλοντο τότε ὁ Βολταίρος, ὁ Διδερότος ὁ Ἐλβέτιος καὶ ὁ Ὀλμπάχ, ὁ Ρουσσώ, τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀηδίαζαν, ὑπῆρξε τοῦλάχιστον πνευματιστῆς καὶ ἰδανιστῆς μετ' ὅλην τὴν καρδίαν του, ἐπίστευσε εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, εἰς τὰς τιμωρίας καὶ τὰς ἀμοιβάς, τὰς πέραν τοῦ τάφου, εἰς τὸ καθῆκον, εἰς τὴν ἀρετὴν, τὴν εὐρίσκουσιν τὴν ἀμοιβὴν της ἐν ἑαυτῇ καὶ δυναμένην νὰ ἐλπίζῃ μίαν ἄλλην· τέλος εἰς ὅλας τὰς ιδέας, αἵτινες ἐνθαρρύνουν τὸν ἄνθρωπον, τὸν παρηγοροῦν, τὸν ἐνισχύουν

καὶ τὸν ἐμποδίζουσαν νὰ διέλθῃ τὴν ζωὴν ὡς πρόβλεπον, μὲ τὰ βλέμματα προσηλωμένα εἰς τὴν γῆν. Ὅλα αὐτὰ συγκεχυμένα, σκοτεινά, κωχῶς συνδεδεμένα, ὅπως τοῦλάχιστον ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς μὲ εὐθύτητα, ἡ ὁποία τὸν καθιστᾷ ἀγαπητόν· ἀλλ' ἔλα αὐτὰ μὲ μίαν θερμότητα καρδίας, ἡ ὁποία ἀφίνει νὰ φαίνεται ὁ φίλος τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ φίλος τῶν ἀνθρώπων.

Ὡς καλλιτέχνης, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν υπερασπισθῶ καὶ ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποσον οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐμὲ μνησθέντος περισσότερο εἶναι τὸ ὅτι κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἰδέας του διὰ τῆς μαγείας τῆς τέχνης του. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς τέχνης αὐτῆς εἶναι ἐν ἄλλο εἶδος ἐπαγγελίας τὸ ὅποσον εἶναι τὸ κοινὸν ἐλάττωμα καὶ οὕτως εἰπεῖν τὸ γνώρισμα ὅλων τῶν αὐτοδιδάκτων ὁ Ρουσσώ, Πέτρος Λεροῦ, Βελάνς, Προυντόν) ἐντούτοις καὶ αὐτὸ εἶναι ἐπ' ἀνόδοις εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὸ φυσικόν.

Τὸ ὕφος τοῦ Ρουσσώ δὲν εἶναι πνευματικόν, πᾶρα μόνον εἰς τὸ «Κοινωνικὸν Συμβόλιον» καὶ εἰς τὰς «Ἐπιστολάς τοῦ Βουνοῦ». Εἶναι αἰσθηματικόν, εἶναι ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται, ὁ ὁποῖος εὐρίσκει πάντοτε ὑπὸ τὴν μακρυνὴν ἐντύπωσιν μιᾶς αἰσθήσεως. Ἐχει τὴν πηγὴν του εἰς τὰ ἄσπρα τῆς φύσεως καὶ εἰς τοὺς χυμοὺς τῶν δένδρων. Δὲν αἰσθάνεται τὸ πνεῦμα· αἰσθάνεται κατὰ τὴν διάθεσιν τοῦ συγγραφέως τὴν χαρὰν τῆς ἀνοιξέως καὶ τὴν μελαγχολίαν τοῦ φθινοπώρου. Ἐν συντόμῳ εἶναι ὕφος ποιητοῦ, ὡς ὁ Λαφκντέν, τὸν ὅποσον σχεδὸν δὲν ἠγάπα ἢ ὁ Φενελών, τὸν ὅποσον ἠγάπα τόσο.

Ὡς ἐκ τούτου ὁ Ρουσσώ ἔκαμε νὰ ρεῦσῃ καὶ πάλιν, ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐδάφους τῆς φιλολογίας τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος, μίαν πηγὴν, ἡ ὁποία εἶχε στερεώσει πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ ἡ ὁποία ἐπὶ ἑκατὸν πενήκοντα ἔτη θὰ ἔρρεε πάλιν σπανίως μὲν ἀλλ' ἀφθόνως.

Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ εἶπω, ὅταν παρατηρῶ τὸ ἔργον τοῦ Ρουσσώ ἐν συνόλῳ εἰς ποῖον σημείον ὁ μέγας αὐτὸς ἀνὴρ ἦτο φίλος τῆς παραδόσεως. Ναι, ὁ ἐπαναστατικὸς αὐτός, καὶ εἶναι ἀρκετὰ ἐπαναστατικὸς, ἦτο ἐν τούτοις φίλος τῆς παραδόσεως. Ἡ ἐπ' ἀνόδοις του εἰς τὴν φύσιν δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἡ συντηρητικότης φθάνουσα εἰς τὴν μάλλον ἀπομακρυσμένην πηγὴν τῆς, δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἡ ριζικὴ καὶ υπερβολικὴ παρακρούσις τῆς παραδόσεως· ἡ ἐπ' ἀνόδοις του εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν ἠθῶν δὲν εἶναι ἄλλο ἢ τὸ αἰώνιον παράπονον τοῦ γέροντος Κάτωνος διὰ τὴν κατὰπτωσιν τῶν

ἠθῶν καὶ ἡ παράφρασις τοῦ περιφήμου στίχου: *Moribus antiquis res stat romane virisque*. Ἡ παιδαγωγία του, ἡ ὁποία κατὰ βάθος εἶναι μίαν σύνθεσιν τοῦ Μοντείν καὶ τοῦ Τηλεμάχου, εἶναι ἐπ' ἀνόδοις εἰς τὴν φυσικὴν διδασκαλίαν, εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ υἱοῦ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὅταν πρόκειται περὶ πατρὸς διεφθαρμένου, ὁ Ρουσσώ ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν δι' ἐνὸς διδασκάλου· καὶ εἰς αὐτὸ τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα ἀκόμη, ἡ φρίκη τῆς διὰ τῶν βιβλίων διδασκαλίας εἶναι ἡ ἐπ' ἀνόδοις εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ καλὸς εὐγενὴς ἄφινε τὸν πυργοδεσπότην νὰ γράφῃ καὶ ἔθετε τὸν δεκαετῆ υἱὸν του ἐπ' ἀνόδοις εἰς ἕνα ἵππον καὶ εἰς στενὸν συγχρωτισμὸν μὲ τὴν ζωὴν. Εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ μὲ μόνην τὴν διαφορὰν τῶν ἐποχῶν.

Ἡ ἠθικὴ του εἶναι ἀνανέωσις τῆς παλαιᾶς ἠθικῆς, τῆς οἰκογενειακῆς καὶ ἀγροτικῆς τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος· ἡ γυναικεία ἠθικὴ, ὁ ἀντιφεμινισμὸς τοῦ Ρουσσώ, ἡ ἀρχὴ του τῆς τελείας ὑποταγῆς καὶ ἀφοσιώσεως τῆς γυναικὸς εἰς τὸν σύζυγον εἶναι ἀπλῶς τοῦ «συμβούλου Ματιέ» καὶ τοῦ Pibrac. Τὸ πολιτικὸν του σύστημα, τὸ ὅποσον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ Ἀπολυταρχία καὶ Δεσποτισμὸς, εὐρίσκειται καὶ αὐτὸ εἰς τὴν Γαλλικὴν παράδοσιν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Ρουσσώ «πολίτης τῆς Γενεύης» μεταφέρει τὴν Ἀπολυταρχίαν καὶ τὸν Δεσποτισμὸν ἀπὸ τὸν βασιλέα εἰς τὸν λαόν. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι καλλίτερον κατὰ τὴν γνώμην μου ἄλλ' εὐρίσκειται εἰς τὴν παράδοσιν περισσότερο ἀπὸ τὰ ἄλλα.

Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἰδέα τοῦ Ρουσσώ διὰ τὴν ὁποίαν τόσο τὸν ἐπεριέλασαν ὅτι δηλ. ὁ ἀνθρώπος γεννᾶται καλὸς καὶ αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὴν παράδοσιν· διότι ὁ Βοσσουέτος ἀκολουθῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν εἶπε: «Ὅταν ὁ Θεὸς ἔκαμε τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔβαλε ἐκεῖ κατὰ πρῶτον τὴν καλοσύνην ὡς τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς θείας φύσεως καὶ ὡς σφραγίδα τῆς ἀγαθοεργου αὐτῆς χειρὸς, ἡ ὁποία μᾶς ἔπλασε.»

Καὶ ἡ τέχνη του αὐτὴ εἶναι ἐπ' ἀνόδοις εἰς τὴν παράδοσιν.

Πρὸ ἐβδομηκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἔτων εἶχον ἀπολέσει τὸ μυστικὸν τῆς ἀρμονικῆς καὶ πλουσίας φράσεως· ὁ Ρουσσώ τὸ ἐπανεῦρε καὶ τὸ μετεχειρίσθη ἴσως—αὐτὸ ἀφίνω τοὺς εἰδικούς νὰ τὸ κρίνουν—μὲ ἰδιοφυίαν.

Ἀπὸ ἑκατὸν ἔτων εἶχε χαθῆ τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι τις πολὺ ἀμαθὴς διὰ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

Ἀγαλματάκια λευκὰ καὶ σκεπτικά, ποὺ ρεμβάζετε στὶς δένδρινές σας κόγχες τὶς «ροκοκὸν» ψαλλιδισμένες, μὲ τὶς μαρμαρωμένες χειρονομίες ἀνθρώπων ἰδανικῶν ξεθωριασμένων! Σὲ μιὰ παράμερην κι ἀσύχραστην ἄκρη τοῦ κήπου μιὰ πέτρινη θεὰ κοιτότανε στὸ χῶμα, τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια τῆς σὰ νάκλαιγε... Αὐτοὶ οἱ περίπατοι στὸ πλαῖ Ἐκείνης, στὸ περιβόλι τῆς μελαγχολίας ποὺ ἴδια μιὰ πνευματικὴ του προβολὴ ἔμοιαζεν Ἐκείνη, χάρισε στὶς λίγες αὐτὲς μέρες ποὺ ἔζησα στὸν πύργο τῆς θάλασσας τὸ ἀλάλητο θέλητρο μιᾶς δαισιθήσεως μυστικῆς. Ὅλα, ὅσα γύρω μου ἔβλεπα, ἦτανε βυθισμένα σ' ἕνα ὕπνο, σ' ἕνα ἐσώτερο ἀγνάτευμα κι ὅμως ὅλα φαίνονταν ὅτι μπορούσαν νὰ ξυπνήσουν ἀπὸ μαινῆς εὐχῆς τῆς τὸ κάθε φορὰ καὶ καινούργιο ἀνάβρυσμα

Σήμερα θὰ ἐπιβιβασθοῦμε στὸ αὐτοκρατορικὸ θαλαμηγὸ «Μιραμάρε», ποὺ ἀπ' τὰ προχθὲς ἔφθασε ἀπὸ τὴν Πόλα κ' ἔρριξε ἀγκυρα μπροστὰ στὸν πύργο: ἐν' ἀτμόπλοιο τοῦ παλιοῦ καιροῦ μὲ ρόδες, λεπτοφτειαγμένον ὅμως καὶ μὲ γραμμὲς ἀπαλόσυρτες ὅπως τὰ θαλαμηγά, ἀλλὰ μεγαλύτερα ἀπ' τὰ συνειθισμένα πλοῖα τῶν ταξιδιῶν ἀναψυχῆς. Ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ δωματίου μου ποὺ βρίσκεται στὸ ἐπάνω πάτωμα τοῦ μεγάλου πύργου βλέπω τὸ καράβι στὴ σταχτερὴ θάλασσα νὰ ῥοσοαλεύη ἀνάλαφρα, μοναδικὸ σημάδι σκιαδεροῦ ἐπάνω σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ξέχρωμη ἀπόγνωση ποὺ πνίγεται πέρα στὰ μακρινὰ σὲ θολοῦρες καὶ γαλατένιες καταχνιές. Σ' ὅλην αὐτὴ τὴν ὑγρὴ ἐπιφάνεια χωρὶς ὄρια φανερά ἡ ζωὴ φαίνεται νάχη σταματήση καὶ νάχη συγκεντρωθῆ στὸ τρυφερὸ τὸ λίκνισμα τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ καὶ μύρου καραβιοῦ...

—Προτοῦ μπαρκαριστοῦμε, θὰ πάμε νὰ ἐπισκεφθοῦμε μιὰ φορὰ ἀκόμα τὰ γαπημένα μας μέρη. μοῦ εἶπε ἡ Αὐτοκράτειρα χθὲς τὸ βράδυ. Κ' ἔτσι κατεβήκαμε ἀπ' τὸν πύργο καὶ πάνω στῶν κλιμακωτῶν ἀνδῶρων τὴ μαρμαρόφεγγη ἀσπράδα ἠσκιολιστρήσαμε, περάσαμε ἀπ' τὸ θερμοκήπιο, ἀνάμεσα σὲ πρόωφ' ἀνοιγμένων λουλουδιῶν τὴν ἀχνόθωρη καὶ ὠριόθλιβην ἀνθάδα, ἔπειτα προχωρήσαμε πρὸς τὸ μέρος τοῦ «Νησιοῦ τῶν Ἐλαφιῶν» καὶ πρὸς τὸ Chalet κι ἀπὸ κεῖ, χωρὶς νὰ αἰσθαιθοῦμε τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ ποῦμε κάν, σὰν κάτι νὰ μᾶς ἔσπρωχνε, στρέψαμε τὰ βήματά μας πρὸς τὸ περίπτερο ποὺ κατοικοῦσε ἡ Αὐτοκράτειρα Καρ-

νὰ μὴ γνωρίζῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1550 μέχρι τοῦ 1660 τὸ αἶσθημα αὐτὸ ὑπῆρξεν αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἢ μίαν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῆς φιλολογίας καὶ ἰδίως τῆς γαλλικῆς ποιήσεως. Ὁ Ρουσσώ ἐπανεῦρισε τὸ αἶσθημα αὐτὸ καὶ τὸ ἤσθάνετο ἐκ νέου μὲ περισσοτέρην δυνάμιν καὶ βαθυτέρην συγκίνησιν.

Ὁ Ρουσσώ ἐπαναστάτης! Συνδέει ἔλας τὰς παραδόσεις, ἐξ ὧν πολλαὶ εἶναι ἐξαιρέτοι, ἀλλὰ μερικαὶ εἶναι κακά. Γνωρίζετε ὅτι ἡ Κε de Staël ἔχει πάντοτε δίκαιον. Αὐτὴ εἶπε μίαν φράσιν, ἡ ὁποία θὰ μείνῃ πάντοτε: «Δὲν ἀνεκάλυψε τίποτε, ἔβαλε παντοῦ φωτῆ.» Αὐτὸ εἶναι ἀκριβές. Ἀρχαίκι παραδόσεις διὰ τῆς παραδόξου θερμότητος, ἡ ὁποία ἐξεπέμπετο ἐξ αὐτοῦ μετεβλήθησαν εἰς αἰσθήματα, τὰ ὁποία ἐνόμιζαν ὅτι ἤσθάνοντο διὰ πρῶτην φορὰν καὶ τὰ ὁποία ἐνίοτε ἤσθάνθησαν μὲ πολλὴν μέθην.

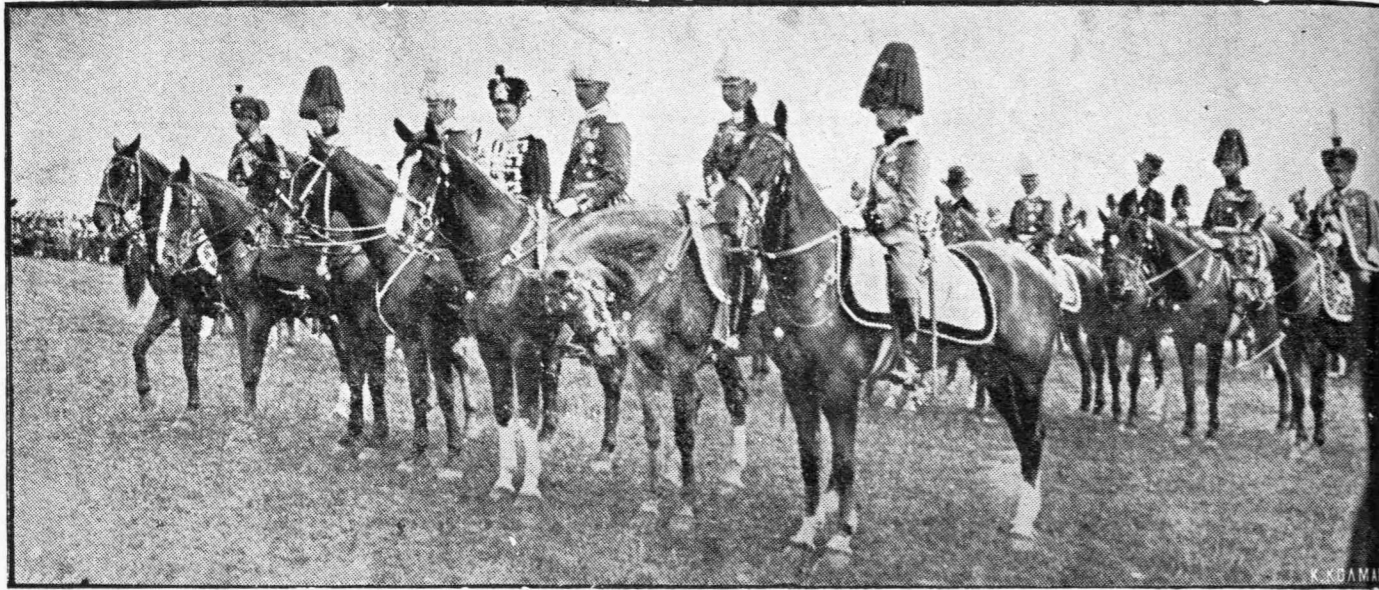
Ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἀπόγονοι· εἴμεθα ψυχροὶ ἢ δυνάμεθα νὰ εἴμεθα τοιοῦτοι, δυνάμεθα (πρᾶγμα, τὸ ὅποσον πρέπει νὰ κάμνῃ τις εἰς ἔλα τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν) νὰ συλλέξωμεν τὰ θαυμάσια μαθήματα ἠθικῆς, τὰ ὠφελιμώτατα μαθήματα παιδαγωγίας καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ μαθήματα τῆς κοινωνιολογίας καὶ νὰ ὠφεληθῶμεν ἐξ αὐτῶν τόσο, ὅσον καὶ αὐτός· ὁ ἴδιος εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ὠφελῆται τις· ν' ἀποθῆσωμεν τὴν τυραννικὴν πολιτικὴν ἢ νὰ τὴν διορθώσωμεν διὰ βελτιώσεων, τὰς ὁποίας αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπέδειξε καὶ ἰδίως νὰ θαυμάζωμεν καὶ ν' ἀγαπῶμεν» ὅπως ἔλεγε ὁ Φενελών, ὅταν ὠμίλει διὰ τοὺς μεγάλους ποιητάς, τὸν μέγαν καλλιτέχνην τῶν περιγραφῶν, τῶν διηγήσεων, τῶν ἀθῶων καὶ βαθυτάτων ἐξεικονίσεων τῆς καρδίας, ὁ ὁποῖος εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας μεγαλειότερας δόξας, ἂν ὄχι δυστυχῶς τοῦ ἔθνους μας, ἀλλὰ τοῦλάχιστον τῆς πάντοτε θαυμαζομένης Γαλλικῆς γενεᾶς.»

Τὸ ἀροκτῆριον τοῦ κ. Emile Faguet ὑπῆρξε πολυπληθὲς καὶ ἐκλεκτότατον, ὁ λόγος του δὲ περὶ Rousseau ἐκρίθη ὡς ὁ πλέον δίκαιος ἀμερόληπτος καὶ σοφὸς μεταξὺ τῶν πολλῶν οἱ ὁποῖοι ἐξεφωνήθησαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὸ Πάρθενον κατατάξεώς του.

ΚΑ. ΑΚΥΛΑ

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ

EMILE FAGUET

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

λόττα, όταν γύρισε μονάχη πιά από τὸ Μεξικό. Τρελλή ἦρθε νὰ τὸ κατοικήσῃ καὶ τρελλή τὸ ἄφησε. Μὲς τὰ δέντρα στέκεται ἀπόμονο καὶ βουβὸ μὲ τὰ παράθυρά του ἐρημητικὰ κλεισμένα—γιὰ πάντα. Ἐνα δίχτυ ἀπὸ κλώνια τῆς «τρελλῆς» λεγόμενης τριανταφυλλιάς, κατὰξερα ἀκόμα, ἀγκαλιάζει τὸ ἀνδρὸ καὶ τοῦς τοίχους ὀλόγυρα, κ' εἶναι σὰν πράματα πεθαμένα πού ἀπόμειναν κολλημένα ἐκεῖ γιὰ πάντα—θλιβερὲς θύμησες ἀπὸ χαρὲς πού πιά δὲν εἶναι: νὰ τὰ βλέπῃ κανεὶς ἔτσι, δὲ φαντάζεται πὼς κάθε ἀνοιξὴ χύνουν ἐπένω σ' αὐτὴ τὴ ληθαργικὴ καὶ ξέψυχη κατοικία μιὰν καινούργια ἀνθινὴ ζωὴ γεμάτη ἡδονικὰ φρικιάσματα καὶ μεθύσια εὐωδίας. Ὁ ἕνας ὅμως πύργος πού ὀρθοστυλώνεται ψηλότερ' ἀπ' ὄλο τὸ σπίτι εἶναι ἀπ' ἀνέκαθεν καὶ πάντα σφιχτοζωσμένος ἀπὸ μαυριδερόν κισσό: φαίνεται νὰ συμβολίζῃ αὐτὸς κάτι φρικτὸ πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ξεφύγῃ μηδὲ νὰ τὸ ξερριζώσῃ ἀπ' τὴ ψυχὴ του. Χωρὶς λέξη νὰ προφέρῃ ἡ Αὐτοκράτειρα ἔκαμε τὸ γύρο τοῦ ζωντανοῦ φράχτη τῶν φυτῶν πού χωρίζε τὸ ἀφημένο μικρὸ παλάτι τῆς παραφροσύνης ἀπ' τὸ μεγάλο τεχνητὸ περιβόλι τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς. Τὰ βλέμματά της ἀργογλιστροῦσαν πάνω στὰ κλειστὰ παράθυρα πού μοιάζανε βλέφαρα βαθιούπνα καὶ πού κάτι κυπαρίσσια, μαύρα σὰν τὸ ἔρεβος, μ' ἐπιμονὴ τὰ κύτταζαν κι αὐτά...τὰ κύτταζαν κατάματα καὶ γύρω τους σκορπίζανε

μιὰ διαπεραστικὴν πνοὴ ὄλο θλιβεράδα, σὰν ἀπὸ πίκρα πού τὴ βλέπει ὁ ἥλιος καὶ πικρένεται. Στὸ νοῦ μου τότε μέσ' ἀπ' τὴν τόση σκοτεινιὰ ἀνάτειλε ἠλιόπλαθῆ ἢ περιφρημὴ ἐκείνη ζωγραφιά πού παρασταίνει τὴν πανεύτυχη πουργοδέσποινα Ἀρχιδούκισσα Καρλόττα σφίγγοντας στὴν ἀγκαλιά της τὴν ἀνθινὴ ἀπὸ νιάτα καὶ ὁμορφιά Αὐτοκρατορίσσα Ἐλισάβετ, ὅτι γύριζε ἀπ' τὴ Μαδέρα, στὸ κάτω κάτω σκαλὶ τῆς μεγάλης ἡμικυκλικῆς ἀποβάθρας:—καμέλια ἠλιοφίλητη πού τὴν εἶχανε φέρει τὰ ὄνειρεμένα κύματα ἀπὸ τὸ μακάριο νησὶ τοῦ ἄλλου κόσμου στὸ νοσταλγικὸ ἀκρογιάλι...

Ἡ Αὐτοκράτειρα ἔστεκε ὀρθὴ κοντά μου καί, σὰ νᾶχεν ἀκούσει τίς σκέψεις μου, εἶπε μὲ μόλις ἀκουστὴ φωνή:

—Μιὰ ἄβυσσος τριάντα χρόνων γεμάτη φρίκη... Καὶ μολαταῦτα λέν πὼς ἡ Αὐτοκράτειρα Καρλόττα παχαίνει ἀκόμη.

Καὶ σώπασε: μὰ ἔστεκεν ἀκόμη ἀκίνητη κοντὰ στὸ ζωντανὸ τὸ φράκτη τῶν φυτῶν καὶ μόνο τὰ βλέμματά της ἀργογλιστροῦσαν ἀπάνω στὰ κλειστὰ παράθυρα. Κάποια πνοὴ ἀπ' τ' πιὸ κρυμμένα βάθη τοῦ εἶναι μου ἄξαφνα μὲ συνετάραξε ὀλόκληρον ὅπως ἀνατριχιάζουμε μιὰς λεύκας ὄλα τὰ φύλλα καὶ οἱ κορφὲς ἀπὸ ἓνα φύσημα ἀόρατο, σὰ νᾶχε ξεχειλίσει μέσα μου ὁ μυστικὸς τρόμος ἀπὸ κείνες τίς τυφλὲς δυνάμεις πού θερίζουν τὰ νιόβλαστα δέντρα σὲ μιὰ νύκτα:—σήκωσα τότε τὸ κεφάλι μου καὶ

ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΧΟΡΕΥΤΡΙΑ ΙΑΠΩΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

είδα την Αυτοκράτειρα πέρα μακριά πού έστρεφε το πρόσωπο κατά το μέρος μου. Για να τον παγεμένη τόσο μακριά, θα έπρεπε να χε φύγει τρέχοντας.

— Είναι ακόμα πιο λυπητερό απ' τον Οιδίποδα, είπα πλησιάζοντας. «ή ζωή και ή ευτυχία είναι μιὰ πνοή», έφαλε κάπου ο Δάντης.

— Η δυστυχία είναι πιο δυνατή και ή τρέλλα πιο αληθινή απ' τή ζωή, αποκρίθηκε.—κι άργά ξαναγυρίσαμε στον πύργο

Τήν ώρα πού ήτονε να μπαρκαριστούμε, ο καιρός είχε γίνει ακόμα πιο συλλογισμένος. Η θάλασσα χωρίς ανασασμό ξαπλωμένη κάτω απ' τήν πνιγμονή ενός βαριού πέπλου από στάχτη και θλίψη. Πολύ χαμηλά, πάνω στο μολυβένιο καθρέπτη του νερού, άσπρα βαμβάκια, νέφαλ' ασάλευτα και θλιβερά ναρκωμένα, ήτανε στρωμένα ως πέρα στα βάθη του ορίζοντος. Στο δρόμο της ή βάρκα ξεσήκωνε απ' τον ύπνο και έσπρωχνε μπροστά της κάτι ανεπαίσθητα κυματάκια πού κανανε να σγουράνουν τις κορφές τους βαριά και ύπνιασμένα—μόλις για μιὰ στιγμή,—μα ξαναπέφτανε μες τον έαυτό τους και σβύνανε χωρίς καν να μουρμουρίζουν. Μόνο των κουπιών πού λάμνανε στη μολυβόχυτη θάλασσα ο βαθύς ισόχρονος χτύπος, σά βαρύ άγκομαχητό από κάποια πλάση στα βύθη των νερών, κ' ή στριγγιά προσταχτική φωνή του τιμονιέρη πού διοικούσε τή βάρκα τής Αυτοκράτειρας άπηχούσανε στη σιγαλιά. . . κι ο αντίλαλός τους, άργότερος, σερνόταν επάνω στον άδειο κάμπο του νερού το διάπλατο. . .

Το θαλαμηγό τής Αυτοκράτειρας είναι κομψό και λουσοάτο. Οί καμπίνες πούναι προωρισμένες για τή Μεγαλειότητά Της, πολυ βαθιά στην καρίνα του πλοίου, έχουν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα τής κατοικίας ενός ναυτικού. Είναι άπλούστατες και πρακτικά βαλμένες, κι όμως μαντεύει κανείς άμέσως τή διαμονή υπέροχης προσωπικότητας. Κ' εδώ όλα τα έπιπλα σκεπασμένα με άσπρα λινά ντύματα πού κάτω τους δέ βάζει ο νους το μετάξι και παντού του λουλούδια. Η καμπίνα του λουτρού είναι σπάλθηθια το κυριώτερο διαμέρισμα και με περισσότερη ευμάρια από τάλλα ταχτοποιημένο. Στα ταξίδια της ή Αυτοκράτειρα κάνει μόνο θαλάσσια λουτρά: μιὰ βαρκούλα, ενόσω περπατεί το πλοίο, τραβᾷ αλάργα στο πέλαγος και τής φέρνει το νερό τάμαλαγο απ' τα βαθιά κι απ' τάμαλαγα. Στο κατάστρωμα επάνω είναι στημένο ένα κιόσκι στρογγυλό όλο κρύσταλλα, πού βλέπει απ' όλες τις μεριές

τή θάλασσα: είναι ντυμένο άπομέσα με γαλάζιο μετάξι σπιρίονη κ' έχει στόριαπουν άνεβοκατεβαίνουν κ' ένα ντιβάτι ήμικυκλικό, κι αυτά από μετάξι ομοιόχρωμο. Έδώ μέσα ή Αυτοκράτειρα κάθεται και τή χτενίζουν το πρωί και συνάμα διαβάζει ή γράφει μαζί μου: ενόσω βρίσκεται σ' αυτό το κιόσκι, όλα τα παραπετάσματα είναι κατεβασμένα. Έκτός απ' αυτές τις ώρες, μόνον όταν βρέχει ή σαν έρθη καμμιὰ φουρτούνα, αποτραβιέται εκεί μέσα, αλλά τότε ή θέα προς τή θάλασσα μένει πάλιν άνοιχτή κ' ελευθερωμένη. Μόνη της μου έδειξε και μου εξήγησε όλα αυτά.

— Όταν κάνη μεγάλη τρικυμία και βρισκόμαστε στο άνοιχτό πέλαγος, βάζω συνήθως και με δένουνε με σχοινιά σ' αυτήν, εδώ τήν πολυθρόνα. Λαβαίνω, βλέπετε, τις ίδιες προφυλάξεις με τον Όδυσσέα έπειδή τα κύματα με τραβούν κ' έμένα το ίδιο.

Μα ή ζέχωρή της περιοχή, το λημέρι της όπως ή ίδια μου έλεγε, είναι ή πρύμη του πλοίου και μιὰ από τις γέφυρες τής βάρδιας: κι αυτές έβαλε και τις κλείσανε με παραβόπαννα απ' όλες τις μεριές με τρόπο πού να μη φαίνεται πια τίποτ' από το πλοίο και μονάχα ή θάλασσα να ξανοίγεται άπεριόριστη. Αυτήν τήν τέυτα τήν περιφραχτή τή βάπτισα έγω «Τσαντήρι τής Ίζόλδης»,—έπειδή έτσι, σε τέτοιο μέσα πορφυρόφαντο τσαντήρι, άθώρητην απ' τους ναύτες κι απ' τήν καρδιά του ακόμα, τήν πήγαινε ο πιστός Τριστάν τή γλυκειάν αγάπη τής ψυχής του υύφη του Βασιλιά του. Αυτή ή όνομασία πολυ τής άρεσε τής Αυτοκράτειρας. Κ' έχει μερικές ώρες πού προτιμᾷ τή γέφυρα τής βάρδιας, άλλες παλι τήν πρύμη: το πρωί τή γέφυρα, το μεσημέρι τήν πρύμη, και το βράδυ πάλι τή γέφυρα. Άλλά προς το βράδυ όλες οι λινάτσες κατεβάζονται και τότε οι ναύτες καθώς και όσοι είναι στο καράβι χάνονται μπρος απ' τα μάτια της και προσπαθούν όσο μπορούνε να μένουν άόρατοι—Άργά τήν νύχτα μόνον, όταν τ'άστρα τρεμοφέγγουν άμίλητα πάνω απ' το μαύρο καράβι πού πλέει σιγαλά, έρχεται απ' τήν πλώρη το τραγοδι των ναυτών ως μέσα στο έρημικό τσαντήρι τής όνειρευομένης Βασίλισσας, τής παραμυθένιας. . .

Σήμερα, μόλις τελειώσαμε το μαθημα μες το κιόσκι, με φώναξεν επάνω στη γέφυρα. Στο τσαντήρι τής Ίζόλδης μόνο ένα άνοιγμα ήτο άφημένο πού κι αυτό έκλεινε μ' ένα κρεμαστό χαλί.

Μπροστά μας δέν είχαμε παρὰ τή θάλασσα

τήν ατέρμονη, έρημη και βουρκωμένη, βαθιόμαβια μολυβένια πού το χρώμα της αυτό έκανε σχεδόν αισθητό το βάρος των νερένιων όγκων της κι άσπρα γαϊτάνια από άφρους ρήγωναν και πλούμιζαν αυτό το κρασάτο μαβύ το πένθιμο και άπέραντο. Γλάροι με σιγαλερές φτερούγες σαν τόξα τανυσμένα πετούσαν πίσω μας και κάθε λίγο βγάζανε κάτι στριγγές κραυγές.

— Στο κάθε ταξίδι μου, οι γλάροι ακολουθούν το πλοίο μου, είπεν Έκείνη, και πάντα «ρίσκεται ανάμεσά τους κ' ένας βαθύχρωμος, σχεδόν μαύρος, σαν κ' εκείνον εκεί.

Και μου δειξε με το δάκτυλό της ένα γλάρο μαυρειδερό πού πετούσε πιο μπρος από τους άλλους. Έπειτα πρόσθεσε:

— Να δήτε πού αυτός θάρθη μαζί μας σχεδόν ίσα με κοντά στην Κέρκυρα. Πολλές φορές ο μαύρος γλάρος μ' έχει ακολουθήσει όλόκληρη έβδομάδα από μιαν ήπειρο ως τήν άλλη. Μου φαίνεται πως είναι ή Μοίρα μου πού με παραφυλάει.

Το «Μιραμάρε» έκαμε σταθμό στην Πόλα, έπειδή ή Αυτοκράτειρα σκόπευε να επιθεωρήση το παλιό καταδρομικό «Πελεκάνος», πού μετασκευαζότανε τώρα στο Ναύσταθμο σ' αυτοκρατορικό θαλαμηγό. Το πλοίο πού τήν περίμενε αυτή τήν έπίσκεψη ήτονε σημαιστόλιστο. Και πήγε να το ιδη μαζί με τήν Κυρία τής Τιμής της μέσα σε μιὰ δωδεκάκουπη βάρκα του «Μιραμάρε» και στα μισά του δρόμου ήλθε να τήν υποδεχθη μιαν άλλη λέμβος του πολεμικού, γεμάτη ναυάρχους και διαφόρους βαθμοφόρους του λιμένος. Απ' τις έρημιές του πνεύματος όπου πλανιότανε ξανάμπαινε τώρα μες τήν ατμοσφαιρα τής αυτοκρατορικής περιωπής της μεταξύ των ανθρώπων. Άλλά και εδώ έφερε μαζί της το αλάλητο ύψος, τήν άφθαστη χάρη τής ζέχωρα δικιάς της φύσεως: σ' όλων αυτών πού γύρω της στέκονταν τήν όψη έβλεπα περιχύτο το μαγεμένο θάμπωμα απ' τήν ποίηση τής παρουσίας της, αλλά συνάμα ένιωθα πως δέν καταλάβαιναν τήν αιτία τή μοναδική, παρὰ εξηγούσανε σφαιρα τήν έντύπωση πού αισθάνονταν τότε με τήν άψηλή της θέση.

Σήμερα είπεν:

— Η ζωή στη θάλασσα είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό ταξίδι είναι μιὰ ζωή καλύτερη, πιο βαθιά και προπάντων πιο αληθινή γι' αυτό προσπαθώ να τήν απολαβαίνω όσο μπορώ πιο τέλεια και πιο πολύν καιρό. Έδώ στο άφρόζωστο καράβι βρίσκεται κανείς σαν επάνω σ' ένα απ' όπου όλες οι δυσάρεσκεις και οι σχέσεις οι ανθρώπινες έχουν

έξορισθη. Είναι μιὰ ζωή ήδονική, λαγαρή και κρυσταλλωμένη, χωρίς πόθο και χωρίς συναίσθησι του χρόνου:—το αίσθημα του καιρού πού περνᾷ είναι πάντα όδυνηρό, γιατί μας κάνει να αισθανόμαστε τή ζωή μας.

Στή γέφυρα επάνω μου είπεν, δείχνοντάς μου πάλι το μαύρο γλάρο πού όλο και σάλευε άθόρυβες μεγάλες φτερούγες, διάφεγγες στον ήλιο και πότε δεξιά, πότε άριστερα του καραβιού έλαμνε επάνωθέ μας στον αιθέρα:

— Μου προφητεύει πως θα τελειώσω στη θάλασσα. Όταν άκουσα για πρώτη φορά πως πέθανε ο Σέλλεϋ, άμέσως μούρθε κ' έμένα αυτή ή σκέψη ή. . . αυτή ή λαχτάρα!

Περνούσαμε μπρος απ' τα νησιά τής Δαλματίας. Η θάλασσα ήτον τώρα ήσυχότερη. Πέρα οι άκρογαλιές πρασίμιζαν. Τήν άρώτησα, αν δέν αισθανότανε τήν επιθυμία να πατήση πάλι το πόδι της στη γη. Κ' εκείνη είπεν:

— Η ζωή στο πλοίο έχει πολυ μεγαλύτερη όμορφιά απ' το κάθε άκρογαλί. Δέν αξίζει τον κόπο να επιθυμη κανείς να πάη πούποτα παρὰ μόνο έπειδή ανάμεσά μας και του πόθου μας βρίσκεται το ταξίδι. Αν πήγαινα σ' ένα τόπο πού να ξερεα πως δε θα μπορούσα πια να ξαναφύγω, και Παράδεισος να ήτονε, θα μου φαινότανε Κόλασις ή διαμονή σ' αυτόν. Η ιδέα πως σε λιγάκι θάφήσω πάλι κάποιο μέρος με συγκινεί και με κάνει να τ'άγαπῶ. Κ' έτσι θάβω κάθε φορά ένα όνειρο πού σβήνει πρόωρα για ναρχίσω να στενάξω για κάποιο άλλο πού ακόμα δέν έχει γεννηθη.

Στις τρεις το άπόγευμα τής φέρνουνε να πιη γάλα από μιὰ γίδα Μαλτέζικη πού τήν έχουν πάρει μαζί απ' τή Βιέννη.

— Κάνει το ταξίδι χωρίς κανέναν ένθουσιασμό για το ώραίο, μουπε ή Αυτοκράτειρα, καθώς πήγαμε να έπισκεφθούμε τή βασιλική κατοικία στο ξύλινο της ανάχτορο. Άλλά έχει πολυ ανεπτυγμένο το αίσθημα του καθήκοντος, γιατί είναι Άγγλίδα! αυτό έχει πιο μεγάλη αξία από κάθε αισθητική. Γι' αυτό κ' έγω τήν πήρα μαζίμου. Δέν υπάρχουν καλύτερες «nurses» από τις Άγγλίδες.

Υστερώτερα μου είπεν:

— Οί άνθρωποι νομίζουν πως έχουν ύποδουλώσει τή φύση και τα στοιχεία με τ'άτμόπλοια και τα έξπρες τραίνα τους. Άπειναντίας όμως ή φύσις τώρα έχει βάσει τους ανθρώπους στο ζυγό. Άλλοτε αισθανόταν κανείς τον έαυτό του θεο σε καμμιὰ βαθιά κρυμμένη λαγκαδιά πού δέν έβγαίνε ποτέ του να κάνη ένα βήμα παρὰ από τα φρύδια της—σαν τον ποντικό στην τρύπα του. Τώρα πού γινήκαμε globe-

trollers και πήραμε σβάρνα την υδρόγειο, κυλούμε σαν τις σταγόνες μες τη θάλασσα και στα τελευταία θα το καταλάβουμε πώς δεν είμαστε τίποτα περισσότερο

—Στη θάλασσα μέσα ή αναπνοή μου πλαταίνει, μου είπε ακόμη επάνω στη γέφυρα ρυθμίζεται σύμφωνα με το σάλεμα της θαλάσσης: όσο πλατιά απλώνονται και φουσκώνουν τα κύματα, τόσο βαθύτερα ανασαίνω εγώ.

—Ναί, Μεγαλειοτάτη, ανάμεσά μας, των φτωχών θνητών πούμαστε, και των πραγμάτων που δεν πεθαίνουν υπάρχουν κάποιες βαθείες σχέσεις που οι νόμοι τους μένουν κρυμμένοι σ' αιώνια μυστήρια.

—Εγώ φαντάζομαι, μου είπε, πώς ή θάλασσα μάς παίρνει ό,τι έχουμε ανθρώπινο, πώς δεν ανέχεται μέσα μας τίποτα απ' την επίγεια ζωούση. Μέσα στην τρικυμία πολλές φορές θαρρώ πώς κ' εγώ ή ίδια έχω γίνει ένα κύμα που αφρίζει.

Κ' εγώ την κύτταξα σά θαμπωμένος.—

Σήμερα πάλιν ή θάλασσα είναι κυματούσα κι αγριεμένη. Μου ζήτησε να της διαβάσω μερικές σελίδες από τον «Κύκλο της θάλασσας του Βοριά» του Χάινε. Η δεύτερη στροφή της «Τρικυμίας» μ' έκαμε κανάτριχιάσω καθώς τη διάβαζα, τόσο μου φάνηκε παρμένη από επάνω της;

Περφόβα σήκωσα τα μάτια μου προς τα δικά της και είδα τα βλέμματά της να σέρνονται μαζί με τον άνερα πάνω στο άραχνο και μανιασμένο πέλαγος...

17 Μαρτίου 1892

Είχε κιόλας χυθή και άπλωνε περίγυρα ή σταχτεράδα της αύγης, όταν άρχισε να φαίνεται ή Κέρκυρα. Το πλησίασμα στα πρώτα ελληνικά χώματα μ' είχε ανεβάσει στο κατάστρωμα πιδ νωρίς απ' ότι είχα συνήθεια. Η θάλασσα ακόμα κάτω από ένα πέπλο πηχτό-σναχτο κοιμότανε. Οι ρόδες του «Μιραμάρε» βουτούσανε μαλακά σά μέσα σε γάλα κ' έσερναν πίσω τους κάτι μακρείες πτυχές άσημομέταξες που στρογγύλευαν άπαλά κι αποσκουραίνανε στο γύρισμα σαν πελεκητό βαθύχρωμο σμαράγδι. Ένα υγρό δρόσιμα διαπερνούσε τον άψυχον άερα μαζί με μιá λευκήν αν-φεγγιά που χυνόταν από παντού και κρότος άλλος κανένας έξον απ' τον ανασασμό της μηχανής που ήσυχος και θαμπός ανέβαινε από βύθη απόκοσμα σαν κάποιο καρδιοχτύπι πιότερο αισθητό παρ' άκουστό. Μπαίναμε ίσα ίσα τώρα στον στενό ανάμεσα της βορινής άκρης της Κέρκυρας και των πυργωμένων βουνών της Ήπει-

ρου που γκρεμοπέφτουνε σαν τείχη κανενός Τιτάνειου κάστρου: απ' τόνα μέρος βράχοι συννεφύφηλοι, μαύροι σαν την πίσσα, που χυμούνε να φάν τη στακτοπράσινη χλωμάδα τούρανου—και στρογγυλά χαμοβούνια στο γιαλό της Κέρκυρας αγνάγια, σκεπασμένα μ' άριους θάμνους που κι αυτοί φάνταζαν τώρα μαύροι σε μαύρο βάθος ίδια κάποια σχήματα άξειδιάλυτα και φανταστικά που κρυφοζούνε μονάχα μέσα σ' όνειρα άφώτιστα—γιατι μονάχα εκεί τα βλέπομε. Κι όλοι αυτοί οι θάμνοι και τα γριόβατα θάταν τώρα σ'ον άνθο τους, γιατί μιάν ευωδία που ή γλύκα της καταλούσε την ψυχή. Ένας άχνος από μέλι μαζί με τάλατο-μυρισμένα χνώτα των βράχων του γιαλού έπιανε κάθε τόσο το καράβι στο δρόμο του και το κουκούλωνε όλο. Έκει που ή άσπριδερή θάλασσα άγκάλιαζε τους κοιμισμένους βράχους μαυρίζανε μυστήρια από άβυσσους άπατες πουχανε ρουφήξει τον έαυτόν τους: κ' ένα μόλις ιδωτό λευκάργυρο άφρισμα, νερένια ανθάδα, έζωνε το πέτρινο άκρογιαλί. το σφιχτοστεφάνωνε αναπηδών:ας κατάστηθά του να φθάση τη λαχτάρα του. και το φιλούσε κοιμισμένο με φιλιá τυφλά και όλόβουβα. μέσα στον ύπνο, άκατάπαντα...Κι όμως αισθανότανε κανείς πώς κάτω απ' αυτές τις τρυφερές και γλυκόθυμες άπαλοσύνες κοίτονταν άπόναρκες οι τρομάρες της μανιασμένης σύγκλυσης και τα βογκητά του μίσους του άχόρταγου που το αναδεύει ο πόθος. Ναί, όλα ήτανε βυθισμένα σ' ένα βαθύν και λησμονιάρην ύπνο: μα ό ύπνος αυτός φανέρωνε μιάν τρίςβαθη ζωή γεμάτη πάθος και λαχτάρες. .

Και ή Αυτοκράτειρα είχε ανεβή στο κατάστρωμα, μολονότι ή τέντα που την προστάτευε δεν ήτονε στημένη ακόμη. Καθώς με είδε, μου έγραψε μ' ένα κίνημα του κεφαλιού να πάω κοντά της.

—Ένα τέτοιο πρωί είναι μιá θαυμάσια κατάσταση μου είπε. Πώς κοιμούνται όλα αυτά τα βουνά! δεν είναι μόνο ή σιγαλιά, δέ λείπει μόνο το φώς του ήλιου, είναι ένας άληθινός ύπνος ζωντανών πλασμάτων που έμεις δεν είμαστε παρ' είδωλά τους, αντίγραφα κακομοιριασμένα και έκφυλισμένα. Βλέπετ' εκεί κάτω τον «Παντοκράτορα» με τις δυό διδυμες κορφές του, που στρογγυλεύουν με τόση χάρη κι άγνή άρμονία σά σκαλιστές απ' αρχαία σμίλη!—δέ θυμίζουν το κορμί κάποιου νέου θεού;—πάντα πρώτος θα ξυπνήση αυτός απ' όλη την πλάση γύρω!

Και γυρίσαμε τα μάτια μας προς τον ήλιο που άνάτελλε: πίσω απ' τα Άκροκεραύνια

που ειν' ή κατοικία των Ευμενίδων και που εκεί κ' ή πόρτα βρίσκεται του Άδη, το τεράστιο άστρο άνάβρυξε. Κύματ' από φεγγοβολιές τρεμοκυκλούσανε μπροστά του στο ούραιο πέλαγος να πούν τον έρχομό του κ' ήτονε μιá πλημμύρα από ροδόφυλλα, χλωμιασμένα στην καρδιά απ' τη γλυκειά χαρά τους την άλάλητη, που στους αιθέριους κάμπους ξεχύνονταν και σκορπίζονταν πέρα σε πέρατα απ' όπου δεν είχε γυρισμό. Και να που οι κορφές των βουνών άρχίσανε διάφλογες να πυρώνουνε μέσα σε μιάν τριανταφυλλένια χρυσόσκονη, σ' ένα χάος άβάστακτης λαμπροσύνης που αποθάμπωνε τα μάτια με μιάν άγλη υπερκόσμια θύμηση των μυθικών καιρών που οι θεοί κατεβαίνανε φλογόθωροι στη γής και καίγανε με τα φιλιá τους τις θνητές γυναίκες. Σταλήθεια κι όποιος δεν τ'έξερε τ'ονοίωθε μες την ψυχή του. πώς εδω ή ροδοδάχτυλη Ήώς, εδω ό χρυσομάλλης Φοίβος, που πιλαλάει άλαλάζοντας με τα τέσσερα του άσπρα άλόγατα ζεμένα όμάδι, είχαν τα παλάτια τους—όλοζώνταν οι θεοί—κι όλόγυρα ήτον ό πανώριος ναός για τη λατρεία τους. . . Κ' έπειτα τα ρόδα όλα πεσανε στο πέτρινο στήθος του θεομοιαστου βουνού που άληθινά είναι ό παντοκράτορας σ' αυτή την Όλύμπια πλάση: όλες οι κουφάλες κ' οι γούβες κ' οι βαθείες χαράδρες έξαφνα φανερωθήκανε μελανισσμένες απ' τον πνιγμένο πόθο τους, και οι άσπρες ανθρώπινες φωλιές κολλητές στους βράχους σαν κογχύλια, μελιχρά φωτίστηκαν. Και το φώς έπεσε κι άστραποφίλησε τους όρθόστεκους όχτους και άλαφρογλίστρησε ήδονικά πάνω στις γυμνές πλάτες του βουνού τις ράθυμες και κυνήγησε τους ήσκιους ως μεσα στις κλεισούρες και στα σύβουνα και στα φαραγγια όπου είχαν τον κρυψώνα τους κι άλλους πάλι τους γκρέμισε στη θάλασσα κ' εκεί άπλωθήκανε βαριά σαν πέπλα βελονδόχνουδα μαυρόμαβια. Κ' έπειτα ξεπρόβαλε ό ίδιος—ό λαμπροκόκκινος ό Ήλιος—μέσα σ' έναν παιάνα θριαμβευτή από μύριες ανακρουσμένον άρπες και σε σαλπίγγων χαρολαλήματα κ' έλυσε τη χρυσή του κόμη επάνω στη θάλασσα τη γλυκομέθυστη και στα ώριόπλαθα νησιά.

Και το καράβι μας πέρασε μπρος απ' το λιμάνι της Κέρκυρας και τράβηξε ίσα το δρόμο του προς το νοτιά. . . Πίσω απ' την Αυτοκράτειρα όρθος στεκόμουν πάνω στη γέφυρα που πια δεν ήτον τσαντήρι της Ίζόδης, γιατί είχανε βγάλει όλα τα πανιά, ενώ τώρα σιμά σιμά στην άκρη του γιαλού γλιστρούσαμε σιγαλινά πάνω σε νερά σά διάφανο σμαράγδι.

Σαν υγρός πόθος που έπινε τις ματιές μας ήτον αυτή ή πράσινη διαφάνεια. Ό κόρφος της Γαρίτσας άνοιγε έπιθυμητά την άγκάλη του την τόσο μαλακά στρογγυλεμένη που στο βάθος της γυάλιζαν άσπρα σπίτια και κάποιοι ήμεροι λόφοι, άπαλοτυλιγμένοι σής νύχτας τα γαλάζια πέπλα ακόμα ήτανε βαθιούπνοι. Έπειτα ήρθε πολυ μπροστά μιá γλώσσα γή πνιγμένη στη χλωράδα: σά να ξεχύνονταν από κάποιο κέρας Άμαλθείας τα φύλλα και τάνθη ως μέσα στη θάλασσα: οι άλλες μόνο και οι φοινικιές άφήλωναν τάερίνα κεφάλια τους προς το γαλάζιο τούρανου: πορτοκάλια χρυσωπά φεγγρίζανε σαν άστρα μες τις γλαυκόσκιες φυλ-λωσιές και το μεγάλο άσπρο σπίτι το γερμένο σ' αυτούς τους όνειρεμένους κήπους ήτο το Μον Ρεπος, το παλάτι που άλλοτε είχε γι' άνάκτορο ό λόρδος Άρμωστής των Ίουίων νήσων και που τώρα άνήκει στο βασιλέα της Έλλάδος.

—Κ' εγώ κατοίκησα αυτό ένα χρόνο, είπε ή Αυτοκράτειρα. Ό πρόξενος Βάρσμπεργ έλεγε πώς εκεί ήταν οι κήποι του Άλκινόου. Πολλές φορές μιλήσαμε με το νου μας με την καμένη τη Ναυσικάα που τόσο πικράθηκε, άμα κατάλαβε το πλάνημα της έλπίδας της. Βλέπετε εκείνα τα σκαλιά στο βράχο που κατεβαίνουν ως τη θάλασσα;—τα κατέβαινα κ' εγώ πάντα, όταν πήγαινα στο λουτρό. Έκει αποκάτω, μέσα στο βράχο, εινε μιá σπηλιά φυσικιά που την κρύβουν κάτι καλάμια και κρεμαστά κλαριά από κίτρινα σπάρτα—αυτό ήτον το δικό μου άντρον της Καλυψώς: μονάχα στο Λίδο της Βενετίας μπύρεσα να κάνω τόσο μαγευτικά λουτρά καθως σ' αυτήν τη σπηλιά. Έχω ώρες και μάλιστα έποχές όλόκληρες που δεν μπορώ να ζήσω παρ' μόνο επάνω στη θάλασσα ή και μέσα στη θάλασσα.

Και το πλοίο άργολίστρησε μπρος απ' τους κήπους της Ναυσικάας. τους γερμένους με παθάρια όρμη πάνω στη γλυκοστήθη θάλασσα, και μπρος απ' τη μυστική σπηλιά της αυτοκρατορικής Καλυψώς. Ένας άλλος κόρφος ξανοίχτηκε τώρα ή θάλασσα του «Χαλκιοπούλου», το λιμάνι των Φαιάκων όπου ό Όδυσσεύς μπαρκαρίστηκε στο γοργό πολύσκαρμο καράβι του Άλκινόου για την Ίθάκη. Έρρημο κι άπόμονο, σαν απ' άλλον κόσμο κι' ακόμα σε χλωμόν ύπνο βυθισμένο, το άθύμιτο αυτό νερένιο στήθος άπλωνε τον άσημόχυτο και σύμπαθό του γιαλό, πεπλωμένο καθως ήτονε μ' όνειρο και μυστήριο. Άλλ' από μέσα απ' τα νερά του ύπνου έβγαυε ένα δεμάτι όλόυσα κι όλόρθα κυπαρίσσια μελανά πουχανε σφικτοζω-

σμένο στην ἀγκαλιά τους ένα μικρό ἄσπρο ἐκκλησάκι· καὶ βρέχοντας ἡ θάλασσα τὴν πέτρα πού ἀναβαστοῦσε αὐτὸ τὸ ἐκκλησάκι, φλόγαε ὅλη ἀπὸ γερᾶνια ἀνθάτα· κι αὐτὰ πάλι θωριάζανε σὰ φωτισμένα ἀπὸ κάποιας φωτιᾶς ζωντανῆς. στὰ βάθη τῶν νερῶν, ἀντιφεγγιά.

— Αὐτὸ τὸ νησάκι εἶπε μοῦ φαίνεται σὰν τὸ «Νησι τῶν νεκρῶν» τοῦ Βὼ·κλιν. Τὰ κυπαρίσσια γυροστέκουν ἐκεῖ σὰν πένθιμα ὀνειράτα καὶ φλογερά ἄνθη πού καθρεπτίζονται στὰ κύματα πού εἶναι τὰ ἱερά τῆς Περσεφόνης.

Οἱ Κερκυραῖοι χωρὶς τόση ποίησι τὸνοματίζουσαν «Ποντικονήσι» εἶπε ἡ Αὐτοκράτειρα. Ὁ κ. κ. Βάσμπουργ ἀπὸ μέρους τοῦ φανταζόταν πὼς εἶναι τὸ καράβι τῶν Φαιάκων πού τῶχει μαρμαρώσει ὁ ἐκδικητικὸς σείστης Ποσειδῶν καὶ ἦτον ὅλος ἀγανάκτησι γιὰ τὴ βέβηλη ὀνομασία τῶν σημερινῶν Φαιάκων. Ἄλλὰ θαρρῶ πὼς καὶ τὰ δύο μέρη ἔμεναν κατευχαριστημένα μετ' ὄνομα πού διάλεξαν, καθὼς κ' ἐσεῖς μετ' ὁ δικό σας.

Ἐπειτα ἤρθε ἀκόμη ἓν ἀψηλὸ ἀκρογιάλι, μιὰ ράχη ξαπλωτὴ ὅλο ἐλιές πού ἔβγαине ὀρθόστυλη ὡς ἔξω στή θάλασσα:· κι ἀφοῦ κάναμε τὸ γύρο τῆς, μπήκαμε στὸν κόρφο «στὶς Μπειτίσας» . . .

Ἀπ' τὴ θάλασσα ἀνεβαίνει πολὺ ψιλὰ μιὰν ἀπαλόγερτη πλαγιά, χνουδωτὴ καὶ πουπουλιασμένη ἀπ' ἀσημόφεγγες ἐλιές καὶ σ' οὐτὲς μέσα πάλιν ἀψηλοστέκουν κυπαρίσσια μοναχικά, ὀρθοῖσα σὰν κατάρτια κάποιων βυθισμένων καραβιῶν μέσ' ἀπὸ μιὰ θάλασσα πού λαμποκοπᾷ στὸν ἥλιο, καὶ σὰν κατάρτια καραβιῶν βυθισμένων ὅλο καὶ κυττοῦν ἀπέλπιδα στὰ πόδια τους τὴ ζωντανὴ θάλασσα τῶν ἡλιοφιλημένων φυλλωσῶν καὶ πέρα τὴν ἄλλη τὴν πιὸ γαλανὴ καὶ πιὸ ἔρημη καὶ πιὸ θλιβερὰ πανῶρια καὶ ὅλο κάτι ζητοῦν ἀπ' τὰ οὐράνια καὶ ἀπὸ τὰ μακριὰ Πάνω ὅμως στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, μὲς ἀπ' τὰ τελευταῖα σπιθοβόλα φρικίσματα τῶν φύλλων, ἀπ' ὅλα πιὸ φωταδερὸ κ' ἠλιόθωρο, ξεπροβάλλει τὸ λευκὸ «Παλάτι τοῦ Ἀχιλλέως».

— Ὑστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ξαναγυρίζετε στὸν τόπο σας, εἶπε ἡ Αὐτοκράτειρα. Βλέπω πὼς πίνετε τὸν ἀέρα τῆς πατρίδας.

— Ὑστερα ἀπὸ νύχτες πού βαστήζανε χρόνια, ὦ Κυρία, σήμερα εἶν' ἡ πρώτη μου αὐγή. Ἄλλὰ δὲν εἶν' ὁ τόπος μου ὁ παλιὸς πού ξαναβρίσκω τώρα καθὼς ἔρχομαι στὴν Ἑλλάδα: τώρα πατῶ τὸ πόδι μου σὲ μιὰν ἄλλη χώρα πού ποτέ μου δὲν τὴν γνώρισα ἀλλὰ πού πάντα αὐτὴνα νοσταλγοῦσα.

— Τί θέλετε νὰ πῆτε μ' αὐτό;

— Θέλω νὰ πῶ, ὅτι δὲν εἶναι μονάχα ὁ τόπος πού γεννήθηκα ἡ Ἑλλάδα πού τώρα ξαναβλέπω. ἀλλὰ ἡ χώρα πού ἔγινε τὸ Ἐγώ μου κ' εἶναι ἡ πατρίδα τῆς ψυχῆς μου πού μεδέχεται στὴν ἀγκαλιά της τώρα γιὰτὶ μονάχα τώρα καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἔγινε αὐτὸ πού μ' ἔκαμε.

— Τότε εἴμαστε συμπατριῶτες, εἶπε ἡ Αὐτοκράτειρα καὶ στὰ μάτια τῆς, κάτω ἀπ' τὸ βλέφαρο τὸ κροσσωτὸ, διάβηκε μιὰ λάμψη ἀπερίγραπτη πού ἀμέσως πάλιν ἔσβησε σὰν ἀστραπή. Ἄλλὰ τὸ στόμα κυρτώθηκε σ' ἐκείνην τὴ συνειθισμένη του καμπύλη πού εἶναι πιὸ θλιβερὴ καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Καὶ μόνο ἀφοῦ ἀκατεβήκαμε στὸ ἀκρογιάλι, εἶδα τὴν γραμμὴν αὐτὴν πάλιν νὰ πέση καὶ νὰ χαθῆ στὰ βάθη πού τὴν γέννησαν.

Η ΔΥΩ ΚΗΦΙΣΙΕΣ

Ἡ Κηφισιὰ προάστειον πλούσιον μετ' εἰς τὴν ἀπὸ δένδρα, μετ' ἀρχὰ σχεδιασμένα μετ' ὁ δὲν διαβήτην, μετ' ἡλίας κομμένες μετ' ὁ ψκλίδι, μετ' βίλλες κάθε ρυθμοῦ, μετ' κήπους ἀπὸ κορδέλες πράσινες, ἀπὸ μπουκέτα Τσοῦτσου νυφιάτικα ἀπλωμένα εἰς τὴν γῆν, μετ' σχέδια πού ἀπκντοῦν συχνὰ εἰς τοὺς δίσκους τῶν κολύβων. Ἡ Κηφισιὰ μετ' κυρίες μεταξοστολισμένες σὰν τὴν ἔκθεσιν τῆς σπυροτροφικῆς, μετ' καπέλλα πού ἀντιγράφουν τὰ ἀπλωμένα εἰς τὴν γῆν μπουκέτα, μετ' ἀτσιγγάνους πού δὲν ἔχουν τίποτε ἄλλο ἀτσιγγάνικὸ ἀπὸ τὰ κεντητὰ τῶν ὑποκάμισα, μετ' μπεμπέδες καὶ μπεμπέκες πού ἀντιγράφουν τοὺς μεγάλους, μετ' ἄλση πού ψήνονταν ὀλημερῆς εἰς τὸν ἥλιον, μετ' πλατεῖαν μετ' πλάτανον μετ' ξενοδοχεῖα ἀριστοκρατικά, μετ' κουνούπια, μετ' σκηνίπες καὶ μετ' ὄλας τὰς μεγάλας καὶ μικρὰς πληγὰς τῶν πόλεων.

Ἡ Κηφισιὰ τοῦ χωριοῦ, τοῦ βουνοῦ, τῶν πεύκων, τοῦ Κεφαλαριοῦ. Οὔτε ἄλση, οὔτε καλοσχεδιασμένες τοῦρτες, οὔτε πελεκημένα δένδρα, οὔτε σκηνίπες, οὔτε ἀτσιγγάνοι μετ' κεντητὰ ὑποκάμισα. Ἐνα στεφάνι ἀπὸ βουνὰ καμπυλωτὰ, φεστονωτὰ, ἀπλωμένα μετ' νωθρότητα τὰ γεροντότερα καὶ γονιμώτερα, μετ' ὑπερηφάνειαν καὶ ἐπιβολὴν φρουρίων τὰ σχετικῶς νεώτερα καὶ ἀκμαιοτέρα. Τὸ Κεφαλάρι μετ' τὸ νερὸ τοῦ πού γίνεται ρυάκι, ποτιστήρι, πηγὴ, βρύση, πηγάδι, ὅπως ἐγένετο καὶ μετ' τοὺς Τούρκους καὶ μετ' τοὺς Φράγκους ἴσως καὶ μετ' τοὺς παλαιούς Ἑλληνας. Τὸ Κεφαλάρι ἰδιοκτησίαν, πλοῦτος, κεφάλαιον, Τράπεζα μετ' τίλους, πού δὲν φοβοῦνται νὰ ξεπέσουν ποτέ.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΗΦΙΣΙΑΝ

Τὸ Κεφαλάρι μετ' τὰ τρία μαγαζάκια του, πού ἔχουν καὶ δωμάτια ὕπνου καὶ καμμίαν ἄλλην πολυτέλειαν ἀπὸ τὸν τίτλον τῶν τῶ γαλλικόν, τὸν ζωγραφισμένον μετ' βαθὺ λουλακί χροῦμα. Ἄλλὰ πού ἔχουν εἰς ἀντάλλαγμα ἀρνὶ τῆς σούβλας ψημένο κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα ἀπὸ τεχνίτην χωρικὸν πρώτης γραμμῆς. Κοκορέτσι ἠδονικώτατον, γιουρτι βεδούρας πού μυρίζει πεῦκο καὶ θυμάρι. Φρούτα πού κόπτονται φρέσκα ἀπὸ τὰ γύρω δένδρα, φαὶ ἀπλό καὶ νόστιμο καὶ νυχθήμερον ζῶν κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα. Οὔτε μεταξωτὰ, οὔτε καπέλλα, κάνιστρα λουλουδένια, οὔτε τίποτε ἀπὸ ὅλας τῆς ἀνοη-

σίαις καὶ τῆς ξεπασμάρας τῶν πόλεων. Ζωὴ φυσικὴ κοντὰ μετ' τὴν φύσιν, μέσα εἰς τὴν πρασινὴν ἀγκάλην τῆς, εἰς τὸν μυρισμένον ἀέρα τῆς, εἰς τὴν διαυγῆ ἀτμοσφαιραν τῆς, εἰς τὴν ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον ἀγνότητά τῆς. Ζωὴ φυσικὴ ἀδιαφορίας, ξεγνικισίας, μονοτονίας, τεμπελίας μετ' συντροφειμὰ τὸ τσίρισμα τῶν τσιτσικιῶν, τῶν ἡλιθίων αὐτῶν ὄντων τῆς δημιουργίας, μετ' τὴν μουσικὴν τὴν περιεργον τῶν πεύκων, πού τότε ἀπχγοῦν σὰν ἀγριεμένα κύματα καὶ ἄλλοτε πάλιν σφυρίζουν σὰν ὄλας ἡ λοκομοτίβες τεῦ κόσμου νὰ περνοῦσαν ἀνάμεσα τῶν. Αὐτὲς εἶναι ἡ δύο Κηφισιᾶς.

Δροσιά! Όταν είναι βορραῖς ὄρη ἀκράτητος, θορυβώδης χωρὶς ἐμπόδια ἀπὸ τὴν μικρὰν χαμηλὴν λουρίδα ποῦ γεφυρώνει τὴν Πάρνηθα μὲ τὴν Πεντέλην καὶ σκορπίζει δροσερὲς ἀναπνοὲς εἰς τὰ δένδρα εἰς τὴν ὀλοπράσινην χλόην, εἰς τὸ νερὸ τῆς ἀμπολῆς ποῦ ρυτιδώνεται ἀπὸ ἡδονὴν, εἰς τὰ πουλάκια ποῦ τραγουδοῦν ἐπάνω εἰς τῆς πελώριες λεῦκες, εἰς τῆς πεταλούδες, τὰ πετακτὰ αὐτὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν, εἰς τὰ τρία μυχὰζάκια μὲ τὸν Φασέα, τὸν λεβεντόκορμον Λάκωνα ἐπὶ κεφαλῆς.

Τὴν νύκτα ὁ βορραῖς δυναμώνει, φυσομχνᾶ, τρουμπουνίζει καὶ οἱ εὐτυχεῖς ποῦ ἔχουν βορεινὰ παράθυρα νικαρίζονται εἰς τὸ δροσερὸν του φύσημα, φοικισθὲν καὶ φιλοτρέμουσιν κάτω ἀπὸ τὴν ἀναπνοὴν του τὴν δροσεράν, ποῦ ἔχει ἀρωματισθῆ, χρωματισθῆ, γονιμοποιηθῆ ἀπὸ τὰ μύρα τῶν θυμαριῶν καὶ τῶν σχοίνων καὶ τῶν ἀγριογίαισμιῶν, ποῦ χαϊδεύει καὶ ἀπανθίζει καὶ ἐκπαρθενεύει εἰς τὸν τρελλὸν του δρόμον.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ὁ βορραῖς ἠτυχάζει καὶ ὅταν παντοῦ ἄλλου ἢ φύσις ὑφίσταται τὴν ἀκτινοβολίαν τῶν θερμῶν, τῶν πυρίνων, τῶν γονιμοποιῶν κκυμάτων τῆς ἐποχῆς τὸ Κεφαλάρι ἀναπνέει. Ἀναπνέει τὰ ἀρώματα τῶν πεύκων, τὴν διαύγειαν τῆς ἀτμοσφαιρας, τὴν καθαρότητα τοῦ ἀέρος, τὴν πρῆβινὴν τῶν βουνῶν. Ἀπὸ μακρὴν κάτω ἀπὸ κάποιον θαλάσσιον ὕρμον τοῦ Λαυρίου ἢ τοῦ Ὠρωποῦ, ξεκινᾷ ἓνα θαλασσινὸ ἀεράκι, ἓνας μπάτης γεμάτος ἰώδιον καὶ ὑδρογόνον καὶ ρουφᾷ εἰς τὸ βιαστικὸ πέρασμα του ὅλην τὴν θερμότητα τῆς γῆς. Νοτίζει, ὑγραίνει, δροσίζει τὰ δένδρα ποῦ διψοῦν, τὰ λουλούδια ποῦ σβύνουν, τὴν πυρκαϊάν ποῦ ὁ ἥλιος ἀνάπτει, ὑπηρετῆς πιστὸς τοῦ μεγάλου καὶ προαιωνίου ἔργου του τῆς παραγωγῆς. Καὶ τὸ Κεφαλάρι ἀναπνέει πάλιν δροσερά, ἡδονικὰ τὸν μυρισμένον καὶ ποτισμένον ἀπὸ τὸν μπάτην τοῦ Λαυρίου καὶ τοῦ Ὠρωποῦ ἀέρα.

Ὁ συνοικισμὸς τοῦ Κεφαλαρίου μόνιμος καὶ μὴ, ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀπὸ τοὺς μόνιμους ὁ ἰδρυτὴς τοῦ πρώτου ἐκεῖ ἐξοχικοῦ σπιτιοῦ κ. Θ. Φιλαδελφεὺς μὲ οἰκογένειαν πατριαρχικὴν τῆς ἐποχῆς, ποῦ οἱ εὐποροὶ ἀνθρώποι ἔκαναν παιδιὰ, καὶ δὲν ἐγέμιζαν ὡς τὴν τὴν ζωὴν μὲ ἐγωϊστικὴν στειρότητα. Ἡ φιλολογία, ἡ Τέχνη, ὅπλα τῆς ξηραῖς καὶ θαλάσσιας τείχης, παρελθὸν καλὸ καὶ παρὸν καλλίτερο, ὅλα ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὸ τρισπίστατον αὐτὸ ἐξοχικὸ σπῆτι τοῦ Κεφαλαρίου. Κάθε πρῶτὸ ὅταν τὰ ἀηδόνια τῶν λευκῶν σιωπῆσουν χύνεται ἀπὸ τὸ σπῆτι αὐτὸ μίαν φωνὴν

ἀνθρωπίνου ἀηδονιοῦ εἰς μελωδίας Βαγνέριες εἰς τρίλλιας τῶν μεγάλων τοῦ κόσμου μουσουργῶν. Κάποτε ἡ ὠραία κυρία δὲν τραγουδεῖ μόνη. Τὸ Κεφαλάρι ἔχει ἀκόμη ἓνα κοντράλτο θυμασίον εἰς μίαν ὀλογάλκην κορασίδα καὶ ὁ Φασέας φιλοξενεῖ δύο μουσικὰ τάλεντα πρώτης γραμμῆς. Ἡ μικρὴ μουσικὴ ἐπικουρὶξ ξεκινᾷ τότε μὲ τὰ μουσικὰ τετράδια τῆς διὰ τὸ πατριαρχικὸν σπῆτι τῆς Τέχνης καὶ τῆς ἀνωτέρας καὶ πνευματικωτέρας ζωῆς. Βέβηλος ἐγὼ, μνημένη περισσώτερον εἰς τὴν μουσικὴν τῆς φύσεως, λαμβάνω μέρος εἰς τὰς ἱεροτελεστίας αὐτὰς καὶ γὰρ μίαν στιγμὴν μετουσιώνεται ἡ ψυχὴ μου, ἐξυψώνεται ὁ νοῦς μου καὶ ξεκουράζεται καὶ ἐκμηδενίζεται εἰς Νιρβάνα ἀνυπαρξίας γηίνης ὅλη ἡ κουρασμένη μου ζωὴ.

Ἄλλοτε πάλιν μέσα εἰς τῆς ζωγραφισμένες ὠμορφίαις τῆς φύσεως προστίθεται ἓνα σκίτσο ἐρασιτεχνικὸν πρώτης γραμμῆς, ἀπὸ κυρίαν ἐρασιτεχνίδα τοῦ πατριαρχικοῦ σπιτιοῦ. Φίλοι, γνωστοί, κάθε φυσιογνωμία κάποιου ἐνδιαφέροντος θὰ σκιτσαρισθῆ εἰς ὀλίγες γραμμές, μέσα εἰς ὀλίγες στιγμάς, ὅπως συζητεῖται, μελετᾶται εἰς τὸν ὠραϊκὸν αὐτὸν κύκλον κάθε ζήτημα εὐγενικόν, κάπως ἀνωτέρας περιωπῆς. Εἰς τὰς συζητήσεις αὐτὰς στρατολογοῦνται πλέον ὅλα αἱ ἀνώτεροι δυνάμεις, τὰ ὠραία βιβλία αἱ παλαιαὶ καὶ νεώτεροι ἰδέαι. Ὁ κύκλος συχνὰ μεταφέρεται εἰς τοῦ Φασέα, κάτω ἀπὸ τὰ αἰωνόβια δένδρα, ὅπου περνοῦν ὀλίγες ἡμέρας διακοπῶν γυναικες ποῦ ἐννοοῦν καὶ βλέπουν τὴν ζωὴν ὑπὸ τὴν σοβαρὰν καὶ τὴν ὠραιότεραν τῆς μορφῆν. Χωρὶς σχολαστικισμοὺς μὲ παρεκβάσεις συχνὰ μὸδας καὶ θεμάτων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος αἱ ἡμέραι περνοῦν εὐχάριστα καὶ ξεκουραστικά.

Διὰ τὴν ποικιλίαν μίαν γερούσια ἀλλὰ Ζαχαράτου μεταφέρει πρῶτὴ καὶ ἀπόγευμα τὸ στρατόπεδον τῆς, τὴν πολιτικὴν λέσχην τῆς εἰς τὴν ὑπαιθρὴν ζωὴν τοῦ Κεφαλαρίου. Μέσα εἰς μίαν ἢ δύο ὥρας τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης ἀλλάζει φάσιν, τὰ ὅρια τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν καταδαφίζονται, ἡ Τουρκία διαμελίζεται, ὁ Βενιζέλος κατασπαράσσεται καὶ τὸ νερὸν τοῦ Κεφαλαρίου στεριεύει. Ὁ Φασέας φιλόσοφος παρακολουθεῖ ἀπὸ τὴν πρὸ τῆς θύρας συνειθισμένην θέσιν του τοὺς Μετερνίχους αὐτοὺς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὅταν δὲν τὸν ἀπασχολεῖ ἡ περιποίησις τῶν ξένων του, πρὸς τοὺς ὁποίους φέρεται μὲ ἱπποτικὴν καὶ ἀφελῆ ἀβρότητα, ἄγνωστον εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ ξένους συναδέλφους του.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

Ἡ δις ΦΑΜΠΕΡ ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

(Ἡ ἀποποιηθεῖσα νὰ γίνῃ μεγάλη δούκισσα χάριν τῆς Τέχνης)

Ἡ ΤΙΜΩΡΙΑ

—Σ' ἐμένα, προτείνετε νὰ γείνω γυναικῶνας; Σεῖς; Μήπως ὄνειρεύομαι ἢ μήπως μὲ εἰρωνεύεσθε, κύριε Ἀλέξανδρε;

Ἡ ἀποτεινοῦσα αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν, ἦτο νεκρὰ μὲν κύρη εἴκοσι ἐτῶν, ἀλλὰ καχεκτικὴ, ἄσχημη, ὡρὰ ὡς νεκρὰ, μὲ ἀνάστημα μικροῦ παιδιοῦ καὶ τέλος μίαν βασιανισμένην νε-

σὴν ὑπαρξίαν, τῆς ὁποίας ἡ θέα ἐπροκάλει τὸν οἶκτον. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Π. ἦτο εἴκοσι ὀκτὼ ἐτῶν νέος, ὠραῖος καὶ ὑγιεὺς ἐξωτερικοῦ, μὲ μάτικα γεμάτα πνεῦμα καὶ καλωσύνη συγχρόνως. Δι' αὐτὸ ἡ δυστυχὴς Σοφία Ν. ἐξεπλάγη τόσο πολύ, ὅταν οὕτως τῆς ἐζήτει τὴν χεῖρά της. — Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο πρὸ δύο ἐτῶν πολὺ φίλος τῆς οἰκογενείας Ν. συγκειμένης ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, καὶ δύο

θυγατέρων, τῆς μεγαλειότερας Ειρήνης ὠραιότατης καὶ τῆς δυστυχούς Σοφίας. Οἱ γονεῖς Ν. ἐθεώρουν τὸν Ἀλέξανδρον ὡς ἑκτακτον γαμβρὸν διὰ τὴν Εἰρήνην βεβαίως, διότι ἦτο πλούσιος, ἔξυπνος, μὲ λαμπρὰν ἐργασίαν καὶ πολὺ σοβκρὸς νέος. Ἐκαλλιέργουν λοιπὸν τὰς σχέσεις μετ' αὐτοῦ μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ ἐπερίμεναν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν τὴν πρότασίν του διὰ τὴν ἀγαπημένην των κόρην. Τὴν Σοφίαν δὲν τὴν ἐλογαζίαζαν κἄν, ἂν ὑπῆρχεν, ἐξ ἐναντίας ἡ ζωὴ τῆς ἦτο εἰς αὐτοὺς βάρος διότι ἐγνώριζον, ὅτι θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν ἀποκαταστήσουν ποτὲ καὶ χωρὶς χρημάτων μάλισττα, ἀφοῦ δὲν ἦσαν πλούσιοι.

Ὁ Ἀλέξανδρος περὶ τῆς, ἐσπούδαζε καὶ ἐψυχολογῆσαι. Ἐψυχολογοῦσε τρομερὰ, σκεπτόμενος τὴν ἀδικίαν τῆς φύσεως. Ὅλα διὰ τὴν Εἰρήνην, ὁ θαυμασμὸς, ἡ ἀγάπη, αἱ περιποιήσεις, ἡ λατρεία, τέλος πάντων, τῶν γονέων καὶ τῶν φίλων, ἐνῶ διὰ τὴν Σοφίαν ὁ οἶκος, ἡ περιφρόνησις, ἡ ἀδικηφόρια, ἡ ἀντιπάθεια καὶ αὐτὸ ἐπειδὴ ἡ μία ἦτο ὠραία, ὑγιὴς καὶ ζωηρά. Ποῖος ἐξήτασε ποτὲ τὴν ψυχὴν, τὸ πνεῦμα, τὰς σκέψεις τῆς δυστυχισμένης Σοφίας, τὴν καλωσύνην τῆς καὶ τὴν αὐταπάρησίν τῆς; Ἐλάτρευε καὶ αὐτὴ τὴν ἀδελφὴν τῆς καὶ τὴν ἐθελούμην. Ἐπερίμενε νὰ εὐτυχῆσθαι μὲ τὴν εὐτυχίαν τῆς, νὰ χαρῆ μὲ τὴν χαρὰν τῆς, νὰ ἀφιερῶσθαι τέλος πάντων τὴν ζωὴν τῆς εἰς τὴν ἀδελφὴν τῆς, ἐνῶ ἐκείνη οὔτε τὴν ἐπρόσεχε. Ἐμνε πάντοτε ἡ Σοφία κατὰ μέρος, σὲ μιὰ γωνίᾳ μὲ τὸ χλωμὸ τῆς πρόσωπο, παρηγκωνισμένη ἀπὸ ὄλους. Κανεὶς δὲν τὴν ἐρωτοῦσε τίποτε, δὲν τῆς ὠμίλει, δὲν τὴν ἐπρόσεχε.

Ὅλας αὐτὰς τὰς περὶ τῆς ἐκκενρήσεις ἔκμεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ἡ καρδιά του εἶχε πονέσει διὰ τὴν δυστυχῆ μικράν. Αὐτὸς μόνος τῆς ὠμίλει συχνὰ καὶ ἀνεκάλυψε ὅλα τὰ ἀνεκτίμητα ψυχικὰ τῆς χαρίσματα. Ὁργίζετο τρομερὰ, βλέπων τὴν ἀδικηφόριαν τῶν γονέων τῆς καὶ ἐσκέπτετο, ὅτι ἂν αὐτὸς ἦτο πατὴρ μιᾶς τόσο ἀδικημένης ὑπάρξεως θὰ τὴν ἐλάτρευε, διὰ νὰ τὴν ἀνακουφίξῃ ἀπὸ τὴν ἀδικίαν τῆς φύσεως, διὰ νὰ τῆς γλυκύνῃ τὰς ὥρας τῆς βλαστημένης ζωῆς τῆς. Πόσῃν εὐγνωμοσύνην ἐξέφραζεν τὰ μικρὰ τῆς μικτάκια πρὸς αὐτὸν, ὅταν τῆς ὠμίλει, πῶς ἐχαίρετο ὅτι ὑπῆρχε καὶ κάποιος, τόσο χαριτωμένος μάλισττα νέος, νὰ τὴν προσέχῃ. Τὸν ἠγάπα ἤδη ὡς μέλλοντα σύζυγον τῆς ἀδελφῆς τῆς, ἀφοῦ ἤκουε συνεχῶς τοὺς γονεῖς τῆς νὰ ἐκφράζουσιν ἐλπίδας δι' αὐτὸν τὸν γάμον, καὶ ἡ χαρὰ τῆς ἦτο ἀπερί-

γραπτος, διότι ἠσθάνετο ὅτι μαζῆ του θὰ ἦτο εὐτυχισμένη ἡ Εἰρήνη τῆς.

Ὁ Ἀλέξανδρος πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐννοήσει τὰ σχέδια τῶν γονέων τῆς, ἀλλὰ δὲν εἶχε διόλου σκοπὸν νὰ τὰ πραγματοποιήσῃ. Μίαν ἡμέραν, ὅταν εἶδε, δι' ἑκατοστὴν ἴσως φορὰν τὸν κακὸν τρόπον τῶν Ν. πρὸς τὴν Σοφίαν ἐσκέφθη ὅτι ἀφελύτως ἔπρεπε τὰ εὖρη τρόπον ὅπως σώσῃ αὐτὴν τὴν μικράν ἀπὸ τὰ χέρια τοιοῦτων ἀνθρώπων.

Ἐκανε διάφορα σχέδια, τὰ ὁποῖα ἀπερίριπτεν εὐθὺς κατόπιν, ὡς ἀπραγματοποίητα. Τέλος διήλθεν ἀπὸ τὸν νοῦν του ὡς ἀτραπὴ κατ' ἀρχὰς ἡ ἰδέα νὰ τὴν νυμφευθῆ, ἀλλ' ἦτο δυνατόν νὰ ἔχῃ γυναῖκα του ἕνα τέτοιο ἀσθενὲς καὶ δυστυχὲς πλάσμα; Μ' ὅλα ταῦτα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ σκέψις αὕτη ὠρίμασεν εἰς τὸν νοῦν του καὶ τὸ ἀπεφάσισε.

Ποῖος ζεύρει—ἐσκέπτετο—ἂν ἡ εὐτυχία δὲν τῆς δώσῃ ὑγείαν καὶ ζωὴν! Ἐγὼ βέβαια θὰ ὑποφέρω, νὰ συνδέσω τὴν τύχην μου μὲ μίαν τοιαύτην ὑπαρξίν, ἀλλὰ δὲν πειράζει, τὴν λυποῦμαι τόσο πολὺ, ὥστε εὐχαρίστως θὰ θυσιάσω. Ἡ εὐτυχία τῆς, θὰ μὲ ἱκανοποιήσῃ.

Αὐτὰ ὅλα ἐσκέπτετο ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τέλος αὐτὴν τὴν στιγμήν ἐξετέλει τὸ σχέδιόν του. Ἐκείνη βέβαια τὸ ἐθεώρησεν ὡς εἰρωνίαν.

—Ὅχι, δὲν σὰς εἰρωνεύομαι, ἀπήντησεν ὁ Ἀλέξανδρος—σὰς ἐξετίμησα, ἐγνώρισα καλὰ τὴ χρυσὴ σὰς καρδιά, ἡ ὁποία εἶνε γεμάτη αὐταπάρησιν καὶ ἔτοιμη διὰ κάθε θυσίαν, καὶ σὰς προτείνω σοβκρῶς νὰ γίνετε γυναῖκά μου.

Τώρα πλέον ἡ μικρὰ δὲν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἤρχισαν νὰ τρέχουν τὰ δάκρυά τῆς ἐν σιωπῇ, δάκρυα χαρᾶς, εὐγνωμοσύνης, ἀπείρου εὐτυχίας. Ὁ Ἀλέξανδρος, π.ὸ τῆς σιωπῆς, ἀλλὰ τόσο ἐκφραστικῆς αὐτῆς ἐκδηλώσεως συνεκινήθη πολὺ. Ἐλαβε τὸ χέρι τῆς, χεράκι κοῦκλας μάλλον καὶ τὸ ἐφίλησε.

—Λοιπὸν θὰ ὀμιλήσω εἰς τοὺς γονεῖς σὰς; τί λέτε;

—Δὲν μπορῶ νὰ... ἀπαντήσω... ὄχι. Εἶνε ἀδύνατον ἐγὼ... ἐγὼ ἕνα μηδὲν, ἕνα τίποτε... νὰ γείνω... γυναῖκα σὰς... θὰ εἶνε μεγάλη ἀδικία γιὰ σὰς... θὰ γελάσῃ ὁ κόσμος... θὰ σὰς λυπηθῆ... Εἶνε ἀδικία... μεγάλη ἀδικία...

—Μοῦ εἶνε ἀδιάφορον τί θὰ πῇ ὁ κόσμος, ἐντελῶς ἀδιάφορον, θέλω μόνον σὺ νὰ γείνης εὐτυχῆς.

—Ἐγὼ εὐτυχῆς, ἀλλὰ σεῖς ὅμως δυστυχῆς. Τὸ κάνετε ἀπὸ καλωσύνην, μὲ λυπᾶσθε

τὸ ζεύρω. Ἀλλὰ πῶς θέλετε νὰ σὰς ἀφήσω ἐγὼ νὰ κάνετε τέτοια θυσία... .

—Δὲν εἶνε θυσία, παιδί μου, σοῦ τὸ βεβαιῶ, μ' ἀρέσουν τὰ προτερήματά σου, τὴν ὠραιότητα θὰ σοῦ τὴν δώσῃ ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ἀγάπη μου εἰμὶ βέβαιος. Θὰ μὲ λυπηθῆς ἂν δὲν δεχθῆς.

Ὅταν οἱ γονεῖς τῆς Σοφίας ἤκουσαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔμειναν ἐκθαμβοί. Ν' ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὴν Σοφίαν ἀπὸ τὸ βάρος αὐτό, τὸ ὁποῖον τοὺς ἀπῆλιψε, καὶ νὰ τὴν πάρῃ καὶ τέτοιος γαμβρός!! Αὐτὸ τοὺς ἐφάνετο ὄνειρον καὶ ἦσαν τρελλοὶ ἀπὸ χαρὰν. Τὶ τοὺς ἐμελλε διὰ τὴν Εἰρήνην, αὐτὴ, ὠραία, ὅπως ἦτο, θὰ εὕρισκεν εὐκολὰ γαμβρὸν. Ἡ καχεκτικὴ μικρὰ δὲν τοὺς ἐφάνετο πλέον τόσο περιφρονημένη, ἀφοῦ ἠδυνήθη νὰ ἐμπνεύσῃ τοιοῦτον αἶσθημα. Τὴν ἠσπασθησαν μὲ πολλὴν τρυφερότητα καὶ ἤρχισαν νὰ τὴν περιποιῶνται. Ἡ Εἰρήνη ὅμως τὴν συνεχάρη μὲ τὴν εἰρωνίαν, τὴν πικρίαν, ὥστε ἐπεσπιάσθη πολὺ ἡ χαρὰ τῆς Σοφίας.

Δὲν ἠδυνήθη ὁ Ἀλέξανδρος νὰ ἀποφύγῃ τὰ σκώμματα τῶν φίλων καὶ τῶν ξένων δι' αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν. Δὲν τοῦ ἔλεγαν βέβαια τίποτε, ἀλλὰ τὸ βλέμμα τῶν συγγαίρων αὐτόν, ἐξέφραζε τὸν οἶκτον καὶ τὴν εἰρωνίαν. Ἐπροσπάθησε νὰ ἔχῃ θάρρος καὶ ἐπιμονὴν καὶ τὸ κατώρθωσεν, ὅταν ἐσκέφθη ὅτι ὅλα τὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον, κατ' ἀρχὰς φράνονται βουὰ καὶ ἔπειτα συνειθίζονται.

Ὁ γάμος ἔγεινε μεταξὺ στενῶν συγγενῶν καὶ οἱ νέοι ἐταξείδευσαν... .

Εἰς τὴν πολυτελεῆ καὶ ἀπλῆτως φωτιζομένην αἴθουσαν τοῦ Π. ὁ χορὸς εὐρίσκετο εἰς ὄλην τὴν ζωηρότητα. Ὅλοι ἐχόρευαν μὲ εὐχαρίστησιν, εἰς ὄλων δὲ τὰ πρόσωπα ἐζωγραφίζετο ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία. Μόνον ὁ οἰκοδεσπότης Ἀλέξανδρος Π. ἔκμεν ἐξαιρέσειν. Ἀφ' οὗ ὑπεδέχθη τοὺς προσκεκλημένους του καὶ τοὺς ἐπεριποιήθη, ὡς ἀπῆται ἡ ἐθιμοτυπία, ὅταν τοὺς εἶδε ζωηροὺς καὶ εὐθύμους, ἀπεσύρθη εἰς μίαν γωνίαν καὶ ἔμνε σιωπηλός, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἐξέφραζε νευρικότητα, πόνον καὶ ἀπελπισίαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξέπεμπαν φλόγας, τὰς ὁποίας δι' ἰσχυρὰς θελήσεως προσεπάθει νὰ καταστείλῃ. Παρετήρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν γυναῖκά του, τὴν κοουκλίτσαν του, ὡς τὴν ἔλεγε ἄλλοτε, τότε δὲ τὸ ὄφρος του ἐξέφραζε θυμὸν καὶ ἀγωνίαν. Ἡ κοουκλίτσα, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν εἶχε μεταβληθῆ εἰς γυναῖκα τὸ ἀνάστημά τῆς βέβαια

ἔμνε πάντοτε τὸ αὐτό, ἀλλὰ ποία διαφορὰ εἰς τὸ ὄλον! Τὸ καχεκτικὸν σῶμα εἶχε παχύνει ὅσον ἔπρεπε διὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ὕψους. Τὸ πρόσωπόν τῆς εἶχε τὴν ὄψιν τῆς ὑγείας. Τὰ μάτια τῆς, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε σχεδὸν δὲν ἐσήκωνε, παρετήρουν τώρα κατὰ πρόσωπον, μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἀρέσουν, πράγματι δὲ ἡ ἐκφρασίς των ἦτο πολὺ περιεργός. Ἦσαν μικρὰ μικτάκια, ἀλλὰ τὸ βλέμμα! βλέμμα ἐρευνητικόν, ἀσφαλές, ἔξυπνον, εἰρωνικὸν καὶ μὲ τὴν δύναμιν καὶ ἔντασιν, ὥστε ὅποιος τὸ ἀντίκρυζεν ἠσθάνετο κλονισμόν. Τὸ μειδιάμά τῆς, μειδιάμα πικρὸν γυναικίος, ἡ ὁποία ὑπέφερεν ἄλλοτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ ὁποῖος τώρα τοὺς ἐξεδικεῖτο μὲ ὄλην τὴν ψυχικὴν τῆς δύναμιν. Δὲν ἔμνε πλέον σιωπηλή, φουβουμένη, μήπως προσκρούσῃ εἰς τίποτε, διότι τώρα εἶχε πεποιθήσιν εἰς τὴν θελκτικότητά καὶ εὐφυίαν τῆς, ἡ ὁποία πράγματι ἦτο πρωτότυπος καὶ διασκεδαστικῆς. Εἶχε ἕνα τρόπον ὀμιλίας, ὁ ὁποῖος ἐμαγνήτιζεν, αὐτὸ δὲ τὸ ἠσθάνετο πολὺ καλὰ καὶ τῆς ἤρρεσεν ὑπεροβολικὰ νὰ μεταχειρίζεται αὐτὸν τὸν μαγνήτην. Τέλος πάντων ἦτο ἐν κομφοτέγγημα, περιστοιχοῦμενος καὶ λατρουόμενος ἀπὸ ὄλους τοὺς νέους. Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ αὐτὰ τοῦ ἔβλεπεν, ἐνόμιζεν ὅτι ὠρισμένως εἶχεν ἄλλην γυναῖκα ἔμπροσθέν του. Ἦπόρει πῶς ἄλλαξε τόσο πολὺ αὐτὸ τὸ καχεκτικὸν πλάσμα. Δὲν ἦτο ἀρκετὰ ψυχολόγος διὰ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἡ εὐτυχία ἐξωραϊζοῦ τὸν ἄνθρωπον, ἡ πεποιθήσις εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τοῦ δίδει δύναμιν εἰς τὸ νὰ ἀρέσῃ καὶ ὁ θαυμασμὸς τοῦ κόσμου τὸν μεθῆι τόσο, ὥστε αὐτὴ ἡ μέθη νὰ ἀντανάκλῃ εἰς τὸ βλέμμα, εἰς τὸ μειδιάμα, εἰς τὸ πνεῦμα καὶ νὰ καθιστᾷ ἐν γένει ὄλην τὴν ἐκφρασίαν τοῦ προσώπου θελκτικὴν καὶ ἐλευστικὴν. Αὐτὴ ἦλθε βαθμηδὸν εἰς τὴν Σοφίαν καὶ τώρα πλέον εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς φιλαρεσκείας. Εἶχε λησμονήσῃ ὅτι αὐτὴν τὴν ἀναγέννησιν τὴν ὤφειλεν εἰς τὸν ἄνδρα τῆς, εἰς τὴν ἡρωϊκὴν του θυσίαν νὰ τὴν νυμφευθῆ, ὅταν ὅλος ὁ κόσμος τὴν περιφρονοῦσεν, αὐτὸς δὲ εἶχε τὴν αὐταπάρησιν νὰ μὴ τῆς τὸ ἐνθυμίζῃ, ἡ ὑπομονὴ του ὅμως ἐξηντήθη πλέον καὶ ἐσκέπτετο ὅτι ἔπρεπε νὰ δοθῆ ἐν τέλος εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. Ἐφροῖτε, σκεπτόμενος ὅτι ὅλα τῆς τὰ προτερήματα μετεβλήθησαν εἰς ἐλαττώματα. Συνήθως συμβαίνει τὸ ἐναντίον, ἡ δυστυχία ἐξαγριώνει τοὺς ἀνθρώπους, ἐν ᾧ ἡ εὐτυχία ἐξαγριώνει τοὺς ἀνθρώπους, ἐν ᾧ ἡ εὐτυχία εἶχε πολὺ περιφρονηθῆ ἄλλοτε, ὥστε τώρα ἤθελε νὰ κερδίσῃ τὸν χαμένον καιρὸν, δυστυ-

χῶς δέ, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποφύγη τὸν πειρασμόν· ἡ διαγωγή της ἦτο σκηνδαλώδης. Τὴν ἀπόδειξιν ἐκράτουσεν ὁ Ἀλέξανδρος ἀπόψε εἰς τὰ χεῖρα του. Ἐνα γραμματάκι τσαλκωμένο ἐκ τῆς πιέσεως τῆς χειρὸς του, ἀπεκάλυπτε τὰς συνεντεύξεις, τὰς ὁποίας ἔδιδεν αὐτῇ εἰς τὸν ὑπογραφόμενον κ. Ρ. Ἦτο κοντὰ της αὐτὴν τὴν στιγμήν ὁ Ρ. καὶ δὲν ἐφρατάζετο βεβιασῶς ποτέ, ὅτι τὸ γραμματάκι του εὐρίσκατο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνδρὸς της, ὁ ὁποῖος ὀλίγην ὥραν πρὸ τοῦ χοροῦ, τὸ εὔρεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Σοφίας, πεσμένον κάτω, ἐκ τῆς βίας της φαίνεται τοῦ νὰ τὸ θέσῃ εἰς τὴν τσέπην της. Δὲν ἐμπόδισεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν χορόν, ἐπειδὴ ἐσχεδίαζεν ἀγρίαν τιμωρίαν διὰ τοὺς ἐνόχους, τιμωρίαν πρωτότυπον καὶ αὐστηράν. Καὶ τῶρα εἰς τὴν γωνιά του μὲ τὸ χαρτάκι εἰς τὸ χέρι, ἐπερίμενε τὴν κατάλληλον περίστασιν νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ.

Μόλις ἐτελείωσεν ὁ πρῶτος χορὸς καὶ οἱ χορευταὶ ἐτοιμάζοντο νὰ μεταβῶν εἰς τὸ κυλικεῖον, βλέπει τὴν γυναῖκά του εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Ρ, ὁ ὁποῖος τὴν ὠδήγει εἰς τὴν τραπεζαρίαν. Πλησιάζει μὲ τρόπον ὀπισθεν καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀκούσῃ τί ἔλεγον. Αὐτὸς ἀκριβῶς τὴν ἠρώτα, ἂν ἔλαβε τὸ γραμματάκι του. Ὁρᾷ τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἐμπροσθέν των καὶ δεικνύων αὐτό :

— Νὰ το, φωνάζει, ἐδῶ εἶνε, μὴν ἀνητυχῆτε, καὶ ἀμέσως ῥαπίζει τὸν Ρ. καὶ τοῦ λέγει:

— Φύγε ἀμέσως μαζὶ της αὐτῆς τῆς στιγμῆς, ἄλλως δὲν ἐγγυῶμαι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ὅτι σὰς σκοτώσω καὶ τοὺς δύο.

Ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι ἔμειναν κατάπληκτοι, οἱ δὲ ἔνοχοι ἀκίνητοι καὶ ἀναυδοὶ ἐκ τῆς αἰφνιδίας αὐτῆς ἐπιθέσεως.

— Ἐμπρὸς ἔξω—ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀλέξανδρος— ἔξω μαζὶ της, πρέπει νὰ μάθῃ ὁ κόσμος τὴν φρικτὴν διαγωγὴν σας, ὡς καὶ τὴν ἰδικὴν της—λαβὼν δὲ ἐκ τῆς χειρὸς τὴν γυναῖκά του.—Αὐτὴ τὴν γυναῖκα γνωρίζετε ὅλοι πῶς τὴν ἐπῆρα, πῶς τῆς ἔδωσα τὴν εὐτυχία, καὶ τί ἔγινε τῶρα, πρέπει ὅλοι νὰ μάθετε τὴν ἀτιμίαν της— καὶ ὠθῶν αὐτοὺς πρὸς τὴν θύραν— ἔξω, ἔξω αὐτῆς τῆς στιγμῆς καὶ μαζὶ. Τόσος δὲ ἦτο ὁ θυμὸς του, ὥστε οἱ δύο νέοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξέλθουν. Στραφεῖς δὲ τότε ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς προσκεκλημένους του:

— Σὰς ζητῶ συγχώρησιν— εἶπε μὲ στυμμένην φωνήν— ἄλλ' εἶμαι ἕνας δυστυχὴς ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ λυπηθῆτε καὶ ὄχι νὰ καταδικάσετε. Ἐπεσε δὲ σχεδὸν λιπόθυμος ἐπὶ τινος καθίσματος.

Δύο μῆνας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ Ἀλέξανδρος

μετὰ μακρὰν καὶ ἐπικίνδυνον ἀσθένειαν, εὐρίσκατο εἰς ἀνάρρωσιν. Ἡ Σοφία μετὰ τὴν φοβερὰν προσβολὴν ἠθέλησε νὰ αὐτοκτονήσῃ, πληγωθεῖσα ἀρκετὰ σοβαρῶς, τῶρα δὲ εὐρίσκατο καὶ αὐτὴ ἐκτὸς κινδύνου, πλησίον τῶν γονέων της, οἱ ὁποῖοι τὴν μετεχειρίζοντε ἀκόμη χειρότερα ἀπὸ ἄλλοτε. Ἐντὸς ὀλίγου ὁ Ἀλέξανδρος ἐλάμβανε τὸ διαζύγιον. Ὁ Ρ. δὲν τῆς εἶχε δώσει σημεῖον ζωῆς. Εὐτυχὴς διότι δὲν διεκινδύνευσε τὴν ζωὴν του, οὔτε ἐδεσμεύθη ἡ ἐλευθερία του, ἐγύριζεν ἀμέριμος, ἕτοιμος ἴσως νὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἄλλας καταστροφάς.

ΑΡΓΥΡΩ Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΤΑ ΑΓΡΙΟΡΟΔΑ

Τὰ ἄνθη! ὦ, τὰ τρυφερά, τὰ ἀγνά, τὰ χαριτωμένα ἄνθη! Ὁ ἀβρότερος τῆς φύσεως στολισμός, ἡ μᾶλλον λεπτεπίλεπτος αὐτῆς ἐργασία· τὰ περικλείοντα κόσμον μυστηριώδη εἰς τὸ εἶναί των. Ἡ ἐπιστήμη τὰ ἐμελέτησε, τὰ περιέγραψε, τὰ ἐρμηνεύει, ὅσον κάλλιον δύναται, ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἐδίδαξαν, δὲν ὠμολόγησαν τὸ μυστήριόν των. Ἀπὸ τί συνίσταται ἡ ἀρωματώδης περιβολὴ των, τὰ βελουδίνα, μετὰξίνα, ἀφρώδη πέταλά των, πῶθεν ἀρύνονται τὴν χάριν τῆς εὐωδίας; ὦ τὰ θαυμαστά εἰς τὴν σιωπὴν των μυροβόλα ἄνθη! Καὶ τὴν γέννησιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου στολίζουν, καὶ πᾶσαν ἐπίσημον ἡμέραν ἢ πράξιν τοῦ βίου του χαιρετοῦν καὶ ἰατροὶ εἰς τὰ νοσήματα γίνονται, καὶ νὰ ναρκώνουν, ἢ ἀναζωογονοῦν τὴν δύναμιν ἔχουν. Εἰς τὰς τόσας τῶν χάριτας προσετέθη καὶ μία ἄλλη ἀπὸ τίνος, ἐπίσης κρατερὰ καὶ σωτήριος: τὸ νὰ γίνονται προάγοντες σπουδαῖοι, ἀποκομίζοντες χρυσὸν ἄφθονον, πρὸς ὑποστήριξιν ἀθῶων βρεφῶν, πρὸς περίθλψιν πασχόντων, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχιῶν καὶ ἀθλιότητων τοῦ βίου.

Εὐλογημένοι καὶ πέραν τοῦ τάφου αἱ Δανίδες, αἱ ἐπινοήσασαι καὶ ἐκλέξασαι διὰ τὸ «ἀλλήλων τὰ βάρη βραστάζετε» τὸ μέσον τοῦτο, τὰ χαριτόδωρα ἄνθη, πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς.

Πέρυσιν ἡ μαργαρίτα εἰς τόσας Εὐρωπαϊκὰς πόλεις ἔφερε χιλιάδας μάρκα καὶ φράγκα, καὶ ἐφέτος τὸ ἀγριόροδον ἔφερε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα.

Τὸ ἄνθος τὸ ὁποῖον ἐξελέγη ἐφέτος διὰ τοὺς φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς εἶναι ἐπίσης ἐν ἀπὸ τὰ ἀπεριποίητα, τὰ ἀναρριχώμενα, καὶ ἀναπτυσσόμενα μόνον, τὸ ῥόδον ἐκεῖνο τὸ ἔχον πέντε λευκορόδινα πέταλα, τὸ φυόμενον παρὰ

Ο ΝΕΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ Ο ΑΠΘΘΑΝΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Η ΝΕΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

τοὺς φράγκας καὶ τοὺς παλαιοτοίχους, καὶ αὐξάνον καὶ παλαιὸν κατὰ τῶν στοιχείων καὶ τῶν καιρικῶν ιδιοτροπιῶν.

Πέρυσιν ἡ ἡμέρα τῶν μαργαριτῶν εἰς τὸ Μόναχον ἦτο ἡ 10 Μαΐου, καὶ ἐφέτος ἡ ἡμέρα τῶν ἀγριόροδων ἦτο πολὺ ἀργότερα.

Εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα, καὶ ἰδίως ἐφέτος μὲ τὸ βροχερὸν καὶ ψυχρὸν ἔαρ, καὶ οἱ κάλυκες τῶν ἀγριόροδων ἀκόμη ἦσαν ἀσχημάτιστοι, διὰ τοῦτο κατεσκευάσθησαν τεχνητὰ, χάρτινα ῥόδα.

Καὶ ἐστολίσθησαν πάλιν κεφαλί, κομβιοδόχαι, ράβδοι, ἀμαξί καὶ ὅλα τὰ πρὸς συγκοινωνίαν μέσα. καὶ μὲ πολλὴν καλαισθησίαν αἱ προηγήκα τῶν καταστημάτων διὰ τοῦ ἀγριόροδου.

Πέρυσιν ὁ καιρὸς ἐφάνη εὐνοϊκός, ὑπεβοήθησε τὸ ἔργον· ἐφέτος ἡ ἡμέρα εἶχεν ἀνατεῖλει συννεφώδης καὶ μὲ ψιλὴν βροχὴν. Ἀλλ' ἴσως τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ θαυμασθῇ περισσότερο ἢ αὐταπάρησις καὶ αὐτοθυσία.

Αἱ κυρίαι καὶ δεσποινίδες ἐνεδύθησαν καταλλήλως καὶ ἐφάνησαν εἰς τὸ ἔργον μὲ τὸ χάραγμα τῆς ἡμέρας. Εἰς τὸ δημαρχικὸν τμήμα τῆς πόλεως, ὅπου ὑπάγεται καὶ τὸ μέρος τοῦ κεντρικοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, εἰς τὴν 5ην προῖνήν ὥραν εὐρίσκονται αἱ πωλήτριαι εἰς τὰς θέσεις των, μὲ τὰ ἀπὸ τοῦ λαίμου κρεμάμενα παναιράκια των, πωλοῦσαι ἄνθη· οἱ ἀναχωρήσαντες μὲ τὰ πρῶτα προῖνά τραῖνα ἠγόρασαν ἤδη ἀπὸ αὐτὰ, εἰς τὴν ἰδίαν ὥραν ἤρχισεν ἡ πώλησις των καὶ εἰς τὸ πρῶτον δη-

μαρχικὸν τμήμα, ὅπου εἶναι τὸ κέντρον τῆς πόλεως.

«Morgen Stunde Gold im Munde» λέγει μία Γερμανικὴ παροιμία· τουτέστι Προῖνὸν μάθημα χρυσοῦς τὸ στόμα, ἢ σαφέστερα: ἡ προῖνή ἐργασία ἔχει ἀξίαν. Τὴν παροιμίαν αὐτὴν φαίνεται αἱ κυρίαι ἔλαβον ὡς κανόνα.

Πρὸς τοὺς διαβάτας, εἰς ἰδιωτικὰ ἢ κοινὰ καταστήματα, εἰς πολιτικά, μὲ τὰς διαφόρους διακλωδῶσεις των, παντοῦ, ὅπου τὸ ἄνθος δὲν ἐφαίνετο, ὡς σημεῖον συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγαθοεργὸν σκοπὸν, προσεφέρετο, καὶ εἰς πολλὰ μέρη ἠμείβετο καὶ μὲ δεκάμικρον χρυσοῦν· ἐκ μέρους τῶν κυριῶν ὅμως εἴτε χρυσοῦν νόμισμα, εἴτε ἀργυροῦν, ἢ μεταλλικὴ δεκάρα ἐρρίπτετο εἰς τὴν σφραγισμένην κάλπην, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀβρότητας καὶ εὐγνωμοσύνης ἐγίνετο δεκτὴ. Πολλὰ τῶν πωλητριῶν ἔφεραν διὰ τρίτην φοράν, τὴν μὴ χωροῦσαν πλέον ἄλλα χρήματα κάλπην εἰς τὸ ὑποκατάστημα τῆς Βασιλικῆς Τραπεζῆς ἣτις ἦτο ὠρισμένη νὰ συναξῆ τὸ χρῆμα καὶ ἣτις ἔμεινε μέχρι τῆς 9 ἑσπερινῆς ὥρας ἀνοικτὴ διὰ τὸν λόγον τοῦτον. Ἐκενοῦτο ἡ κάλπη, ἐσφραγίζετο ἐκ νέου, καὶ ἐδίδοτο εἰς τὴν πωλήτριαν. Μία δεσποινὴς δὲ ἠξιώθη μέχρις ἐσπέρας νὰ τὴν φέρῃ τέσσαρας φορὰς πλήρη.

Ὁ καιρὸς ἀπὸ τὸ πρῶτ εἶχε φανῆ ἰδιότροπος, ἀλλ' ὅπως δὴποτε καὶ κατὰ διαστήματα τῆς ἡμέρας ὑποφερτός, ἢ βροχὴ λεπτοτέρα, σπανίζουσα ἐπὶ τινα λεπτά. Μετὰ τὴν 3 μ. μ. ἐθολώθη πολὺ, καὶ περὶ τὴν 4 ὥραν ἤρχισ-

νά βρέχη ραγδαίως· τότε ήρχισαν νά άραιώνονται και οι διαβάται εις τούς δρόμους, και αι εργαζόμενοι με μεγάλην των λύπην νά βλέπουν τον σκοπόν των ματαιούμενον. Άλλα «aux grands maux les grands remèdes» λέγει τό Γαλλικόν ρητόν.

Ο κόσμος διὰ νά απούγη τήν μανίαν των στοιχείων κατέφευγεν υπερμέτρως εις τά τράμ, και αι έπιτιούσαι διὰ τήν σωτηρίαν των άναμενόντων τήν βοήθειαν, ως ή διψώσα γή τήν δρόσον του ουρανού, δέν έχασαν καιρόν, κάθε μίξ επήδησεν εις τό πρώτον τράμ τό διελθόν πρό αυτής, έλαβε τήν θέσιν της παρά τό πλευρόν του οδηγού, διέσχισε τήν πόλιν από άκρου εις άκρον, επανερχομένη εις τό σημείον της αναχωρήσεώς της, εξακολουθούσα τον δρόμον της και προβάλλουσα εις πάντα άνερχόμενον τό τράμ τό άγριόροδον και τήν κάλπην. Ούτως αι χιλιάδες των τράμ έφιλοξένησαν τας χιλιάδας των φιλανθρώπων μέχρι νυκτός. Άλλ' εις ό,τι επάνη άχάριστος ό καιρός και ήρνήθη τήν άρωγήν του, τον άντικατέστησεν ή Τέχνη. Ο,τι μεγάλως συνετέλεσε προς έπιτυχίαν είναι ή υπό του διασήμου Κκαλιτέχνου Fritz August Kaulbach διαδόχου του μεγάλου Kaulbach, επανοηθείσα και επεξεργασθείσα εικών. Έν άφράτον άγοράκι, ως έγγιστα δύο χρόνων, ολόγυμνον καθημένον επί κυκνού θρακίου, με όλάνοικτα τά χειράκια του και τεταμένα, δεχόμενον χρυσά νομισματτα, τά οποια του έρχονται άνωθεν, άριστερόθεν, από γλαζίζιον νέφος, και τό όποιον βλέπει με άνοικτόν στόμα, εκπληκτον, θυμιάζον· παρά τούς πόδας του υπό τό νέφος εικών παριστάνουσα άγριόροδον με φύλλα και κάλυκα, υπ' αυτό ό μήν και τό έτος, και υπό τούς πόδας του νηπίου ή λέξις, Heckenrosentag. Τό ύφος του μικρού τό βλέμμα, ή στάσις ή ώραιότης αυτή έχρωμολιθογραφήθη και εξετυπώθη εις 200,000 αντίτυπα, ήτοι 200,000 κάρται ή επιστολικά δελτάρια, τά οποια ήρπάζοντο άπλήστως. Η δεκάριχη αυτή κάρτα εις τό διάστημα της ήμέρας τεθείσα υπό του όχλου εις πλειστηριασμόν εφθασε νά πωληθῆ 7 μάρκας.

Εκάστη πωλήτρια άνθέων ειχε και κάρτας. Αί εφημερίδες αι όποια αφιέρωσαν άρθρα επαινών εις τον ήρωισμόν των Κυριών, έξήραν και τήν περι τήν πώλησιν τέχνητων, και πόσον υπεβοήθει ή θυμωσία κάρτα. Ούτως έν γραίκι εξηκοντούτιδες του όχλου επροφασίζοντο ότι δέν ειχον άνάγκην άνθέων αι κυριαί προσέφερον εις αυτάς μετά πάσης άβροφροσύνης τήν κάρταν.

Πέρυσιν ή «Margeritentag» ήτο διὰ τά

θρέψη· έφέτος ή «Heckenrosentag» ήτο διὰ τήν «Σωστικήν έταιρίαν» και τό «Υγείας στρατιωτικόν σώμα» τά οποια σωματεία ευρίσκονται άμέσως επί τόπου, άμα επακολουθήση δυστύχημα.

Παρά τήν έλεεινότητα του καιρού τό αποτέλεσμα υπήρξεν αρκετά ίκκνοποιητικόν. Έφε-
ρεν 70,000 μάρκας, ένθ' πέρυσιν ήμέρα των μαργαριτών εφερεν 100,000. Τά σκηπτρα της έπιτυχίας πέρυσιν ειχεν ή Δρέσδη με 500,000 μάρκας. Τό ποσόν τουτο τό έσύναξεν έφέτος ή Λειψία εις τήν ήμέραν των άγριόροδων. Άνευ διακρίσεως τόπου ζμως επηνήθη ή καρτερία των γυναικων, ότι άντεπεξήλθαν κατά παντός άντιζού, έμμένουσαι θρακαλέως εις τό φιλόανθρωπον έργον των.

Μόναχον

ΜΑΡΙΑ ΠΙΝΕΛΛΗ

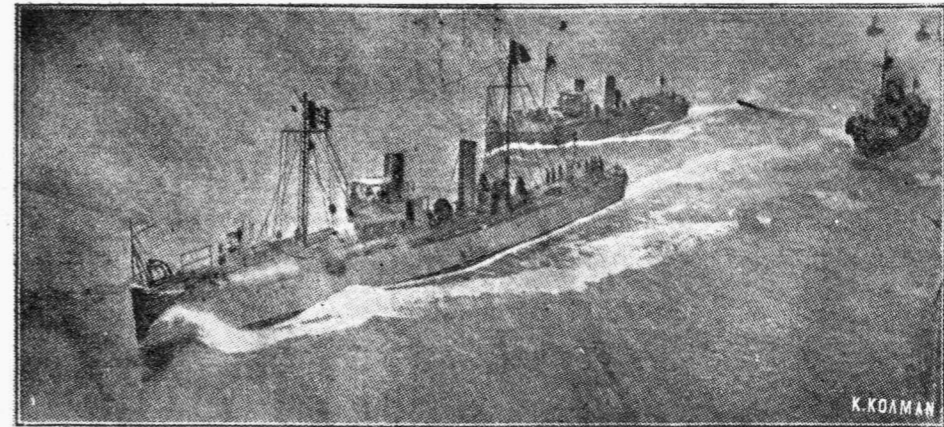
Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ο ύπαξιωματικός Λεονάδ έλαμπε όταν εφόρει τήν στολήν του με τά τρία γαλόνια εις τό μανίκι και τό στήθος στολισμένον με παράσημα· αυτά ήσαν τά ένδοξα δείγματα των εκστρατειών του εις τήν Κριμαίαν, εις τήν Ιταλίαν, εις τήν Κίναν και υπεράνω όλων έλαμπε τό στρατιωτικόν μετάλλιον, ό τιμητικός αυτός σταυρός του στρατιώτου.

Κατά τά διαλείμματα των εκστρατειών του ό ύπαξιωματικός διέμενε εις τήν Αφρικήν, πάντοτε έτοιμος διὰ μάχην, καθ' ήν εποχήν ή χώρα εκείνη επανεσιτάει άδιακόπως.

Τέλος, θά εξήτει τώρα τήν σύνταξιν του, τήν όποίαν τόσον δικαίως ειχε κερδίσει, άν δέν ειχε ένα υιόν.

Ο υιός του! ό Μιχαλάκης του! Τό καυμένο τό μικρόν, του όποιου ή ζωή ειχε στοιχίσει τήν ζωήν της μητέρας του, τήν όποίαν ό Λεονάδ εκλαιεν άκόμη. Ο τίμιος αυτός άνθρωπος ειχε συγκεντρώσει τήν διπλήν του άγάπην συζύγου και πατρός εις τό μικρόν αυτό. Ο υιός του! Τί όνειρα έπλαττε διὰ τό παιδί αυτό! Δέν θά τον άφινε άγραμμάτον, όπως ήτο αυτός ό ίδιος, ό όποιος ένεκα της άμαθείας του δέν εφθασε εις βαθμόν άνώτερον. Ο Μιχαήλ θά έγινε τό τέλειος στρατιώτης· θά έλάμβανε άνατροφήν τακτικήν και εκπαιδευσιν τελείαν. Και διὰ τουτο ό Λεονάδ, άν και ως άληθινός στρατιώτης, ήγάπα τήν έλευθερίαν, διότι έλευθερος εξήσε πάντοτε, έν τούτοις εισήλθε τῆ αίτήσσει του εις τήν υπηρεσίαν των στρατιωτι-

ΤΑ ΤΡΙΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΤΟΡΠΙΛΟΒΟΛΑ ΤΑ ΕΙΣΕΛΘΟΝΤΑ ΕΙΣ ΤΑ ΔΑΡΔΑΝΕΛΙΑ

κών φυλακων. Δέν ήτο πλέον δεκτός εις τό στρατεύμα, διότι ήτο πολύ γέρον· εις άμοιβήν όμως της υπηρεσίας του, του εδωσαν τήν θέσιν, τήν όποιαν εξήτησε.

Αυστυχής ύπαξιωματικός! Αυτός ό λατρεύων τήν ζωήν του πολέμου, της πυρίτιδος και του άνοικτου άέρος, εκλείσθη εις τούς τέσσαρας τοίχους μιας φυλακής, εκούσιος δεσμώτης εκείνων τούς όποιους εφύλαττε!

Και ό Μιχαήλ έμεγάλωνε. Βοηθούμενος από τας μικράς οικονομίας, τας όποιας ειχε κάμει, όταν άκόμη ήτο στρατιώτης ό πατέρας του κατώρθωσε νά άποτελειώση τας πρώτας σπουδάς του υιού του. Τώρα ήθελε νά τον κατατάξη εις τήν Σχολήν του Saint Cyr· έν τῆ φιλοδοξία του, ή όποια ηύξανε, ένόσση ηύξανε και ό εφηβος, ήσθάνετο τήν καρδίαν του πάλλουσαν εις μόνην τήν ιδέαν ότι θά εβλεπε τά χρυσά κορόσια νά κυματίζουν επάνω εις τον όμον του παιδιού του. Η έπωμίσ! τό ζενιθ του όνειρον του! Άλλ' ένίοτε έμειδία με μελαγχολίαν, έμέμφετο εαυτόν διὰ τά όνειροπολήματά του, έχαρακτήριζε εαυτόν ως ματαιόφρονα, και έν τούτοις κατά βάθος υπερηφανεύετο με μόνην τήν προσδοκίαν του μέλλοντος.

Ητο ήμέρα βαθυτάτης συγκινήσεως διὰ τον πατέρα Λεονάδ εκείνη, κατά τήν όποίαν είδε τον υιόν του αναχωρούντα διὰ νά ύποστη τας γραπτάς εξετάσεις του και επιστρέφοντα με πλήρη βεβαιότητα περι της έπιτυχίας του.

Αίφνης ό πόλεμος εκηρύχθη· ό Μιχαήλ ειχε εις τας φλέβας του αίμα, τό όποιον δέν επενύδετο. Άμέσως εξήτησε νά καταταχθῆ εις τον

στρατόν και ν' αναχωρήση, γνωρίζων ήδη καλώς τό στρατιωτικόν επαγγελμα. Ο ταγματάρχης εδέχθη και του εδωσε τά γαλόνια του λοχιού.

Τό τάγμα άνεχώρησε διὰ τά σύνορα. Ο Μιχαήλ έδοκίμασε τήν μεγάλην χαράν νά ήμπορέση νά φιλήση τον πατέρα του καθ' όδόν, διότι τό μέρος, εις τό όποιον αυτός υπηρέτει ευρίσκετο εις τον δρόμον του. Ο γέρον στρατιώτης συγκινημένος εκρυσπε τήν ταραχήν του. Έγνώριζε καλά ότι από τον πόλεμον επιστρέφουν. Έπειτα, ή Γαλλία επεδίωκε νέας δόξας. Και ήρώτα εαυτόν, χωρίς νά τολμῆ ν' άπαντήση, άν υπέφερε περισσότερον, διότι εβλεπε τό παιδί του νά φεύγη, ή διότι ήτο κατακασμένος αυτός ό ίδιος νά μείνη.

* *

Εις τήν πρώτην συμπλοκήν ό Μιχαήλ εκέρδισε τά γαλόνια του ύπαξιωματικού, αλλά δέν έχάρη διὰ τουτο, καθότι τά γαλόνια αυτά τά έγραφαν εις τό μανίκι ένός ήττημένου. Α! βεβαίως ειχε κάμει τό καθήκόν του με άνδρείαν, πάντοτε εις τήν πρώτην γραμμήν, πάντοτε εκτειθειμένος εις τό πῦρ, πρώτος πάντοτε όταν επρεπε νά προχωρή και τελευταίος, όταν ήκουε πενήθιμως ήχοῦσαν τήν δυοχώρησιν. Έν τούτοις δέν άπεθαρρόνθη. Ηλιζε ότι θά διώρωνε τήν ήταν αυτήν διὰ προσεχούς νίκης.

Περιωρισμένος υπό τό Μέντζ, επερίμενε άνυπομόνος. Η πρώτη μάχη εξωγόνησε τας έλπίδας του· εκέρδιζαν έδαφος και ό έχθρός υπεχώρει. Επολέμησε επί τρεις ήμέρας ως ήρωας

ἀληθινὸς καὶ εἶδε μὲ θλιβερὰν ἐκπληξιν τὸν στρατὸν νὰ ἐγκαταλείπῃ ἐκάστοτε τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας μετὰ τόσον κόπον εἶχε καταλάβει.

Ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν νικηταὶ καὶ ἰδοὺ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ὁμολογεῖ ὅτι εἶχον ἠττηθῆ.

Ὁ ταγματάρχης τοῦ τάγματος τοῦ Μιχαὴλ Λεονοῦρ τὸν εἶχε προτείνει διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ εἰς ἀμοιβὴν τῆς λαμπρᾶς διαγωγῆς του. Ὁ ὑπαξιωματικὸς ἐξηκολούθει μετριοφρόνως κἀμνων τὰ χρέη τοῦ βαθμοῦ του, πάντοτε ἐν μέσῳ τῶν ἀνδρῶν του, προβλέπων τὰς ἀνάγκας των καὶ ζωογονῶν τὸ θάρρος των, τὸ ὁποῖον κατέρριπτον αἱ ταπεινώσεις. Ἐνῶ ὠδήγει τὸν λόχον του πρὸς τὰ εμπρός, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τὸν προσεφώνησε.

— Ὑπαξιωματικὲ Λεονοῦρ!

Ὁ Μιχαὴλ ἐπλησίασε καὶ ἐστάθη εἰς προσοχήν. Τότε ὁ ταγματάρχης τῷ εἶπε μὲ ὕψος πατρικὸν καὶ ὁμιλῶν πρὸς αὐτὸν ἐνικῶς:

— Πήγαινε νὰ εἰπῆς νὰ σοῦ ράφουν τὰ γαλόνια σου, παληόπαιδο· εἶσαι δεκτὸς εἰς τὸ Saint-Syr καὶ διὰ μιᾶς διαταγῆς ὠνομάσθητε ὅλοι ὑπολοχαγοί.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ὁ Μιχαὴλ ἔφυγε καὶ ἐπανῆλθε διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἐκστρατείαν παρὰ τὸν ποταμὸν Loire.

Ἡ ἀνακωχὴ τὸν εὔρε λοχαγόν.

Ἡτοιμάζετο μετὰ τόσους κόπους νὰ μεταβῆ πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρὸς του, ὅταν ἐξερράγη ἡ στάσις τῶν Παρισίων· κατόπιν ἀφοῦ συνωμολογήθη εἰρήνη, εἰσῆλθε εἰς τὴν εἰδικὴν στρατιωτικὴν Σχολὴν ὡς ἀξιωματικὸς-μαθητῆς.

* *

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπάνοδον, ἡ ὁποία εὔρε τὴν ποικίλην αὐτὴν προαγωγὴν εἰς ὑπολοχαγούς, εἰς λοχαγούς καὶ εἰς ταγματάρχας ἀκόμη, μία διαταγὴ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν βαθμῶν ὠνόμασε ὅλους γενικῶς ὑπολοχαγούς. Ὁ Μιχαὴλ ἀφῆρσε, χωρὶς νὰ παραπονεθῆ, τὸ δεύτερον αὐτὸ γαλόνι, τὸ ὁποῖον ἐκέρδισε κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἐκστρατείαν τοῦ χειμῶνος, τὴν γεμάτην ἀπὸ κινδύνους, ἀπὸ κόπους καὶ ἀπογοητεύσεις.

Ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας οἱ συνάδελφοί του ἐξεπλάγησαν ὅταν τὸν εἶδαν νὰ κλεισθῆ εἰς τὴν Σχολὴν, ἐνῶ οἱ Παριῖοι οἱ τόσα ὑποσχόμενοι ἐμειδίωσαν εἰς τοὺς νεανικούς των πόθους. Οἱ περισσότεροι ζητοῦν νὰ τὸν παρασύρουν, νὰ μάθουν τὰς αἰτίας τῆς ἐκουσίας φυλακισέως του. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτὰς ὁ Μιχαὴλ ἀπήντα διὰ μειδιάματος.

Ἡ ὑπερβολικὴ οἰκονομία του ἐξέπληττε τοὺς συντρόφους του· ἤρχισαν νὰ τὸν χαρακτηρίζουν

ὡς φιλάργυρον καὶ νὰ τὸν εἰρωνεύωνται. Ὁ Λεονοῦρ ἐπέμεινε χωρὶς νὰ φανῆ ὅτι ἐνόει, ἐνῶ ἐγνώριζε ὅτι ὅλοι οἱ περὶ αὐτὸν τὸν ἐκακολόγουν, Ὡ τί εἰρωνικά μειδιάματα, ὅπου ἐπαρουσιάζετο! Ἀλλὰ τέλος κατώρθωσε νὰ βάλῃ εἰς ἓνα φάκελλον διακόσια φράγκα οἰκονομηθέντα ἀπὸ τὸν μισθὸν του καὶ νὰ τὰ διευθύνῃ εἰς τὸν πατέρα του μὲ τὰς λέξεις ταύτας:

«Ζήτησε ἄδειαν καὶ ἔλα νὰ μὲ ἰδῆς τὴν Κυριακὴν εἰς τὸ Παρίσι.»

— Θὰ ἔλθω μαζί σας ἀπόψε, ἀνήγγειλε τὸ ἐσπέρας εἰς τοὺς συντρόφους του.

* *

Εἰς τὸν σταθμὸν Montrarnasse εἰς ὑπαξιωματικὸς τῆς ὑπηρεσίας τῶν φυλακῶν φέρων τὴν πρώτην στολήν του, στολισμένος μὲ παράσημα, ἔχων τὰς χεῖρας μέσα εἰς εὐρύχωρα λευκὰ βαμβακερὰ χειρόκτια, περιπατεῖ ἄνω καὶ κάτω πυρετωδῶς, καθ' ἐκάστην στιγμὴν παρατηρεῖ τὸ ὄρολόγιόν του.

Ἡ ἐκ τοῦ Saint-Syr ἀμαξοστοιχία φθάνει μόνον εἰς τὰς ἐννέα: ἀπὸ τὰς ἐπὶ τὰς ἡδὴ ὁ πατὴρ Λεονοῦρ εὐρίσκετο εἰς Παρισίους· ἀφοῦ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐτοιγύρισε εἰς τοὺς δρόμους, τέλος κατὰ τὰς ὀκτώ, ἀνίκανος νὰ δαμάσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του, εἰσῆλθε εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σταθμοῦ.

Ἐπερίμενε τὸ παιδί του, ἐνθυμεῖτο τὸ νεανικὸν πρόσωπον τοῦ στρατιώτου, τὸ ὁποῖον εἶχε φιλήσει διὰ τελευταίαν φορὰν, ὅταν ἀνεχώρει διὰ τὸν πόλεμον· ἔπειτα ἡ φαντασία του ἔτρεχε περισσότερον, ἐπανεύρισκε τὸν θορυβώδη μαθητὴν, τὸ ξανθὸ, γέλαστὸ παιδί, πιστὴν εἰκόνα τῆς μητέρας του, τὴν ὁποίαν τόσον εἶχε κλαύσει.

Συριγμὸς διασχίζει τὸν ἀέρα· ἡ ἀμαξοστοιχία φθάνει, ἀκούεται ὁ τριγμὸς τῶν τροχῶν τῆς, σταματᾷ ἀσθμαίνουσα ἐκτὸς τοῦ σταθμοῦ διὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν εἰσιτηρίων, ἔπειτα σιγά, σιγά συρίζουσα καὶ ἀσθμαίνουσα πάντοτε ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον τῆς.

Πρὶν σταματήσῃ ὅλαι αἱ θύραι ἀνοίγονται.

Ἐνα σύννεφον ἀπὸ ἀξιωματικούς μὲ τὰς νέας λαμποκοπούσας στολάς των πετοῦν ἀπὸ τὰ βαγόνια πηδοῦν εἰς τὸ λιθόστρωτον καὶ διασπείρονται παντοῦ. Ἐὰ βαγόνια εἶναι ἤδη κενὰ· θόρυβος, φωναί, προσκλήσεις, ἀναφωνήσεις χαρᾶς ὑπὸ τὸν ὑαλωτὸν θόλον.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ σμήνους αὐτοῦ τῶν ἀξιωματικῶν ὁ γέρον στρατιώτης δὲν ἐσκέφθη πλέον τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν πειθαρχίαν ἐπλησίασε τὰς πτέρνας, ἐτέντωσε τὰ γόνατα, ἔκαμψε ὀλίγον τὴν μέσην του καὶ θέτων τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἰς τὴν ραφὴν

τοῦ πανταλονίου του, τεντώνει ὀριζοντίως τὸν δεξιὸν βραχίονα τὸν διπλώνει μὲ κίνησιν αὐτόματον καὶ πλησιάζει τοὺς συνηνωμένους δακτύλους του εἰς τὴν ἄκρην τοῦ πιλικίου του.

Οἱ νεανίαὶ περοῦν ἐμπρός του, χωρὶς αὐτὸς νὰ σκεφθῆ ν' ἀλλάξῃ τὴν κανονικὴν του στάσιν.

Ἐν τούτοις ἡ κεφαλὴ του κινεῖται, ὑφιοῦται ἀκουσίως του καὶ τὸ βλέμμα του ζητεῖ μέσα εἰς τὸ πλήθος τὸ παιδί του.

Ἐνας ὑψηλὸς καὶ καλοκαμωμένος ἀξιωματικὸς σταματᾷ ἐνώπιόν του καὶ λέγει:

— Δοιπὸν;

Ὁ ὑπαξιωματικὸς ταράσσεται· νομίζει ὅτι ἔσφαλε· ἡ ἀνυπομονησία του τὸν ἔκαμε νὰ παραλείψῃ τὴν κανονικὴν ἀκίνησιν· φαντάζεται ὅτι ὁ ἀνώτερός του τὸν μέμφεται διὰ τοῦτο, συγκεχυμένος, τραυλίζει ζητῶν συγγνώμην.

— Δοξαγέ μου...

Ἄλλ' ὁ ἄλλος τὸν διακόπτει:

— Δοιπὸν! δὲν μὲ ἀναγνωρίζεις!

Τότε ὁ πατὴρ Λεονοῦρ παρατηρεῖ τὸν νεανίαν μὲ τὴν κομψὴν στολήν του φέρουσαν τὸ λεπτὸν χρυσοῦ γαλόνι, μὲ τὴν ἐπωμίδα εἰς τὸ μανίκι καὶ τὸ ξίφος εἰς τὸ πλευρόν.

Ὁ ἀξιωματικὸς αὐτός, ὁ ὁποῖος τῷ ὁμιλεῖ θὰ ἦτο... εἶναι... εἶναι τοῦτο δυνατόν!... Τόσον ὠραῖος, τόσον ἀνδρεῖος!... Νομίζει ὅτι ὄνειρεύεται.

Ἄλλ' ὁ ὑπολοχαγὸς ἤνοιξε τοὺς βραχίονάς του καὶ ὁ ὑπαξιωματικὸς πίπτει εἰς τὴν ἀγκάλην του μὲ μίαν μεγάλην φωνὴν πλήρη ἀγάπης καὶ ὑπερηφανείας:

— Παιδί μου!

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τοῦ
GEORGES DE LYS

ΛΟΓΟΘΕΣΙΑ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

1911

Γ'.

Παιδικαὶ ἐορταὶ καὶ ἐκδρομαί

Ἡ ἐπὶ τῆς διοργανώσεως παιδικῶν ἐορτῶν καὶ ἐκδρομῶν ἐφορεῖα διοργάνωσε δύο μὲν ἐορτὰς εἰς τὸ Λύκειον, μίαν δὲ ἐκδρομὴν εἰς Κηφισίαν:

Ἴον Ἐορτὴν Χριστουγέννων μετὰ κινήματογράφου, παιδικῶν παιγνιδιῶν καὶ γλυκισμάτων πρὸς ἑκάτον παιδικὰ τοῦ λαοῦ δι' ἐξόδων τοῦ Λυκείου, μετὰ προσφορᾶς δωρεᾶν τοῦ κι-

νηματογράφου παρὰ τῆς κ. Κυβέλης Θεοδωρίδου καὶ παιγνιδιῶν διαφόρων παρὰ μελῶν τοῦ Λυκείου.

2ον Ἐορτὴ καὶ χοροὶ μετμημφισμένων παιδιῶν τῶν μελῶν τοῦ Λυκείου μὲ ἐνδυμασίας ἐλληνικᾶς πάσης ἐποχῆς.

3ον Ἐκδρομὴ εἰς Κεφαλάρι Κηφισσιᾶς ἑκατὸν πενήντα κοριτσιῶν, μαθητριῶν τῆς Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς, τοῦ Διδασκαλείου τῶν Νηπιαγωγῶν καὶ τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων, μὲ ἄρνιᾶ, αὐγὰ κόκκιναν κ.λ.

Ἀνώνυμος χορηγὸς προσέφερε διὰ τὴν ἐκδρομὴν αὐτὴν ὀρχ. πεντακοσίας πρὸς τὴν ἔφορον τῶν Μητέρων κ. Δέσποιναν Βλαστοῦ.

Ἐφορεῖα Μητέρων

Ἐφορος γενικὴ κ. Δέσποινα Θ. Βλαστοῦ
Γραμματεὺς κ. Βέρα Δέκα

Ἐφορεῖα Παιδαγωγῶν

Ἐφορος δις Ἄννα Τριανταφυλλίδου
Γραμματεὺς δις Ἀσπασία Σκορδέλη

Ἐφορεῖα Ἐπιστημόνων

Ἐφορος δις Ἀνθὴ Βασιλειάδου Ἴατρὸς
Γραμματεὺς ἡ κ. Σεργάκη

Ὑποδιαιρέσεις ἐργασιῶν Παιδαγωγ. Τμήματος

Ἐφορεῖα διοργανώσεως διαλέξεων καὶ μαθημάτων

Ἐφορος: κ. Δανάη Κύρου, δεξ Ἄννα Τριανταφυλλοῦ καὶ Ἀσπασία Σκορδέλη

Ἐφορεῖα διοργανώσεως παιδικῶν ἐκδρομῶν, ἐορτῶν καὶ ἐκθέσεων

Ἐφορος: κ. Βλαστοῦ Αἰ κ. κ. Ἐμπεδοκλῆ, Ν. Πασπάτη, Μπραιομιτζάκη, Κεφαλά, Ράλλη.

Ἐφορεῖα παροχῆς ἐργασίας καὶ ὁδηγιῶν πρὸς γυναῖκας.

Ἐφορος: κ. Αἰκ. Μαρούλη, Ρουσοπούλου κ. ἄ.

Ἐφορεῖα ἐκδόσεως βιβλίων παιδικῶν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Φιλολογ. Τμήματος.

Ἐφορος: κ. Ἀρσινόη Παπαδοπούλου Κ. Ἄννα Τριανταφυλλίδου κ. ἄ.

Καλλιτεχνικὸν τμήμα

Ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων διακλαδώσεων τοῦ Καλλιτεχνικοῦ τμήματος, ἐκείνη ἡ ὁποία ἐκ τῶν πρώτων καὶ εἰργάσθη καὶ ἀνεκάνισε καὶ ἐπανεφέρε λησμονημένους σελίδας τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς εἶναι ἡ Ἐφορεῖα τῶν Ἑλληνικῶν

χορών, από κοινού μετά της Έφορείας των Έλληνικῶν Τραγουδιῶν.

Ἡ ἔφορος κ. Νίνα Κρεστενίτου, τὸ γένος Καλλιφορῆ, Ἑλληνίς γνησίαι, Ἀθηναία ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιλέκτους, ἔβλεπε καὶ αὐτὴ πρὸ πολλοῦ μὲ πόνον ἀληθινὸν νὰ χάνωνται καὶ νὰ λησμονοῦνται οἱ ὠραῖοι Ἑλληνικοὶ χοροὶ μας τοὺς ὁποίους ἐθαύμασεν ἀπὸ μικρὸ παιδί εἰς τὸ ἀρχοντικὸν πατρικὸν τῆς σπιτί, χορευομένους ἀπὸ ἐκλεκτοὺς χορευτάς. Αἱ ἰδέαι μας λοιπὸν συνηνητῶντο καὶ ἡ κ. Νίνα Κρεστενίτου, παρὰ κληθεῖσα, ἐδέχθη εὐχαρίστως νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἔφορειάν των Ἑλληνικῶν χορῶν, πραγματοποιοῦσα τοιοῦτοτρόπως ἐν ὠραῖον τῆς ὄψεως. Εἰς τὴν ἔφορειάν αὐτὴν ἔλαβον μέρος ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Μελισσηνοῦ ὡς γραμματεὺς καὶ ἄλλαι κυρίαι γνωρίζουσαι τοὺς Ἑλληνικοὺς χορούς, ὡς σύμβουλοι. Οὕτω ἀπετελέσθη τὸ συμβούλιον τῆς ἔφορείας των χορῶν ὑπὸ τὴν κ. Νίναν Κρεστενίτου καὶ ἀπὸ τὰς κ. κ. Μαρίαν Παλαμᾶ, Μαρίαν Πολίτου, Γ. Τζαβέλλα, Μαίρην Δροσίνη, Στυρούλαν Πιερράκου, εἰς ἃς βραδύτερον προσετέθησαν ἡ κ. Μαυρομιχάλη καὶ ἡ δις Μαυρομιχάλη ἀπὸ τὰς δεινότερας χορευτρίδας.

Ἐφορεία χορῶν

Διὰ νὰ ἐνθουσιάσωμεν δὲ τὰ νέα μέλη τοῦ Λυκείου ἤρχισαμεν ἀμέσως τὴν ἀσκήσιν των Ἑλληνικῶν χορῶν καὶ των Ἑλληνικῶν τραγουδιῶν. Τὴν νεότητά πρὸς τὴν ὁποίαν εἰδικώτερον στρεφόμεθα, διότι κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας τῆς τὸ μέλλον, ἠθελήσαμεν νὰ θέσωμεν ὡς ἐμπροσθοφυλακὴν εἰς τὴν ἀναγέννησιν των ὠραίων μας χορῶν.

Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος των Ἑλληνικῶν χορῶν ἐγένετο κατ' ἀρχάς, διοικούσης καὶ πρωτοστατούσης τῆς κ. Νίνας Κρεστενίτου, παρὰ των κυριῶν τοῦ Συμβουλίου, αἱ ὁποῖαι κατέβαλαν μεγάλους κόπους διὰ τὴν ἀσκήσιν των μαθητριῶν. Ἡ ἔφορος των χορῶν ἐννοοῦσα νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτοὺς ὅλην τὴν χάριν καὶ γοητείαν τῆς ἀρχαίας καὶ δοξασιμένης μας ἐποχῆς, ὠδήγησε κατ' ἐπανάληψιν τὰς μαθητρίδας τοῦ Λυκείου εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μοσεῖον καὶ ἐπέδειξεν εἰς αὐτάς τὰς ὠραίας στάσεις καὶ κινήσεις των Ταναγραίων χορῶν καὶ ἐν γένει των χορευτριῶν τοῦ παρελθόντος. Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀκόμη διέθεσεν ὥρας πολλάς, ἐνθουσιώδης καὶ ἀνάματος, ὅπως μεταδώσῃ εἰς αὐτάς τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν χάριν καὶ γραφικότητα των κινήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλεται ἰδίως

ἡ μεγάλη ἐντύπωσις, ἣν ἔκαμαν αἱ χορευτρίαι εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην ἐμφάνισίν των.

Βραδύτερον ἡ ἐκ των μελῶν τοῦ Καλλιτεχνικοῦ τμήματος κ. Ἀγγ. Κοντομᾶ διεβίβασεν εἰς τὸ Προεδρεῖον παράκλησιν τοῦ χοροδιδασκάλου κ. Ἀνδρεοπούλου, ὅπως γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Λύκειον διὰ τὴν διδασκαλίαν των Ἑλληνικῶν χορῶν, τοὺς ὁποίους προσεφέρετο νὰ διδάξῃ κατ' ἀρχὰς δωρεάν, ὅπως ἐπιδείξῃ τὰς εἰς τοὺς χορούς τούτους γνώσεις του.

Τὸ Λύκειον των Ἑλληνίδων ἐδέχθη τὴν παράκλησιν τοῦ κ. Ἀνδρεοπούλου, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκεν ἐπὶ ἓνα μῆνα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν των κυριῶν, αἵτινες ἐξηκολούθουν τὴν ἰδικὴν των διδασκαλίαν.

Εἰς τὸν κ. Ἀνδρεοπούλου, ἃν καὶ εἶχε δωρεάν προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του διὰ τὴν δοκιμαστικὴν αὐτὴν περίοδον, καθ' ἣν πραγματικῶς εἰργάσθη μὲ πάλιν ζῆλον, τὸ Λύκειον ἐπλήρωσε δρ. 658, λογαριασμόν παρουσιασθέντα παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν χορευτικὴν ἀσκήσιν των μαθητριῶν ὑπ' αὐτοῦ καὶ των βοηθῶν του, διὰ μουσικὴν συνοδείαν τοῦ υἱοῦ του καὶ διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ καταρτισθεῖσαν μικρὰν ἐκ δώδεκα ὀργάνων ὀρχήστραν των ἑορτῶν των Ἀνθεστηρίων, κατὰ τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις. Ἡ συνέχισις βραδύτερον των μαθημάτων τοῦ κ. Ἀνδρεοπούλου ἐγένετο δι' ἰδικιτέρως συμφωνίας μὲ ἀμοιβὴν δραχμῶν 10 δι' ἕκαστον μάθημα. Εἰς τὸν βοηθόν του δὲ κ. Σακελλαρίου ἐπληρώθησαν δρ. 100 διὰ τὴν διεύθυνσιν των μαθητριῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἑορτῆς τῆς 6ης καὶ 8ης Ἰανουαρίου, καὶ εἰς τὸν κ. Ἀνδρεοπούλου δρ. 160 διὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰανουαρίου.

Τὸ Λύκειον των Ἑλληνίδων δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν διὰ των ἑορτῶν προσπαγάνδαν των Ἑλληνικῶν χορῶν, ἀλλ' οὔτε μᾶς ἤρκεσεν ὁ θρίαμβος τῆς πρώτης ἐμφανίσεώς των. Εὐθὺς ἀμέσως εἰς κοινὴν σύσκεψιν ἀπεφασίσθη νὰ γίνουσι ἐνέργειαι, ὅπως ἡ Κυβέρνησις συμπεριλάβῃ τὴν διδασκαλίαν των Ἑλληνικῶν χορῶν εἰς τὴν γυμναστικὴν, ὑπεβάλομεν προσχέδιον νόμου καὶ ἰδιαίτεραι ἐγένον ἐνέργειαι, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ γενικωτέρα διάδοσις των. Ἐχομεν δὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι εἰς τὴν νέαν Βουλὴν θὰ ψηφισθῇ καὶ ὁ νόμος αὐτός, βασιζόμενοι εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγε καὶ εἰς τὴν Κρήτην τὴν διδασκαλίαν των Κρητικῶν χορῶν εἰς τὰ ἐκεῖ σχολεῖα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὅπως προετοιμάσωμεν τὸ ἔδαφος καὶ καταρτίσωμεν προσωπικὸν διὰ τὴν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα διάδοσιν των Ἑλ-

ληνικῶν χορῶν, ἰδρύσαμεν μάθημα δωρεάν διὰ τοὺς καὶ τὰς κ. δημοδιδασκάλους, αἵτινες καὶ προσήλθον μετὰ πολλῆς προθυμίας. Πλὴν τοῦ μαθήματος τούτου ἰδρύσαμεν μάθημα λαϊκὸν ἐπίσης δωρεάν, ἰδιαίτερον δὲ διὰ τὰ μέλη τοῦ Λυκείου, ὅπως κατορθωθῇ ἡ διάδοσις των Ἑλληνικῶν χορῶν καὶ εἰς τὰς κοσμικὰς αἰθούσας. Πλὴν των ἄνω δωρεάν μαθημάτων ἰδρύθη τάξις μαθητριῶν, καλῶν τάξεων, μὴ μελῶν μὲ δρ. 5 κατὰ μῆνα. Εἰς τοὺς χορούς ἐνεγράφησαν μαθητρίαι διακόσιαι πενήντα περίπου, δωρεάν μὲν ἕκαστὸν ὀδοῦντα, ἐπὶ πληρωμῇ δὲ ἐβδόμηντα.

Αὐτὴ περίπου εἶναι ἡ δράσις τῆς ἔφορείας των χορῶν πρὸς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ ἀναγέννησις των, γεγονός ἐξαιρετικῆς σημασίας διὰ τὴν ἀπήχησιν, ἣν εὗρεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ διότι στρέφει τὴν προσοχὴν τῆς νεότητος εἰς τὴν ἀγάπην των πατρικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀδιαλείπτου συνοχῆς μιᾶς καλλιτεχνικῆς ἐξελίξεως ἀπὸ των ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

Ἐφορεία Μουσικῆς

Ἀναποσπάστως συνδεδεμένα μετὰ των Ἑλληνικῶν χορῶν εἶναι τὰ Ἑλληνικά μας τραγούδια, ἃν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ Ἑλληνικοὶ μας χοροὶ τραγουδοῦνται συγχρόνως ἐνῶ χορεύονται, καὶ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν ἔχει ἰδικιτέραν Ὡδικὴν συνοδείαν, σπανιώτερον δὲ καὶ ὀργανικὴν.

Φαίνεται ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ διὰ τοὺς κυκλικούς χορούς των ἀρχαίων. Ἡ συνοδεία μετὰ λύρας, ὀργάνου ὅχι θορυβώδους, ἐχρησίμευε μόνον διὰ νὰ ρυθμίζῃ τὸ ἄσμα καὶ τὰ βήματα των χορευτῶν. Ἡ Ἑλληνικὴ λύρα περιεσώθη εἰς τοὺς Κρητικούς χορούς μόνον, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὑποθέτω, μετὰ τῆς παλαιᾶς προγόνου τῆς πολὺ κοινὰ τὰ γνωρίσματα.

Ὅπως δὴποτε αὐτὴ, ὄργανον μικρὸν καὶ ἥσυχον ρυθμίζει τὰ συνοδεύοντα τοὺς Κρητικούς χορούς ἄσματτα, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸν πυρρίγειον (πεντοζάλην) ὁ ὁποῖος διεσώθη αὐτούσιος, ὅπως ἐχορεύετο καὶ παρὰ των ἀρχαίων.

Οἱ ἄλλοι περιεσώθεντες Ἑλληνικοὶ χοροὶ, συρτοί, πηδηκτοί, κλπ. ἐπεκράτησε νὰ χορεύονται καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα μὲ βιολιά, λαγοῦτα, πίπιζες, σαντούρια, κ. λ. Δυστυχῶς οἱ περισσότεροὶ ἐξ αὐτῶν παίζονται πρακτικῶς, διότι ἡ εἰς τακτικὴν μουσικὴν κλίμακα ἐνορχήστρωσις των παρουσιάζει τεχνικὰς δυσκολίας.

Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χοροὶ παρουσιάζουν ὡς ἐκ των διαφορῶν μερῶν, εἰς τοὺς ὁποίους χορεύονται, τοιαύτας διαφοράς, ὥστε ὑπῆρξαν οἱ διαμφισβητήσαντες τὴν γνησιότητα των, ὡς εἶχαν διασκευασθῇ διὰ τὴν ὑπὸ ὀρχήστρας συνοδείαν.

Ἡ ὑπὸ τὴν διακεκριμένην μας λοιπὸν καλλιτεχνίδα κ. Νίναν Φωκᾶ ἔφορεία τῆς Ὡδικῆς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ὑπὸ τῆς κ. Νίνας Κρεστενίτου ἔφορείας των χορῶν, ἐπιθυμοῦσαι νὰ λύσουν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα αὐτό, κατήρτισαν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία εἰς κοινὴν σύσκεψιν ἔθεσε τὰς βάσεις μιᾶς συστηματικῆς ἐργασίας.

Μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐξελέγησαν οἱ κ. κ. Σαμάρας, Καλομοίρης, Λαμπελέτ, Λαυράγκας καὶ Ἀλῆιος μουσικοί. Ἐξ αὐτῶν παρευρέθησαν εἰς τὰς συνεδρίας μόνον οἱ κ. κ. Καλομοίρης καὶ Λαμπελέτ, ἐνεκεν ἀπουσίας των ἄλλων. Ἐκ των γνωριζόντων τοὺς Ἑλληνικοὺς χορούς ἐκλήθησαν οἱ κ. κ. Βλαχογιάννης, Γενήσαρλης, Ποντίδας, Καρκαβίτσας, Ματσούκας, καὶ Παπαντωνίου, οἱ ὁποῖοι ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα. Ἐπίσης κληθεῖσα μετὰ των πρώτων, ἡ συνθέτις δις Λαμπέρη, ἐνωρχήστρωσε τὸν Κλέφτικον, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ προσεχῶς, ὡς ὑποβληθῶν καὶ οἱ χοροὶ των ὁποίων τὴν ἐνορχήστρωσιν ἀνέλαβον οἱ κ. κ. Καλομοίρης καὶ Λαμπελέτ.

Πρὸς τὰς ἄνω κυρίας καὶ κυρίους τὸ Λύκειον ἐκφράζει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας του διὰ τὰς πολυτίμους συμβουλὰς καὶ ὀδηγίας των.

Τὸ Λύκειον των Ἑλληνίδων ἐργάζεται διὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς καὶ λαυραφικῶς διὰ τὴν συλλογὴν καὶ ἐναρμόνισιν των δημοτικῶν μας ἄσματων, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου καταρτίζει δι' ἐργασίας συστηματικῆς χορωδίας καὶ διὰ τὰ δημοτικά μας τραγούδια καὶ διὰ τὴν μουσικὴν ἐν γένει μὲρψωσιν των λαϊκῶν τάξεων.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαβον αἱ κυρίαι τῆς Ὡδικῆς ἔφορείας εὐθὺς ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἰδρύσεως τοῦ Λυκείου. Τμήμα λαϊκὸν κατηρτίσθη, ἐνεγράφησαν δὲ εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὰς πενήντα μαθητρίδας, τὴν διδασκαλίαν των ὁποίων ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς κ. Ν. Φωκᾶ ἀνέλαβε δωρεάν ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Μιχαηλίδου κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας, βραδύτερον δὲ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου καὶ ἡ δις Γκίνη, ἀμφοτέραι δωρεάν μέχρι 1 Ἰανουαρίου, ὅποτε ἐκωνοίσθη ἡ ἐπ' ἀμοιβῆ διδασκαλία των.

Κατηρτίσθη ἐπίσης εἰδικὸν μάθημα διὰ τὰς διδασκαλίαν, ἐνεγράφησαν δὲ εἰς αὐτὸ ἕλαι δωρεάν. Τὸ μάθημα τοῦτο διδάσκειται παρὰ τῆς δος Γκίνη.

Ἡ κ. Νίνα Φωκᾶ κατήρτισεν ἰδιαίτερον μάθημα χορωδίας δωρεάν διὰ τὰ μέλη τοῦ Λυκείου.

Ἡ δὴ ἡ ἐφορία τῆς Ὡδικῆς καταρτίζει μαθητρίδας διὰ σοβαρωτέρων μουσικῆν ἐργασίαν, ἀπὸ κοινοῦ δὲ μετὰ τῆς ὑπὸ τὴν κ. Εἰρ. Καλογερῆ ἐφορείας τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς ἐργάζεται πρὸς καταρτισμὸν ἰδίαις μικρᾶς Ὀρχήστρας.

Ὁλη ἡ Ὡδικὴ ἐργασία τοῦ Λυκείου καὶ ἡ συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὰς ἐορτὰς καὶ ὑποδοχὰς μας διηυθύνετο παρὰ τῆς κ. Νίνας Φωκᾶ, τῆς ἐμπνευσμένης μας καλλιτέχνιδος εἰς τὴν ὁποίαν τὸ Λύκειον ἐκφράζει τὴν θερμωτάτην εὐγνωμοσύνην του.

Αἱ ἐφορίαι Ὡδικῆς καὶ Ὀργανικῆς ἔχουν καταρτισθῆ ὡς ἐξῆς.

Γενικὴ Ἐφορὸς ἡ κ. Νίνα Φωκᾶ.

Ἐφορὸς ὀργανικῆς μουσικῆς: ἡ κ. Εἰρήνη Καλογερῆ.

Γεν. Γραμματεὺς: ἡ κ. Μαρία Μομφεράτου.

Σύμβουλοι: αἱ κ. κ. Ἀλεξ. Μιχαηλίδου, Αὔρα Θεοδωροπούλου, Χαρίκλεια Καλομοίρη, Ἄρτεμις Βελουδίου καὶ αἱ δεσ. Σμ. Γεννάδη, Γκίνη, Λέλη καὶ ἄλλαι.

Ἐφορεία Ζωγραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς.

Τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Τμήματος σπουδαιότατοι κλάδοι εἶναι οἱ τῆς ἐφορίας τῆς Ζωγραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς, ὑπὸ γενικὴν μετ' ἐφορον τὴν δα Οὐρανίαν Βουγιούκα, εἰδικώτερον δὲ διὰ τὴν Γλυπτικὴν τὴν καλλιτέχνιδαν κ. Ἐλένην Γεωργαντῆ καὶ γραμματέα τὴν δα Α. Ναυπλιώτου.

Εἰς τὴν ἐφορίαν αὐτὴν τὸ Λύκειον ὀφείλει τὴν καλλιτεχνικὴν του ἐπίπλωσιν, ἐν συσκέψει μετὰ τοῦ Γεν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου, μετὰ τοῦ διαπρεποῦς ἀρχιτέκτονος κ. Τσίλλερ, ὡς καὶ τῶν Βυζαντιολόγων διὰ τὴν Βυζαντινὴν βιβλιοθήκην, τῶν εἰδικῶν εἰς τὸν ρυθμὸν αὐτὸν κ. κ. Ζάχου καὶ Ἀδαμαντίου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκφράζομεν τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην μας.

Ἄλλ' εἰς τὰς καλλιτέχνιδας ζωγράφους κ. κ. Ἐλένην Γεωργαντῆ, Μαρίαν Ὀρλώφ, Παπαδημάκη, Ἐρατὴ Ἀσπρογέρκα καὶ δας Δάφνην Καλαποθάκη, Φιφὴν Τσίλλερ, Δρακονταειδῆ, Ἀναστασίαν Ναυπλιώτου, Φρακνιάτου, Ζηνοβίου, Ἀλεξάνδριδου, Στεφάνου, Βουκίδου καὶ Κοκοράβα τὸ Λύκειον ἐκφράζει τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην του, διότι εὐγενῶς ἀπεδέχθησαν τὴν παράκλησιν τοῦ Συμβουλίου, ὡς ἀναλάβουν τὴν γραφικὴν ἐργασίαν τῶν ἀρχαίων ἐπίπλων ἄνευ πληρωμῆς. Ἡ ἐργασία αὐτὴ τὸσον διὰ τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν, ὅσον

καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν σχεδίων τιμᾶ τὰ Ἑλληνίδας καλλιτέχνιδας καὶ καθιστᾶ ὑπερρήφκον τὸ Λύκειον, διότι κατ' ὀρθωσεν τὴν παρουσίαν εἰς τὸ κοινὸν τὰς Ἑλληνίδας ζωγράφους, ἐφαρμοζούσας τὴν τέχνην τοῦ ὠραίου εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπίπλου. Ἐκάστη ἐκ τῶν κ. κ. καλλιτεχνιδῶν ἀνέλαβε τὴν διακόσμησιν ἐνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων ἀρχαίων ἐπίπλων, ἀντλοῦσαι τὰ σχετικὰ σχέδια ἀπὸ τοὺς πλουσίους θησαυροὺς τῶν μουσείων μας καὶ τῶν διαφόρων ἐνταῦθα ἀρχαιολογικῶν σχολῶν.

Ἡ Καλλιτεχνικὴ Ἐφορεία ἵδρυσεν ἐπίσης διαρκῆ ἐκθεσιν καλλιτεχνημάτων καὶ κομφοτεχνημάτων μετὰ βᾶσιν πάντοτε τὸ ἑλληνικὸν σχέδιον καὶ τὴν ἑλληνικὴν γραμμὴν. Καὶ εὐρέθη εἰς τὸ εὐχάριστον σημεῖον τὸ ἴδιον τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἰκανοποιουμένην διὰ τῆς ἀγορᾶς πολλῶν ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἑλληνικῶν κομφοτεχνημάτων. Διὰ τοῦ Λυκείου τὸ γνήσιον ἑλληνικὸν κομφοτεχνημα λαμβάνει ζωὴν καὶ θὰ ἀναπληρώσῃ, ἐλπίζομεν, τάχιστα τὴν εἰσβολὴν τῆς ἀμφιβόλου καλαισθησίας ξενικῆς εἰσαγωγῆς τῶν bons pour l'Orient ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα τὴν ἀκριβοπληρώνει ἡ ἑλληνικὴ ἀγορά.

Ἡ ἐπίπλωσις τῆς νεοελληνικῆς αἰθούσης ὀφείλεται ἐπίσης εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Τμήματος. Εἰς τὴν ἐπίπλωσιν αὐτὴν ἐχρησιμοποίησαμεν τὰ κεντήματα, τὰ ὁποῖα αἱ Ἑλληνίδες χωρικαὶ κεντοῦν ἀπὸ τὰ παιδικὰ τῶν χρόνων διὰ τὰ φορέματά των, διότι δι' αὐτῶν ἠθελήσαμεν τὸ δώσωμεν κατὰ γνήσιως καὶ καθαρῶς νεοελληνικὴν εἰς σχέδιον καὶ εἰς ἐκτέλεσιν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει λάβει μέρος κανεὶς ἄλλος σχεδιαστὴς ἀπὸ τὸ φυσικὸν ἔνστικτον τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἀρμονικῶς ὠραίου, τὸ ὁποῖον ἔχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλληνίδος χωρικῆς.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν γλυπτῶν σχεδίων τῆς Βυζαντινῆς αἰθούσης ἀνετέθη ἐπ' ἀμοιβῆς εἰς τὴν κ. Ἐλένην Γεωργαντῆ καὶ τὴν δα Ἀναστασίαν Ναυπλιώτου, αἱ ὁποῖαι μετὰ πολλῆς τέχνης ἐξετέλεσαν τὴν ἐργασίαν αὐτὴν. Εἰς δὲ τὰς κ. Ὀρλώφ, Στεφάνου καὶ Κοκοράβα ἀνετέθη ἐπ' ἀμοιβῆς ἡ διακόσμησις τῶν παραπετασμάτων. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἤρχισεν ἐφαρμοζόμενον καὶ τὸ μέρος τοῦ προγράμματός μας περὶ παροχῆς ἐργασίας εἰς τὰς καλλιτέχνιδας.

Μετὰ τὴν βυζαντινὴν δὲ ἐπίπλωσιν συνεπληρώθη ἡ ἀναγέννησις ἢ μᾶλλον ἡ δημιουργία ἐπίπλων ρυθμοῦ ἑλληνικοῦ τῶν τριῶν καλλιτεχνῶν μας ἐποχῶν. Σήμερον ἡ καλὴ ἀρχὴ

ἔγεινεν. Ὁ ἐνθουσιώδης θαυμασμὸς ὕλων τῶν ἐπισκεφθέντων μέχρι σήμερον τὸ Λύκειον ἐπιφρονῶν ξένων καὶ ἰδικῶν μας ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀπόπειρα ἐπέτυχεν, ὅτι ἐπὶ τῆς βᾶσει αὐτῆς δυνάμεθα τὰ ἔχωμεν ρυθμὸν ἑλληνικῆς ἐπιπλώσεως καὶ ὅτι εἰς τὸν τόπον μας ὑπάρχουν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναδημιουργίας, ἀναστάσεως καὶ εἰς πάντα ἐφαρμογῆς τοῦ ἑλληνικοῦ σχεδίου, τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, τῆς ἑλληνικῆς γραμμῆς.

Ἡ ζυλουργικὴ ἐργασία τῆς ἐπιπλώσεως τῶν ἀρχαίων καὶ Βυζαντινῶν ἐπίπλων ἀνετέθη εἰς τὸν ἐπιπλοποιὸν κ. Ν. Δραμητινόν, μειοδοτήσαντα εἰς τὰς ὑπὸ ἄλλων συναδέλφων του ὑποβληθείσας τιμὰς. Τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἐπίπλων τούτων εἶχεν ἀναλάβει ἡ ἐφορὸς τῆς γλυπτικῆς κ. Ἐλένη Γεωργαντῆ.

Ἡ ἐπίπλωσις τῆς Νεοελληνικῆς αἰθούσης ἀνετέθη εἰς τὸν ταπετσίερν κ. Σολτάτον καὶ τὸν ζυλουργόν κ. Παπαγιαννόπουλον ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς γενικῆς Ἐφορᾶς τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος δος Οὐρανίας Βουγιούκα.

Ἡ Καλλιτεχνικὴ Ἐφορεία διοργανώνει καλλιτεχνικὴν διαρκῆ ἐκθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἶναι ἐκτεθειμένα ἔργα Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ἀδιακρίτως φύλου.

Εἰς τὰς κ. κ. Γεωργαντῆ, Παπαδημάκη καὶ δας Ὀρφανίδου καὶ Δρακονταειδῆ ἔχει ἀνατεθῆ ὁ καταρτισμὸς τῆς καλλιτεχνικῆς ἱματιοθήκης τοῦ Λυκείου.

Κυρία τῆς καλλιτεχνικῆς ἐφορείας διοργανῶνουν μαθήματα Κυριακὰ ἰχνογραφίας διὰ πτωχὰς ἐργάτιδας.

Ἡ αὐτὴ ἐφορεία διοργανῶναι ἐκδρομὰς καλλιτεχνικῆς ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος πρὸς ἐργασίαν ἀπὸ κοινοῦ καὶ μελέτην τῶν ἑλληνικῶν τοπίων καὶ τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, προϊστάται εἰς τὴν διασκευὴν τῶν πλαστικῶν εἰκόνων καὶ ἐν γένει τῶν ἐορτῶν τοῦ Λυκείου, καταρτίζει συλλογὰς Ἑλληνικῶν καὶ Βυζαντινῶν σχεδίων, ἐφαρμοσμένων ἐπὶ ὕλων τῶν κλάδων τῆς γυναικείας χειροτεχνίας καὶ διοργανῶναι μαθήματα καλλιτεχνικὰ καὶ κομφοτεχνικὰ.

Προσφορὰ εἰς τὸ Καλλιτεχνικὸν Τμήμα πλὴν τῆς γραφικῆς τῶν ἀρχαίων ἐπίπλων ἔγεινεν:

α'. Ἡ σφραγὶς τοῦ Λυκείου. Ἐσχεδιάσθη ἀπὸ ἀρχαίον νόμισμα παρὰ τοῦ κ. Ζουλιερῶν, δαπάναις τῆς ἐκ τῶν μελῶν Ἀγγ. Κοντουμά, ἧτις καὶ τὴν προσέφερε σκαλισμένην ἐπὶ χαλκοῦ εἰς τὸ Λύκειον.

β'. Ἡ γνωστὴ τῆς φωτογραφίας ἐρασιτέχνους κ. Πηνελόπη Φωτιάδου ἐδώρησε τέσσαρας

ὠραίους φωτογραφικοὺς πίνακας Ἑλληνικῶν τοπίων καὶ ὑποθέσεων.

γ'. Τὸ δίπλωμα τοῦ Λυκείου ἐσχεδιάσθη δωρεάν παρὰ τῆς κ. Ἐλένης Γεωργαντῆ καθὼς καὶ τὰ κοσμητικὰ σχέδια τῆς Βυζαντινῆς ἐπιπλώσεως.

δ'. Ἐδιδάχθησαν ὀλίγα μαθήματα ἀρχαίτης ἀγγειογραφίας παρὰ τοῦ καλλιτέχνου κ. Ἀσπρογέρκα.

ε'. Οἱ κ. κ. Ἰακωβίδης, Θωμόπουλος, Ροῦλός, Βικιάτος καὶ Γεωργαντῆς ἀποτελοῦν τὴν μόνιμον ἐπιτροπὴν τῶν κυρίων διὰ τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς ἐκθέσεις. Ὁ κ. Ν. Λάσκαρης συνειργάσθη εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Πήττας.

ς'. Οἱ κ. κ. Τσίλλερ, Ζάχος καὶ Ἀδαμαντίου προσέφεραν τὴν καλλιτεχνικὴν των συνδρομὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ Βυζαντινὴν ἐπίπλωσιν. Πρὸς τὰς ἄνω κυρίας καὶ κυρίους τὸ Λύκειον ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του.

Ἐφορεία Πειραιῶς

Ἡ Ἐφορεία Πειραιῶς παρέσχε τὴν πολὺτιμον συνδρομὴν τῆς εἰς τὸ Λύκειον διὰ τῆς ἀντιπροσώπου τῆς δος Ἀθηνᾶς Σπηλιωτοπούλου. Καταρτίζεται δὲ ἐφορία δι' ἰδίαν αὐτοτελῆ δράσιν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῶν κ. Ἀργυρῶς Φεράλδη, Ἐκθακῆ, Σπηλιωτοπούλου κ. ἄ.

Αἱ ἐργασίαι τῶν λοιπῶν ἐφορειῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ θὰ περιληφθοῦν εἰς τὴν λογοδοσίαν τοῦ 1912.

Ἐπίσημοι ὑποδοχαὶ τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων

Εὐθὺς ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς συστάσεώς του τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων, πρὶν ἢ ἀκόμη ἀποκτήσῃ ἰδίαν στέγην, διωργάνωσεν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Ἀκταίου εἰς Νέον Φάληρον ἐορτὴν μετὰ τείου πρὸς τιμὴν τῆς ἐκ Καναδᾶ κ. Σάμφορ, ἐπιστήμου ἀπεσταλμένης εἰς Ἀθήνας τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς λαίδης Aberdeen Διεθνoῦς Συμβουλίου τῶν Γυναικῶν.

Κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτὴν ἐχορευθῆσαν διὰ πρώτην φορὰν οἱ Ἑλληνικοὶ χοροί, οἱ ὁποῖοι ἐπροκάλεσαν τὸν θαυμασμὸν τῆς εὐγενοῦς ξένης, πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ προσεφέρθη ὡς ἐνθύμιον τοῦ Λυκείου, λεύκωμα ἐκ λευκοῦ Πεντελησίου μαρμαροῦ μετ' ἀνάγλυφον τὴν γλαῦκα, σύμβολον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

Ἡ ὑποδοχὴ αὐτὴ καθὼς καὶ τὸ ἀναμνηστικὸν λεύκωμα ἔγινε διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς τῶν μελῶν.

Τὰς αἰθούσας του ὅμως ἤνοιξε διὰ πρώτην φορὰν ἐπιστήμως τὸ Λύκειον εἰς ὑποδοχὴν τῶν

ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν τῆς πρωτεύουσας. Λόγιοι, ποιηταί, δημοσιογράφοι καὶ καλλιτέχναι ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι φιλοξενηθέντες εἰς τὸ Λύκειον.

Τρίτη ὑποδοχὴ διοργανώθη ἐκ τοῦ προχείρου πρὸς τὸν Γάλλον Ἀκαδημαϊκὸν κ. Jean Richepin μετὰ τῆς κυρίας του. Εἰς τὴν ὑποδοχὴν αὐτὴν, προσκληθεῖς, παρευρέθη καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γρυπάρης μετὰ τῆς κ. Γρυπάρη καὶ τινες ἐκ τῶν ἐξεχόντων τῆς κοινωνίας μας,

Ὁ ἐπιφανὴς ξένος ἐνθουσιάσθη μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιπέλωσιν τοῦ Λυκείου, μὲ τὰ ὠραῖα Ἑλληνικὰ τραγούδια τῶν κ. κ. Φωκᾶ, Μομφεράτου καὶ δος Γεννάδη καὶ μὲ τὴν ἀπαγγελίαν μερικῶν ποιημάτων του παρὰ τῆς δος Δαμασκηνοῦ ἐκ τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑρασιτεχνῶν. Ἡ συγκίνησις του ὑπῆρξε μεγάλη εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν καλλιτέρων ἐκ τῶν Ἑλληνίδων χορευτριῶν τοῦ Λυκείου, αἱ ὁποῖαι ἐχόρευσαν τοὺς Ἑλληνικοὺς μας χορούς μὲ ἐνδύματα ἀρχαῖα καὶ τῶν μικροτέρων μὲ ἐνδύματα σύγχρονα ἐθνικά.

Ἄλλη ὑποδοχὴ τείου ἔγινεν εἰς τιμὴν τοῦ κ. W. Tompson, καθηγητοῦ τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Δουβλίνοῦ καὶ ἀπεσταλμένου τῆς λαίδης Aberdeen, ὁ ὁποῖος ἔκαμε καὶ διάλεξιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Λυκείου περὶ τῆς μεγάλης ὑγιεινῆς ἐργασίας, ἧτις γίνεται εἰς τὴν κομητείαν Aberdeen καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Λαίδης Aberdeen διὰ τὰς πτωχὰς καὶ ἀποκλήρους τάξεις.

Ἐπιδοχὴ ἀπὸ τὰς πολυπληθεστεράς διακοσιῶν περίπου κεκλημένων ἔγινε πρὸς τὰς κυρίας καὶ τὰ ἐπιφανέστερα μέλη τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἑλληνιστῶν. Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην ἐτραγουδήσαν τραγούδια Ἑλληνικὰ ἢ κ. Μαρία Μομφεράτου, καὶ αἱ δες Σμ. Γεννάδη καὶ Ἐκνθάκη. Ὁμίλησαν δὲ ἐκ τῶν ξένων ἡ Γερμανὶς κ. Wieberstein ἀπὸ τὰς ἰδρυτριάς τοῦ Lyceum Club τοῦ Βερολίνου περὶ τοῦ Λυκείου τούτου καὶ ἡ Ἀγγλὶς κ. Λόις, καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου, φέρουσα τὴν περίεργον τήβεννον τῶν Ἀκαδημαϊκῶν τίτλων τῆς. Ἡ κ. Λόις διηγήθη πῶς ἀνεκάλυψε εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ ἐν χειρογράφῳ τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου.

Αἱ ξένοι κυρία καὶ κύριοι ἐξέφρασαν τὸν ἐνθουσιώδη θαυμασμόν των διὰ τὸ ἔργον τοῦ Λυκείου, ἐφωτογράφησαν τὰ ἐπιπλά καὶ ἔλαβον φωτογραφίας τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν. Οἱ Ἑλληνισταὶ δὲ προσεφέρθησαν νὰ δωρήσουν τὰ συγγράμματά των διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ

Λυκείου. Ἦδη ἡ ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Λυκείου κ. Simon θὰ κάμῃ εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Lyceum Club διάλεξιν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν καὶ περὶ τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων.

Ἔορτα τοῦ Λυκείου

Εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν Ἑλληνικῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων περιέλαβε τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἑορτάς. Θησαυροὶ ὀλόκληροι Ἑλληνικῆς Τέχνης καὶ ὠραϊότητος εἶχαν παραμεληθῆ καὶ εἰς κάθε ἑορτὴν προσεῖχον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὀνόματα ξένα. Τέχνη ξένη καὶ ὠραϊότης ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὴν ξένην ζωὴν.

Ἦτο καιρὸς πλέον ὕστερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀντιγραφὰς τῶν ξένων νὰ παρουσιάσωμεν καὶ ἡμεῖς κάτι ἐντελῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ἰδικόν μας. Οἱ χοροὶ εἰς συνδυασμὸν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνδύμα, διὰ τὴν ἐπιγράττησιν τοῦ ὁποῖου τόσον ἀγωνίζεται πρὸ χρόνων ἢ δις Σταυρούλα Πιερράκου, καὶ μὲ καλλιτεχνικὸν Ἑλληνικὸν περιβάλλον, οἱ χοροὶ εἰς συνδυασμὸν μὲ Ἑλληνικὰς εἰκόνας, παρμένας ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν καλλιτέρων μας ἐποχῶν, ἰδοὺ αἱ Ἑλληνικαὶ ἑορταί, τὰς ὁποίας διοργάνωσε τὸ Λύκειον καὶ αἱ ὁποῖαι τόσῃ ἐνθουσιώδη ἀπήχησιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν.

Τὰ Ἑλληνικὰ Ἀνθεστήρια εἶναι ἡ πρώτη γνησίᾳ Ἑλληνικὴ ἑορτὴ ἣν διοργάνωσε τὸ Λύκειον εἰς τὸ Ζάππειον μέγαρον, τὸ εὐγενῶς παρχωρηθὲν παρὰ τῆς Ζαππείου Ἐπιτροπῆς.

Μία ἑορτὴ πρωτομαγιάς μὲ χορούς Ἑλληνικοὺς μὲ τραγούδια Ἑλληνικά, μὲ μουσικὴν Ἑλληνικὴν, μὲ ἐνδύματα Ἑλληνικά. Ἡ παλαιὰ καὶ ἡ νέα μας ζωὴ εἰς ἓνα ὠραῖον συνδυασμὸν, εἰς μίαν γραφικωτάτην καὶ ποιητικὴν ἀδελφότητην. Αἱ χορευτριάς μας κορίτσια τῶν καλλιτέρων μας οἰκογενειῶν ἐχόρευσαν μὲ τὸ ὠραῖον ἀρχαῖον ἐνδύμα τοὺς Ἑλληνικοὺς χορούς καὶ ἐπιστοποίησαν μὲ τὴν χάριν τῶν κινήσεων καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν στάσεων ὅτι πραγματικῶς οἱ διατηρηθέντες χοροὶ εἶναι οἱ κυλικοί τῶν ἀρχαίων, τοὺς ὁποίους ἐχόρευαν πέριξ τῶν βωμῶν. Ὅλα τὰ τραγούδια τῆς ἑορτῆς ἐκείνης ἦσαν δημοτικὰ καὶ ἀπὸ τὴν Μαντολινάταν, ἡ ὁποία εὐγενῶς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐξετελέσθη ὁ πρωτότυπος Κρητικὸς χορὸς τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Λάδδα.

Ὁ ἐνθουσιασμός ὄν ἐπροκάλεσεν ἡ ἑορτὴ ἐκείνη ἀποτελεῖ μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὰ χρονικά τῶν Ἑλληνικῶν ἑορτῶν.

Αἱ Ἐφημερίδες ὅλας ἀδιακρίτως περιέγρα-

Ἀντιπρόεδροι καὶ Ἐφοροὶ

Ἐλένη Ἀλεξανδρῆ, Ἀνθὴ Βασιλειάδου, Δέσποινα Βλαστοῦ, Οὐρανία Βουγιούκα, Ἐλένη Γεωργαντῆ, Εὐαγγελία Ἐμπεδοκλῆ, Νίνα Κρεστενίτου, Δανάη Κύρου, Εἰρήνη Καλογερῆ, Βιργινία Σιμοπούλου, Ἀθηνᾶ Σπηλιωτοπούλου, Ἄννα Τριανταφυλλίδου, Νίνα Φωκᾶ.

Αἱ Γραμματεῖς τῶν Ἐφοριῶν

Ἐλένη Καλλιφορᾶ, Ἐφη Κεφαλᾶ, Βέρβα Λέκκα, Ἄλ. Μελισσηνοῦ, Μαρία Μομφεράτου, Ἄναστ. Νκυπλιώτου, Σερδάρη, Α. Σκορδέλη, Ἐλένη Τριανταφυλλίδου.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Αἱ ἐπιθεωρήσεις τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς μεγάλης ζήτησης εἶναι ὡς ἓνα θεατρικὸν ἀναφυκτικὸν ποῦ δροσίζει τὸ μυαλὸ καὶ ξεκουρῶζει τὰς αἰσθήσεις. Δι' αὐτὸ Παναθηναία καὶ Πανόραμα συνεχίζουν τὰς παραστάσεις των μὲ κοινὸν πάντοτε πυκνότατον, μὲ ἐνθουσιώδη γέλοια καὶ χειροκροτήματα καὶ μὲ εἰσπράξεις ἰκανοποιητικὰς διὰ θέατρον καὶ συγγραφεῖς.

Τὰ Παναθηναία μένου πάντοτε ἡ χαϊδεμένη Ἐπιθεώρησις ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ξεχωριστὰ τῶν καλῶν τάξεων. Ὁ κόσμος τῶν Παναθηναίων καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ κριτικὴ γκρυνιάζει—καὶ ἔξομεν ὅτι ἡ κυρία αὐτὴ γκρυνιάζει πάντοτε—αὐτὸς διασκεδάσει, ἐνθουσιάζεται χειροκροτεῖ καὶ πηγαίνει καὶ ξαναπηγαίνει μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἀκούσῃ κανένα νέον καλαμπούρι, ὅτι θὰ χειροκροτήσῃ κανένα καινούργιο πετακτὸ τραγουδάκι, ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ καμμίαν ὠραίαν σκηνοῦλαν μέσα εἰς decor πάντοτε καλλιτεχνικὰ φροντισμένον καὶ ἐμπραγές, ὅπως εἶναι ἐν γένει ἡ mise en scène τῶν Παναθηναίων.

Δι' αὐτὸ φέτος, ὡς πάντοτε, τὰ Παναθηναία θὰ παίζωνται ὅλην τὴν θεατρικὴν περίοδον, μὲ μικρὰς φυσικὰ διακοπὰς, δι' ἐμφάνισιν καὶ κανένος ἄλλου νέου ἔργου, τὸ ὁποῖον ὅμως γρήγορα σκεπάζεται καὶ λησμονεῖται κάτω ἀπὸ τὰς Παναθηναϊκὰς ἐπαναλήψεις.

Εἰς τὸ θέατρον Ὀλύμπια ἐδόθη ὡς εὐεργετικὴ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ σωματείου τῆς Ἀγίας Φιλοθέας, τοῦ μοιράζοντος γάλα εἰς τὰ πτωχὰ μωρὰ, ἡ ἄγνωστος, μία ἀπὸ τὰς ὠραιοτέρας κωμωδίας τοῦ γαλλικοῦ θεάτρον.

Ὅλον τὸ ἔργον στηρίζεται εἰς τὴν ἀμνησίαν τῆς πρωταγωνιστρίας κ. Νίκα, καὶ πλέκεται μὲ τόσην χάριν καὶ εὐφύιαν, ὥστε νὰ σκορπίῃ εὐθυμίαν καὶ ἄπλετον γέλωτα εἰς τὸ κοινόν.

Ἡ ἐκλογή τοῦ ἔργου ὑπῆρξεν εὐτυχής, διότι προκειμένου περὶ βοηθείας πρὸς μικρὰ, μόνον εὐθυμία καὶ χαρῶπὰ πράγματα πρέπει νὰ δίδονται.

Καὶ ἡ βοήθεια τοῦ καλοῦ σωματείου, τῶρα ἀφ' ὅτου τὴν προεδρίαν του ἀνέλαβεν ἡ κ. Ἐλένη Ὀθωνίου, εἶναι τόσον εὐεργετικὴ καὶ τὸ καλὸν ὅπου γίνεται πρὸς τὰ παιδιὰ τόσον μεγάλο, ὥστε πᾶσα συνδρομὴ πρὸς αὐτὸ νὰ ἀποτελῇ καθήκον καὶ ὑποχρῶσιν.

φην τὴν ἐπαύριον εἰς στήλας ὀλοκλήρους τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἑορτῆς καὶ οἱ καλλίτεροι χρονογράφοι μας ἀφιέρωσαν στήλας ἐπαινετικὰς διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Λυκείου εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν Ἑλληνικῶν μας ἡθῶν καὶ ἐθίμων.

Τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ συγκέντρωσις τοῦ κόσμου, ὥστε μεθ' ὅλα τὰ ληφθέντα μέτρα ἡ τάξις παρεδιάσθη καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν προμηθευθέντων εἰσιτήρια δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ Ζάππειον. Τοῦτο μᾶς ἠνάγκασεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἑορτὴν μὲ ἐπιτυχίαν καὶ πάλιν ἐξαιρετικὴν εἰς τὸ Δημοτικὸν θέατρον, εἰς τὸ ὁποῖον συνεγκεντρώθησαν ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἀπὸ τῶν πριγκήπων, τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν ξένων διπλωματῶν μέχρι τῶν ἐντελῶς λαϊκῶν τάξεων.

Δευτέρᾳ ἑορτῇ ἐπίσης Ἑλληνικὴ ἦτο τῆς Βασιλόπηττας, χωρὶς δένδρον Χριστουγέννων. Δὲν περιορίσθημεν ὅμως κατ' αὐτὴν εἰς ἐπανάληψιν μόνων τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν καὶ Ἑλληνικῶν τραγουδιῶν. Ἐδώκαμεν καὶ τρεῖς εἰκόνας παρμένας ἀπὸ τὰς τρεῖς διακεκριμένας ἐποχὰς τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς.

Α'. Τὸν Βωμόν, εἰκόνα ἀρχαϊκὴν, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος αἱ κ. κ. Φεράλδη καὶ Βελουδίου καὶ αἱ δες Ἀμοιρᾶ καὶ Καμπούρογλου μετὰ χοροῦ ἀπὸ δος τοῦ Λυκείου.

Β'. Τὴν Αὐλὴν τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος αἱ κ. κ. Μελισσηνοῦ, Καλογερῆ, Μομφεράτου καὶ Βελουδίου, καὶ αἱ δες Ἀμοιρᾶ, Γαβριηλίδου, Ἀλεξανδρίδου καὶ Ὁρλῶφ ὅλα μὲ τὰ ἐθνικὰ ἐνδύματα τῶν Παρῶν, τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ Σουλίου, τῶν Σπετσῶν, τῆς Ὑδρας, τῆς Σμύρνης, ὡς ἔφεραν αὐτὰ αἱ κυρίαί τῆς Αὐλῆς τῆς Ἀμαλίας.

Γ. Τὸν Νέον χρόνον μὲ τὴν δα Θωμαΐδου ὡς ἀνθοστόλιστον πρωτοχρονιάν. Εἰς τὴν ἑορτὴν αὐτὴν ἔλαβον μέρος παρακληθεῖς καὶ ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς κ. Σπ. Ματσούκας,

Ἡ διαχειριστικὴ λογοδοσία τῆς ἑορτῆς αὐτῆς καὶ τῆς πρὸς τιμὴν τῶν Ἀνατολιστῶν ἀνάγεται εἰς τὸ τρ. ἔτος καὶ θὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὴν λογοδοσίαν τοῦ 1912

Ἐφορεία Οἰκονομικῶν.

Ἐφοροὶ: κ. Εὐαγγελία Ἐμπεδοκλῆ, Γραμματεὺς δις Ἐλένη Καλλιφορᾶ. Μέλη: αἱ κ. κ. Δέσποινα Βλαστοῦ καὶ ἄλλαι.

Ἡ Πρόεδρος Ἡ Ταμίς
ΚΑΛ. ΠΑΡΡΕΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΛΟΓΕΡΗ

Ἡ Γεν. Γραμματεὺς
ΕΙΡ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Τὸ Πανόραμα τοῦ κ. Τίμου Μωραϊτίνῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Συντάγματος ἐξησφόλισεν διὰ τὸ λεπτό καὶ ἀστραπηβόλον πνεῦμα του μίαν ἐπιτυχίαν πανθερινῶν παραστάσεων. Παίζεται κάθε βράδυ καὶ συγκεντρώνει πολὺν κόσμον καὶ χειροκροτεῖται καὶ ἀπολαμβάνεται. Ἰδετε τὸ Πανόραμα, πηγαίνετε νὰ ἰδῆτε τὸ Πανόραμα, αὐτὴ εἶναι ἡ καλλιτέρα κριτικὴ τῆς Ἐπιθεωρήσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ διὰ τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηνῶν τὸ pendant τῶν Πανθηναίων, ἐξασφαλίζει τὴν ἑκατοστὴν σειρὰν τῶν παραστάσεων του καὶ θὰ ἔχη φυσικὰ συνέχειαν καὶ διὰ τὰ προσεχῆ ἔτη.

Εἰς τὴν Θεατρικὴν κίνησιν τῶν τελευταίων αὐτῶν ἡμερῶν μεγάλην ἐπιτυχίαν διὰ τὸν παιδικὸν κόσμον εἶχε μία παιδικὴ παράστασις μετὰ συγγραφεῖς καὶ ἠθοποιούς ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ. Ὁ μικρὸς Γ. Παπᾶς τὰ μικρὰ τῆς Κυβέλης καὶ τὰ μικρὰ Φωκαδάκια εἶναι οἱ εὐτυχεῖς δρᾶσαι τοῦ πρωτοτύπου αὐτοῦ νεωτερισμοῦ. Ὁ μικρὸς Γ. Παπᾶς ἔγραψε τὴν Ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου καὶ φυσικὰ ἔπαιξε τὸ πρόσωπον τοῦ πρωταγωνιστοῦ Τζαβέλλα. Οἱ μικροὶ πατριῶται ἔπαιξαν μετὰ ὄλην τὴν χαριτωμένην ἀφέλειαν τῆς ἡλικίας των καὶ εἶχαν μίαν πρώτης τάξεως ἐπιτυχίαν. Φουστανελάδες ἀγόρια καὶ κορίτσια, μετὰ φετύκια μουστάκια, ὁ Παπᾶς εἶχε καὶ γένεια, ἀνδραγάθησαν, ἐσκοτώσαν Τούρκους, καυμένα Φωκαδοῦλα—νὰ σὲ Τουρκέφρον καὶ νὰ σὲ σκοτώσουν, ἐσένα τὴν ἀθάνατον χορευτρίαν τῶν Ἑλληνικῶν χορῶν. Ἀλλὰ ἦλθεν ἡ σειρὰ σου νὰ θριαμβεύσης, χορεύουσα τὸν Πεντοζάλη, ὅπως σὺ ξέρεις νὰ χορεύης καὶ νὰ ξετρελλαινῆς τὸ κοινόν.

Λιλιπούτσιοι ἠθοποιοὶ καὶ συγγραφεῖς ἐχόρτασαν μπρομπόνια, γλυκὰ καὶ χειροκροτήματα, ἐκίνησαν τὸν φθόνον ἑκατοντάδων μικρῶν, οἱ ὅποιοι τὰς ἡμέρας αὐτὰς θὰ ὀνειρεύονται δάφνας θεατρικὰς. Ἀλήθεια καὶ ὁ προαχθεὶς εἰς λοχίαν ἀπὸ τὸ Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων μικρὸς Γιώργος Φωκᾶς εἶχεν ἐξαιρετικὸν ὡς πάντα θρίαμβον.

Τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἔχουν ὅλα κληρονομήσει κάποιον τάλαντον καλλιτεχνικὸν ἀπὸ τὰς μητέρας των καὶ γι' αὐτὸ τὰ κατάφεραν τόσον ὠραία καὶ εἶχαν τόσῃν ἐπιτυχίαν.

Συρανό.

Καὶ τώρα σοβαρὸν θέατρον. Ἀληθινὴ τέχνη καὶ μεγάλη ἐπιτυχία εἰς τὴν Νέαν Σκηνὴν τῆς δος Μα-

ρίκας Κοτοπούλη μετὰ τὸν Συρανό. Τὸ ὠραῖον, τὸ ἔξυπνον, τὸ μεγάλο ἔργον τοῦ Ροστὰν εὐρήκεν εἰς τὸν κ. Μυράτ διερχομένην ποῦ θὰ ἐχειροκροτοῦσε μετὰ ἀληθινὴν χαρὰν, ἂν ὄχι μετὰ μικρὰν δόσιν ζήλειας αὐτὸς ὁ Κοκλέν.

Ὁ Μυράτ μετεμψυχώθη, μετουσιώθη, ἐμεγάλωσεν, ἐγιγαντώθη. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ μετὰ ὅλας τὰς μεταφραστικὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου, ἐχειροκροτήθη μετὰ ἐνθουσιασμὸν ἀληθινόν καὶ ἀποτελεῖ καλλιτεχνικὸν θρίαμβον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Σκηνὴν μετὰ τοὺς αὐτοδιδάκτους ἠθοποιούς της.

Ὅχι διότι ὁ Μυράτ δὲν εἶχεν ἔως τώρα ἄλλας μεγάλας ἐπιτυχίας, ἀπεναντίας, ἀλλὰ διότι τὸ ἔργον ἦτο τόσο δύσκολον, τόσον Γαλλικόν, τόσον ξένον πρὸς τὴν ἰδικὴν μας ἐθνικὴν παράδοσιν καὶ ζώην, ὥστε νὰ ἀποτελῆ ἀληθινὸν θρίαμβον πρώτης γραμμῆς ἢ τόσον τελεία ἐνσάρκωσις του.

Φυσικὰ ἡ δις Μαρίκα Κοτοπούλη εἰς τὸν δευτερεύοντα ρόλον τοῦ ἔργου ὑπῆρξε τελεία Ρωξάνη, ὅπως καὶ ὅλος ὁ θίασος, ὁ ὁποῖος ἐμελέτησεν ὅσον ποτὲ καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἔργου ἐπιτυχίαν.

Ράφλ.

Ἡ Κυβέλη πάλιν ξετρελλαινεῖ ὡς Ράφλ. Κόσμος πολὺς τρέχει νὰ τὴν θαυμάσῃ, νὰ τὴν χειροκροτήσῃ εἰς τὸν νέον αὐτὸν ἀνδρικὸν ρόλον της, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναδεικνύεται ἡ μεγάλη τέχνη τῆς συμπαθοῦς καλλιτέχνιδος.

ἩΘΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜ. ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Ὅς πάντοτε τὴν 15ῃν Ἰουλίου ἀρχίζει ἡ θερινὴ διακοπὴ τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν», ἡ διακοπὴ ἦν ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας εἰσῆγαγε καὶ διότι αἱ ἀναγνώστριά της σκορπιζονται καὶ διότι ἡ σύνταξις ἔχει ἀνάγκη ἀναπαύσεως, ἦν διαθέτει πάντοτε πρὸς μελέτην καὶ ἀναζήτησιν τῶν στοιχείων, δι' ὧν τελειοποιεῖται τὸ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς προοδευτικὸν ἔργον της.

**ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ
ΑΛΕΥΡΟΝ**

ΝΕΣΤΛΕ

**ΤΕΛΕΙΑ ΤΡΟΦΗ ΔΙΑ
ΤΑ ΒΡΕΦΗ, ΑΝΑΡΡΟΝΥΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ
ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΟ ΚΑΛΙΤΕΡΟΝ ΕΛΒΕΤΙΚΟΝ ΓΑΛΑ**

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεία καὶ φαρμακευπορεῖα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ Δεσφ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην.

ΚΟΣ ΕΥΓ. ΠΛΟΚ ΑΘΗΝΑΙ